

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 8. NOVEMBRA 1984

ŠTEVILKA: 44 • XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vardi. Naslov: Uredništvo Železarja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščan prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

VPLIV ZNIŽANJA OZIROMA ZVIŠANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V DEVETIH MESECIH

V devetih mesecih letošnjega leta smo prodali 257.764 ton izdelkov osnovne dejavnosti in opravili 25.015 ton storitev prevallanja. V tem času so pozitivno vplivali na poslovni rezultat razlika med prodajno in lastno ceno prodanih izdelkov, skupaj s storitvami prevallanja, ostali stroški, ki se poravnajo iz skupnega prihodka ter proizvodni stroški temeljnih organizacij, ki so bili nižji od načrtovanih. Negativni vpliv pa so imele višje cene nabavljene materiala od planskih, razlika med domačo in izvozno ceno, stroški izvoza, stroški delovnih skupnosti skupnih služb (ki v cenah izdelkov oziroma storitev niso vkalkulirani) ter fiksni stroški v povečanih zalogah nedovršene proizvodnje, polizdelkov in gotovih izdelkov.

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST IN POVEZANOST ZDRUŽENEGA DELA - FAKTOR GOSPODARSKE STABILIZACIJE

»V letu 1985 bomo z doslednim uresničevanjem dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije odpravljali vzroke neugodnih gospodarskih gibanj ter ustvarjali pogoje za nadaljnjo krepitev ekonomskega in družbenega položaja delavcev, delovnih ljudi in občanov. To bomo dosegli z doslednejšim uveljavljanjem sistema socialističnega samoupravljanja in ekonomskih zakonitosti ter s kakovostnejšo organizacijo dela in večjo odgovornostjo pri uresničevanju nalog gospodarske stabilizacije. Z večjo naslonitvijo na lastne sile bomo zagotovili kvalitetnejše povezovanje združenega dela v vsej Jugoslaviji ter nadaljnje vključevanje v mednarodno menjavo, še zlasti z razvijanjem višjih oblik gospodarskega sodelovanja.

Zaradi visokih obveznosti bomo tudi v letu 1985 prilagajali vse oblike porabe zmanjšanim materialnim možnostim, vendar pa mora združeno delo z večjo poslovno, boljšo organizacijo dela, bolj gospodarno izrabo proizvodnih dejavnikov, spodbudnejšo delitvijo osebnih dohodkov itd. ustvarjati večji dohodek in s tem pogoje za izboljšanje standarda in za večja vlaganja v razvojne dejavnosti in zmogljivosti. Zato bomo v naslednjem letu vse ukrepe ekonomske politike podredili večjemu in donosnejšemu vključevanju v mednarodno menjavo, večji rasti proizvodnje, učinkovitejšemu gospodarjenju in odpravljanju vzrokov stroškovne inflacije. (Uvodni del osnutka Resolucije o politiki uresničevanja usmeritev družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 - 1985 v letu 1985.)

Iz citiranih vsebinskih opredelitev osnutka republiške resolucije o politiki uresničevanja usmeritev družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 - 1985 v letu 1985, ki so v nadaljevanju resolucije za posamezna območja tudi konkretno opredeljene, bi morala izhajati tudi poslovna politika sleherne organizacije združenega dela oziroma planske naloge temeljnih organizacij združenega dela, glede na to, da je stopnja oziroma nivo uresničevanja posameznih nalog oziroma opredelitev v organizacijah združenega dela zelo različna. Sicer nekaj nalog iz republiške resolucije navajamo tudi v predlogu poslovne politike naše železarne v letu 1985, vendar pa so nekatere premalo dorečene in konkretizirane. Še vedno se preveč pojavljajo besede »bo potrebno«, »moramo povečati«, »moramo izboljšati« in podobno. Zakaj ne navedemo, tako kot smo v nekaterih primerih v sanacijskih programih, da moramo za toliko in toliko odstotkov zmanjšati porabo posameznih energijskih medijev, surovin, repromaterialov in potrošnih sredstev, za toliko in toliko izboljšati izkoristke oziroma izplete posameznih kvalitativ in podobno, da bomo dosegli tako in tako rast dohodka in čistega dohodka in s tem sredstev za osebne dohodke. Sicer predvidevamo 40 do 45 % višji dohodek, kot bo dosežen letos, kar pa bi moralo biti podkrepjeno z načrtovanimi odstotkom povečanja ekonomskega poslovanja in delovne storilnosti.

Vsa ta vprašanja so najtesneje povezana s samoupravno organiziranostjo in povezanostjo združenega dela v naši delovni organizaciji, pa tudi z dohodkovnim povezovanjem z drugimi organizacijami združenega dela (tudi SOZD Slovenske železarne) za skupni nastop na tujih tržiščih, za nemoteno oskrbo s surovinami in repromaterialom in podobno. Tokrat bomo ostali le pri samoupravnih organiziranosti in povezanosti združenega dela (temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti), glede na to, da se predvidevajo nekatere organizacijske spremembe in glede na to, da smo v predlogu poslovne politike za leto 1985 opredelili:

»Zaostreni pogoji gospodarjenja v letu 1985 bodo zahtevali, da se bomo na področju organiziranosti prilagodili situaciji in v zvezi s tem »izdelali mikroorganizacije za vse organizacijske spremembe pri združevanju TOZD in delovnih skupnosti.«

Prav gotovo moramo vprašanju samoupravne organiziranosti in povezanosti združenega dela v naši delovni organizaciji v poslovni politiki nameniti temeljno pozornost, toda z drugega vidika, kot smo to mi opredelili v predlogu poslovne politike, v katerem je več kot očitno, da bi radi dosegli večjo ekonomsko učinkovitost in pot iz težav »z organizacijsko prilagojenostjo situaciji«, kar je značilna tehnokratska težnja, v kateri je izključen ustavni in zakonski položaj obstoječih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti. Zato predvidevamo »izdelavo mikroorganizacije za vse organizacijske spremembe pri združevanju TOZD in delovnih skupnosti«, namesto, da bi zahtevali konkretno in temeljito analizo obstoječih samoupravnih organiziranosti, predvsem pa oceno, do kakšne stopnje smo uresničili ustavni in zakonski položaj obstoječih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Kakšen je položaj delavcev v njih, koliko so dejanski upravljalci, ki odločajo o glavnih tokovih družbene reprodukcije sami in skupaj z drugimi, kako pridobivajo, razporejajo in delijo ustvarjeni dohodek, od česa je odvisna uspešnost in učinkovitost združevanja dela in sredstev. Zato bi se morali zavedati, da nam nikakršna drugačna samoupravna organiziranost ne bo zagotovila dolgoročnih gospodarskih učinkov, če ne bo izhajala iz ustavnega in zakonskega položaja delavca v združenem delu.

Dolgoročni program gospodarske stabilizacije opredeljuje samoupravno organiziranost, torej vse oblike združevanja dela in sredstev, pa tudi neinstucionalizirane sporazumske odnose za aktiven dinamičen in tveren dejavnik učinkovitega gospodarjenja, kot faktor gospodarske stabilizacije. Zato bi si v razpravah o organizacijskih spremembah pri združevanju temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti v Železarni morali najprej odgovoriti na vprašanje, kako imamo dograjene družbenoekonomske odnose, torej dohodkovne odnose v obstoječih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Ali delavci v njih dejansko upravljajo s preneseno in novoustanovljeno vrednostjo. Ugotoviti bomo morali, da nam veliko tega še manjka in da prav v tem moramo iskati vzroke za premajhno gospodarsko učinkovitost. Tudi v naši železarni se srečujemo s podcenjevanjem pomena ali nerazumevanjem, zakaj bi bile gospodarske težave posledica še neuresničenih družbenoekonomskih odnosov, neustreznosti organiziranosti in odtujenosti delavcev od sredstev reprodukcije.

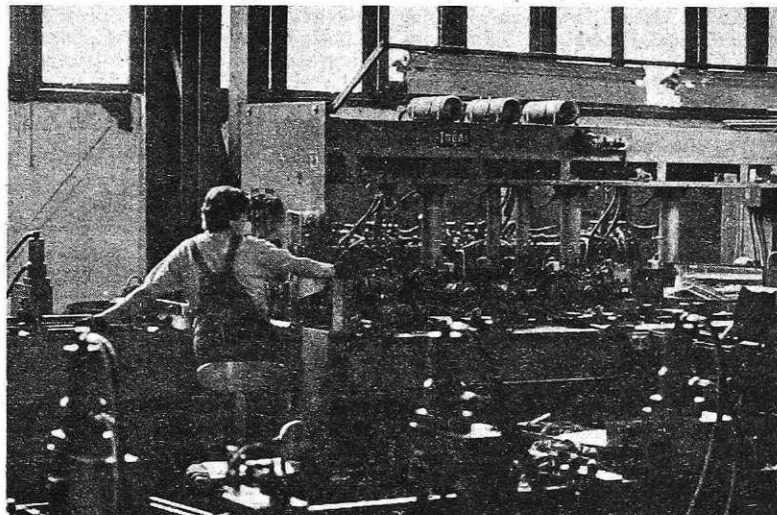
S tem seveda nismo hoteli reči, da ni potrebno razmišljati o boljši samoupravni organiziranosti, če to narekuje tehnologija ali boljša organizacija dela, vendar nas pri tem mora voditi temeljno vprašanje - družbenoekonomski položaj delavcev kot ga opredeljuje ustava in zakon o združenem delu, ki mora biti zagotovljen s tako ali drugačno organiziranostjo.

Poleg teh stroškov pa so morale temeljne organizacije pokriti še obveznost do skupne in splošne porabe (v ceni izdelkov niso vkalkulirane), pogodbene in ostale zakonske obveznosti, izredne materialne stroške ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki.

Rezultat poslovanja Železarne Jesenice v devetih mesecih 1984 je izguba v višini 1.030 milijonov dinarjev. Ob upoštevanju čistega dohodka, ki so ga TOZD razporedile na sklade, pa znaša konsolidirana izguba 485 milijonov dinarjev.

Temeljne organizacije so v devetih mesecih zaostale za načrtovanimi proizvodnimi stroški v vrednosti

(Nadaljevanje na 6. strani)

Sodelavka v TOZD Vratni podboji (foto I. Kučina)

PREGLED POGOJEV IN NEKATERIH REZULTATOV GOSPODARJENJA V OBDOBJU JANUAR - SEPTEMBER V OBČINI JESENICE

Gospodarski položaj je letos sam po sebi precej zaostren, dodatne težave pa povzročajo ukrepi gospodarske politike, ki so zaradi svoje necelovitosti, predvsem na področju cen in zunanjetrgovinske menjave, učinkovali pretežno v negativni smeri.

Mislimo na zmanjšanje razpoložljivosti izvoznikov do ustvarjenih deviznih sredstev, kar je negativno vplivalo na oskrbljenost OZD s tujimi surovinami in repromaterialom, restriktivnost kreditno-mone-

tarne politike in povečanje obrestnih mer za kredite ter na politiko cen, ki je povzročila velik razkorak med naraščanjem cen surovin in izdelkov v poslovnem procesu, pri čemer je treba poudariti neusklajenost

rasti cen med posameznimi področji oziroma panogami. Inflacija je visoka in še narašča; cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih so se v obdobju januar-avgust 1984 v primerjavi z enakim obdobjem lani povečale v SRS za 60,8 %, cene življenjskih potrebščin pa za 54 %. Akumulativna sposobnost gospodarstva se povečuje, reproduktivna pa pada, zmanjšujeta se tudi ekonomičnost in likvidnost, dnevne težave z likvidnostjo pa seveda povečujejo kratkoročno zadolženost za obratna sredstva. Zadolženost narašča, tako na relaciji gospodarstvo-bančni sistem, kot tudi znotraj gospodarstva, kar se kaže kot povečanje raznih kratkoročnih terjatev, predvsem terjatev do kupcev, vse to pa dodatno slabi učinkovitost gospodarstva.

Na poslovne rezultate bistveno vpliva tudi oskrbljenost OZD. Letos

(Nadaljevanje na 8. strani)

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V DEVETIH MESECIH

Družbene obveznosti Železarne Jesenice so v devetih mesecih letošnjega leta znašale 1.492,8 milijona dinarjev, kar je za 32 % več kot v enakem obdobju lani. Prispevki iz osebne dohodka so znašali 491 milijonov dinarjev, 550,4 milijona dinarjev so znašali prispevki iz dohodka, 451,4 milijona dinarjev družbenih obveznosti pa smo plačali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev.

ANALIZA POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV

I. Prispevki iz osebne dohodka so se glede na enako obdobje lani povečali za 22 % oziroma za 89,8 milijona dinarjev. Vsi prispevki iz osebne dohodka so višji zaradi povečane osnove in to ob zmanjšanih oziroma nespremenjenih prispevnih stopnjah.

Glede na devet mesecev lani se je povečala prispevna stopnja republiškega davka iz OD za dopolnilno delo. S 1. januarjem 1984 je začela veljati precej višja prispevna stopnja (povečala se je od 18,33 % na 25 %).

Zmanjšale pa so se prispevne stopnje skupnosti otroškega varstva SRS, skupnosti pokojninskega in in-

(Nadaljevanje na 7. strani)

JESENICE - ČETRTE V »EKOPATROLI«

V dnevniku Delo smo lahko prejšnji teden prebrali, da so v Vjesnikovi »ekopatrola«, ki je zajela 20 jugoslovanskih mest, Jesenice kot industrijsko mesto prijetno presenetile po prizadevanjih za kakovostnejše bivanje v njih, tako da so po točkovnih na osnovi ankete in po posvetu za okroglo mizo uvrščene na četrto mesto.

Pri vrednotenju kakovosti bivanja je ekološka izvidnica upoštevala 30 kazalcev v sedmih razredih: ozračje, hrup, voda, promet, čistota - zelenice, telefoni, zdravstveni in socialni standard. Zajeti so bili tako v anketi, ki so jo izvedli na Jesenicah predvsem v krajevni skupnosti Sava, kot tudi pri pretehtavanju konkretnih

podatkov v razgovoru za okroglo mizo, ki jo je 26. junija v restavraciji Kazina na Jesenicah vodil v povezavi z občinsko konferenco SZDL predstavnik Vjesnika Boris Petrovič. Razgovora so se udeležili predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij v občini

(Nadaljevanje na 2. strani)

KATALOG DEL IN NALOG V ZAKLJUČNI FAZI

Tokrat je bil naš sogovornik Oto Kelih, vodja oddelka za študij dela in časa. Z njim smo se pogovarjali o tem, kako daleč je še do sprejetja kataloga, kakšne težave imajo na oddelku in kakšne naloge nas čakajo, ko bo katalog sprejet.

»Za naš katalog del in nalog je bil prelomni trenutek, ko je bil dokončno oblikovan sedanji poslovodni odbor, saj intenzivneje delamo predvsem zadnji dve leti. Delo se je zavleklo zato, ker je katalog zelo natančen, obsežen in zapleten. Ker smo se odločili, da bomo katalog sprejemali čimbolj demokratično preko javnih

razprav, se je delo še bolj zavleklo, saj smo samo iz temeljnih organizacij materialne proizvodnje prejeli preko tisoč pripomb, ki smo jih pregledali in uskladili, pripombe iz ostalih katalogov pa še usklajujemo. Potrebno je tudi usklajevanje med temeljnimi organizacijami in delovni

(Nadaljevanje na 2. strani)

V OKTOBRU PRESEŽEN OPERATIVNI PROGRAM PROIZVODNJE

Po prvih, še nedokončanih podatkih, smo v oktobru presežli operativni program skupne proizvodnje. Izdelali smo 124.767,6 tone skupne proizvodnje ali 2,6 % več, kot smo planirali. Plan so izpolnili v TOZD: Plavž 103 %, Jeklarna 100,6 %, Livarna 106,5 %, Valjarna bluming-štel 104,5 %, Valjarna žice in profilov zaradi predčasno uspešno zaključenega remonta 107,3 %, HV Bela 112,6 %, Profilarna 110,7 %, Vratni podboji 105,5 %, Jeklovlek 103,1 % in Elektrode 111,3 %. Operativnega programa niso dosegli v TOZD Valjarna debele pločevine, HV Jesenice, Žičarna in Želbljarna.

V TOZD Plavž so izdelali 13.390,2 tone grodlja in s tem izpolnili 83,7 % družbenega plana in 103 % znižanega operativnega programa. Program je bil znižan zaradi nezadostne dobave in slabše kvalitete rude. V TOZD Jeklarna so vili 41.843,7 tone jekla in tako izpolnili družbeni plan 101,2 % in nekoliko višji operativni program 100,6 %. SM jeklarna je s 26.488,5 tone proizvodnje presežla program za 1,9 %, medtem ko je elektro jeklarna s 15.355,2 tone za programom zaostala za 1,6 %.

V oktobru smo po prvih podatkih odpremili 35.063,2 tone gotovih izdelkov in storitev, kar je 96,6 % družbenega plana in 104,6 % znižanega operativnega programa. Plan odpreme so izpolnili v večini TOZD. Še vedno imajo težave pri odpremi v TOZD Valjarna bluming-štel, Valjarna žice in profilov, Žičarna in Želbljarna, kjer programa niso izpolnili.

KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE

V začetku poletja sta bila v TOZD Žičarna ustanovljena krožka za izboljšanje proizvodnje. To sta bila prva taka krožka v Železarni, kasneje pa naj bi podobne krožke ustanovljali tudi v drugih temeljnih organizacijah, pri čemer bi koristili izkušnje iz dela prvih dveh. V delo krožkov bi se vključevali vsi delavci iz temeljne organizacije, ki menijo, da s svojimi predlogi in pobudami lahko prispevajo k boljši organizaciji dela in k bolj kvalitetnemu delu.

O delu krožka »Žičar« v žičarni I in krožka »Štrumpfki« v adjustaži TOZD Žičarna smo v Železarni poročali v začetku avgusta, ko sta krožka premagovala še začetne organizacijske težave in se pripravljala, da začeta z delovanjem. Poglejmo, kako je z njima danes, pet mesecev po ustanovitvi.

Krožek »Žičar« in Žičarne I se je doslej sestel sedemkrat, enkrat na vsake tri tedne, tako kot so se dogovorili ob ustanovitvi. Število članov krožka se je zmanjšalo za delavca, ki je odšel iz TOZD, in jih je sedaj 10. To so delavci iz proizvodnje, žičarji. Nihče ni mlajši od 40 let in nihče nima manj kot deset let delovne dobe v Žičarni. Vsi dobro poznajo probleme v obratu, pa tudi tehnologijo vlečenja žice. Že v začetku so se odločili, da bodo najprej rešili problematiko varilnih aparatov. Svojo rešitev tega problema so predlagali vodstvu temeljne organizacije, ki je takoj začelo uresničevati njihovo zamisel. Ta obsega poleg organizacijskih sprememb in zahtev po bolj vestnem delu z aparati tudi nabavo novih varilnih aparatov. Predlog še ni v celoti realiziran, ker še niso dobili aparatov. Ugotovili so namreč, da za nemoteno delo potrebujejo deset novih aparatov domače proizvodnje za varjenje žice iz nizko legiranih jekel in pet aparatov za varjenje patentirane žice in visoko ogljikovih jekel, ki jih bo treba uvoziti. Vodstvo TO je pobudo in predlog za odpravo težav pri delu z varilnimi aparati takoj sprejelo, čeprav je treba poudariti, da je bil to izredno pereč problem, ki bi ga tudi sicer morali rešiti.

Vodja krožka »Žičar« Janez Ambrožič je pojasnil, da je naslednji problem, ki bi ga na »krožku« radi načeli, problem odvoza žičnih odpadkov iz posameznih obratov. »Tudi s tem imamo, predvsem zaradi malomarnosti, veliko težav. Sidra se preobračajo, zaradi česar je žica razmetana po obratu. Tudi pri nalaganju in transportu žice bo treba bolj paziti. Dokončne rešitve tega problema še nismo našli, čeprav smo o tem že dosti razpravljali.

Poleg teh obsežnejših problemov, za katere moramo pri reševanju posegati v organizacijske sheme in spreminjati način dela, smo prav na našo iniciativo v obratu odpravili vrsto manjših pomanjkljivosti, takih, ki se lahko takoj uredijo in ki se jih sicer ne bi nihče lotil.

Krožek deluje samostojno, brez vplivov od zunaj. Lotevajo se problemov, za katere menijo, da so najbolj pereči, tistih, ki najbolj ovirajo delo v obratu. Kljub temu ne vidijo nič slabega v tem, če dobijo sugestije za reševanje posameznih problemov od zunaj. Odklanjajo pa vmešavanje v svoje delo, na primer s strani vodstva TOZD, čeprav od tam dobijo vso pomoč, ki jo zahtevajo (strokovni nasveti, podatki ...), delovni čas, ki ga porabijo na sestankih, pa so uredili tako, da člani krožka zaradi tega niso oškodovani.

»Zadovoljni smo z načinom dela krožkov, menim pa, da se bo z izkušnjami povečala tudi kvaliteta našega dela,« pravi vodja krožka »Štrumpfki« iz adjustaže TOZD Žičarna Stane Gorenc. »Dostikrat ne veš več, kako bi delal naprej in takrat ti prav pride pomoč od zunaj, nasvet ali spodbuda. Tudi samo vodenje krožka je včasih težko. Še vedno se namreč ubadamo z začetnimi težavami zaradi pomanjkanja izkušenj in tradicije.

Težko je tudi naučiti ljudi metod dela, ki jih še sam ne obvlada dobro. Za njihovo osvajanje smo imeli le dva dni časa, ko smo bili na seminarju v Radovljici in nič več. V teh metodah je neko logično zaporedje in če kaj zgrešiš, vse skupaj ni več učinkovito. Lažje bomo delali, ko bomo imeli več izkušenj in ko se bodo pokazali rezultati dela, kajti zavest o koristnosti teh krožkov še ni prodrla do ljudi. Potem tudi ne bo več pomslekov o potrebnosti teh krožkov.

V času dopustov je delo v tem krožku zastalo in šele pred kratkim so zopet začeli z delom. Nadaljevati nameravajo z odpravo težav v TOZD Žičarna z razsutimi kolobarji. O škodi zaradi tega problema, ki je v največji meri posledica neodgovornega ravnanja delavcev z materialom, že zbirajo podatke. Predvideli so že več možnih načinov za rešitev, vendar se bodo lahko dokončno odločili šele, ko bodo zbrali podatke o škodi oziroma o stroških zaradi razsutih kolo-

barjev. Povedati je treba, da se ta problem rešuje tudi ločeno od krožka.

»Problematika, s katero se krožka ukvarjata, je sedaj v začetku bolj disciplinske narave in povezana s slabo organizacijo dela. Tudi problemi z varilnimi aparati, razsutostjo kolobarjev in odvozom odpadne žice, s katerimi se krožka sedaj ukvarjata, so posledica slabega odnosa do dela. Mnogo bolj bo delo v krožku zažive- lo, ko se bomo začeli ukvarjati s čisto tehnološkimi problemi. Torej moramo najprej delovati na področ-

ju izboljšanja delovne discipline in kvalitete dela, šele potem se bomo lahko posvetili drugim problemom, kajti ukrepati je potrebno najprej tam, kjer je največ težav.

In kako je z ustanavljanjem novih krožkov? Klima za to je vsaj v TOZD Žičarna dobra, zagotavlja vodja krožkov, sicer tudi ta dva krožka ne bi mogla delovati. Kljub temu pa o ustanovitvi novih krožkov še nikjer v Železarni ne razmišljajo. Težava je tudi v tem, da sta v Železarni zaposlena le dva pospeševalca dela krožkov, kar je premalo, še posebej, ker sta polno zaposlena z delom na področju inovacijske dejavnosti. Za uspešno delo krožkov je sodelovanje pospeševalcev nujno potrebno. Tudi metoda delovanja krožka predvideva, da pospeševalec skrbi za uresničevanje predloga potem, ko je ta na krožku sprejet.

JESENICE — ČETRTE V »EKOPATROLI«

(Nadaljevanje s 1. strani)

ter društev in delovnih organizacij, ki pomembneje vplivajo na življenjski utrip mesta Jesenice.

Ne bomo se posebej zadrževali ob tem, kakšna merila so bila določena, za nas Jesenice in še posebej Železarnje je morda bolj razveseljujo, da smo pri vrednotenju onesnaženosti zraka razvrščeni celo na tretje mesto, in sicer predvsem zaradi plinifikacije in nove odpraševalne naprave v jeklarni ter dograjevanja daljinskega ogrevanja mesta Jesenice iz tovarne v Železarni. Že večkrat smo objavili, za koliko odstotkov se je s temi ukrepi v zadnjem obdobju zmanjšala onesnaženost zraka na Jesenicah, tokrat pa naj s številkami

prikažemo, kakšen zrak vdihavajo občani v posameznih predelih ožje jeseniške doline.

Podatke povzemamo iz dnevnih meritev Hidrometeorološkega zavoda SRS iz Ljubljane v osrednjem delu Jesenic in v Podmežakli ter iz meritev drugih zavodov v povezavi z odsekom za ekologijo v Železarni. Pri teh dnevni in občasni meritvah preverjamo predvsem onesnaženost zraka z dimom, to je finim aerosolom z velikostjo delcev pod deset mikrometra in grobim prahom ter žveplovim dioksidom (SO₂) kot splošno znanim onesnaževalcem zraka pri zgorevanju fosilnih goriv. Dodatno so bile izvršene tudi meritve emisij vodikovega klorida (HCl) ob objektu regeneracije na Belci.

Normativne vrednosti za navedene onesnaževalce zraka so po republiškem odloku iz 1976. leta naslednje:

dim, saje, prah (< 10 µm)	0,15 mg/m ³
žveplov dioksid (SO ₂)	0,30 mg/m ³
vodikov klorid (HCl)	0,10 mg/m ³
prašne usedline (> 10 µm)	6 g/m ² /mesec
v stanovanjskih naseljih	10 g/m ² /mesec
v mešanih industrijsko-stanovanjskih naseljih	15 g/m ² /mesec
v industrijskih conah	15 g/m ² /mesec

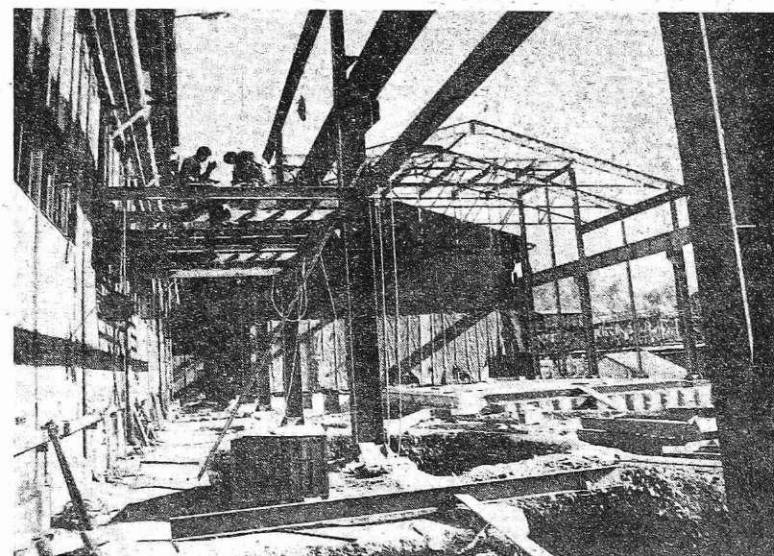
Stanje v bivalnem okolju je naslednje:

1. Osrednji del Jesenic Titova ulica 2 (postaja HMZ)	od 0,07 do 0,25 mg SO ₂ /m ³ od 0,02 do 0,09 mg/m ³ dima
2. Plavž (Tavčarjeva ulica)	7,6 g/m ² /mesec prašnih usedlin od 0,04 do 0,07 mg/m ³ dima
3. Podmežakla Cesta 1. maja (ob jeklarni)	9,9 g/m ² /mesec praš. usedlin
4. KS Sava Stražarjeva ulica	5,4 g/m ² /mesec prašnih usedlin
5. Tomšičeva ulica	7,1 g/m ² /mesec praš. usedlin od 0,04 do 0,09 mg SO ₂ /m ³ od 0,10 do 0,12 mg/m ³ dima
6. Javorniško nabrežje	9,3 g/m ² /mesec prašnih usedlin od 0,10 do 0,14 mg/m ³ dima
7. Koroška Bela — C. talcev	
8. Koroška Bela — Kidričeva cesta	od 0,04 do 0,09 mg/m ³ dima od 0,03 do 0,16 mg HCl/m ³
9. Koroška Bela — Svetinova ulica	od 0,04 do 0,08 mg SO ₂ /m ³ od 0,06 do 0,09 mg/m ³ dima od 0,01 do 0,04 mg HCl/m ³
10. Koroška Bela — Ulica J. Šmida	od 0,02 do 0,04 mg/m ³ dima od 0,03 do 0,10 mg SO ₂ /m ³ od 0,02 do 0,05 mg HCl/m ³ 4,5 g/m ² /mesec prašnih usedlin
11. Blejska Dobrava — novo na- selje za obratom Iskre	3,1 g/m ² /mesec prašnih usedlin

Iz teh števil je razvidno, na katerih območjih so razmere bolj ali manj primerne glede onesnaženosti zraka. Največ emisij iz Železarne se širi neposredno v bivalno okolje Podmežakla. V oktobru letos se je v bližnji okolici Železarne zapaženost nekoliko povečala tudi zato, ker je

prišlo do okvar na pogonskih motorjih odpraševalne naprave za elektroobločne peči v jeklarni in tako leta obratuje z zmanjšano zmogljivostjo. Zato so očitne občasne emisije prahu iz elektrojeklarnice, ki pa bodo omejene do konca novembra.

Dragica Bezljaj

Montaža konstrukcije za novo halo Valjarne debele pločevine (foto I. Kučina)

SKUPNI CILJ POSLOVANJA ZA OKTOBER JE DOSEŽEN

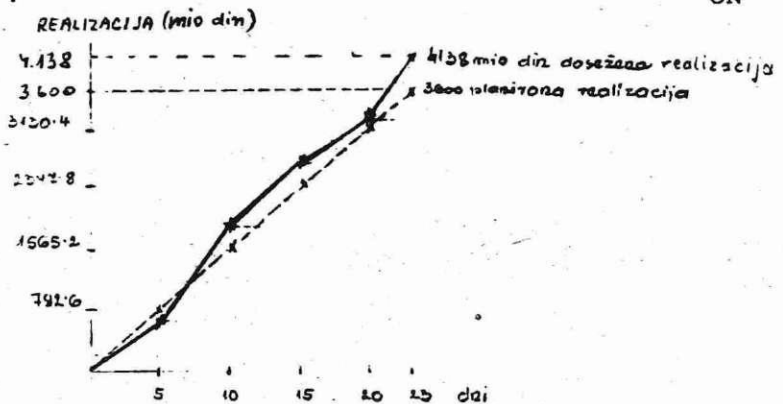
V poletnih mesecih ukrepi za odpravo motenj niso dajali željenih rezultatov. Šele tretji mesec po sprejemu ukrepov se je pokazalo, da prehajamo od besed k dejanjem. K boljšim rezultatom je gotovo največ prispevala manjša odsotnost, nikakor pa ne gre zanemarjati pomena stimulacije, ki si jo lahko prislužimo, če dosežemo enega osnovnih ciljev, ki smo si jih zastavili s programom ukrepov, to je 3,6 milijarde din bruto realizacije.

Gotovo vse delavce Železarne zanima, če smo postavljene cilje v oktobru dosegli. Odgovor je: DA. Čeprav smo se v začetku oktobra krepko bali, da nam cilja ne bo uspelo uresničiti, nam to ni vzelo volje. Ugotovitev, da si le z delom lahko pridobimo večji zaslužek, nas je spodbudila, da smo po manj uspešnih prvih dnevih oktobra uspeli nadoknaditi ves zaostanek. Ob koncu meseca smo kar krepko presegli sprejeto mesečno obveznost. Stimulacija je torej dosežena, povprečni osebni dohodek si bo krepko opomogel.

Ocenjujemo, da bo osebni dohodek za oktober za 22 % večji od septembrskega. Največji del razlike v osebnih dohodkih gre prav na račun stimulacije za doseganje skupnega cilja. Poleg uspešne prodaje ne smemo prezreti tudi dobrih proizvodnih rezultatov. Nekaterim trajno uspešnim temeljnim organizacijam se je pridružila še TOZD Valjarna bluming-štekla, ki je praktično vse leto neuspešno izpolnjevala svoje planske obveznosti, ta mesec pa jih je celo presegla. Osebni dohodek v tej temeljni organizaciji bo večji kar za eno tretjino.

Kljub dobrih rezultatom (operativni plan proizvodnje v oktobru smo presegli, količina proizvodnje je bistveno večja kot nekaj mesecev nazaj, vrednost prodaje pa je presegla vsa pričakovanja), moramo obveznosti v proizvodnji in prodaji izvrševati najmanj s tako zavzetostjo, kot smo jih v oktobru. Ne smemo pozabiti, da so v novembru kar trije delovni dnevi manj. V dvajsetih delovnih dneh bomo morali produktivnost svojega dela še izboljšati, če hočemo uresničiti proizvodni načrt in načrt prodaje, nenazadnje pa tudi načrt osebnega dohodka.

ON

KATALOG DEL IN NALOG V ZAKLJUČNI FAZI

(Nadaljevanje s 1. strani)

mi skupnostni, saj so bili nekateri celotni katalogi delovnih nalog prevrednoteni in smo jih morali zavrniti. Tudi delavci so na sestankih samoupravnih delovnih skupin zahtevali primerjave vrednotenja posameznih del v delovni organizaciji in med posameznimi temeljnimi organizacijami. To je zahtevalo veliko dodatnega dela, vendar smo ga opravili.

V temeljnih organizacijah materialne proizvodnje so katalogi že narejeni in jih bodo samoupravni organi že sprejemali, v storitvenih temeljnih organizacijah pa je zaključen prvi krog razprav; sedaj je potrebno uskladiti pripombe. V delovnih skupnostih razprava o osnutku kataloga še ni zaključena.

V katalog je že vključenih 5020 od približno 5300 delovnih nalog in 2290 delokrogov. Vse te naloge smo na oddelku pregledali in sodelovali pri izdelavi njihovih ocen. Izhajali smo iz 25 kriterijev metodologije o katalogu del in nalog, katero smo sprejeli na delavskih svetih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Okrog osemdeset odstotkov delovnih nalog so ocenile komisije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. V spornih primerih, ko so bile naloge prevrednotene, je pri usklajevanju sodelovala komisija temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti. Člani komisije so bili dolžni obvestiti svojo temeljno organizacijo oziroma delovno skupnost o načinu rešitve takega spornega primera.

V posameznih primerih smo s primerjavo podobnih del in nalog ugotovili, da so določene pripombe neuporabne in smo potem v razgovoru poskušali uskladiti stališča. Vedno pa to ni bilo mogoče. Tako delavci temeljne organizacije Družbena prehrana kljub temu, da smo upoštevali 130 njihovih pripomb in da je delo kantinerke bolj vrednoteno kot prej, ne odstopajo od svojega stališča, zato bo ta primer reševala komisija za usklajevanje vrednotenja del in nalog Železarne.

V temeljni organizaciji Energetika je problem nekoliko drugačen, saj gre za neusklajenost znotraj nje. Delavci so se namreč na sestankih samoupravnih delovnih skupin pritoževali, da delovne naloge med oddelki niso usklajene, oddelke za študij dela in časa pa je od komisije iz njihove temeljne organizacije prejel zagotovilo, da je vrednotenje nalog znotraj temeljne organizacije usklajeno. Za tako neusklajenost znotraj temeljne organizacije oddelke za študij dela in časa ne more in ne prevzema odgovornosti.

Nekatere opredelitve niso razjasnjene, čeprav bi jih morali reševati

enotno za vso delovno organizacijo. Tako so še vedno prisotne razlike v mišljenju, kaj je kreativna, kaj proizvodna in kaj administrativna naloga.

Katalog del in nalog bomo sprejemali potem, ko bo sprejet samoupravni sporazum o skupnih merilih in osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Bistvo novega samoupravnega sporazuma je, da želimo poudariti sistem nagrajevanja, saj smo zajeli le tri kriterije: količino, kvaliteto in gospodarnost. Novost je tudi predlog, da bi razne dodatne kriterije vključili v osnovo osebnega dohodka in jo tako povečali, kar je bila želja mnogih samoupravnih delovnih skupin. Pri sprejemanju tega samoupravnega sporazuma in kataloga pa bodo imele vse družbenopolitične organizacije zelo pomembno vlogo.

Ko bo katalog sprejet, nas čaka še veliko dela. V treh mesecih moramo analizirati vse sporne delovne naloge in ugotoviti, ali so res prevrednotene oziroma premalo vrednotene. Tudi katalog bo podvržen raznim spremembam, saj bo smislen le, če bo »živa«, če se bo odzival na spremembe tehnologije, organizacije ... Ker katalog ni narejen samo zaradi nagrajevanja, ampak tudi za področje organizacije dela, napredovanja, izobraževanja ter socialnega in zdravstvenega zavarovanja, nas na teh področjih čaka še veliko nalog.

Na oddelku smo trenutno preobremenjeni, saj poleg kataloga, ki je prioriteta naloga oddelka, redno opravljamo tudi vse tekoče naloge s področja nagrajevanja. In to ob veliki odsotnosti zaradi bolezni, stalnega obremenjevanja oddelka z zahtevami po večjih osebnih dohodkih, kratkih rokhi za izpolnitev nalog, nepriznavanju strokovnih rešitev ...

Oto Kelih je menil, da je delo njihovega oddelka zelo nevhvaležno, saj ga lahko vsak kritizira. Mogoče tudi zato, ker nimamo dovolj vplogleda v to, koliko truda je potrebno, da se iz dela analiza dela in oblikuje normativ dela na nekem stroju, sistem nagrajevanja nadpovprečnih rezultatov, katalog dela in nalog in da se to uresniči. Zato smo se dogovorili, da se bomo ob razpravi o novem samoupravnem sporazumu o merilih in osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe večkrat pogovorili z delavci oddelka za študij dela in časa in oddelka za nagrajevanje, da bi tudi v Železarni čim bolj razjasnili novosti in prednosti novega sporazuma in posledice, ki bodo nastale, če bo, ali ne bo sprejet.

Lilijana Kos

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

V četrtek, 25. oktobra, je v sejni dvorani samoupravljalcev potekala deveta seja delavskega sveta Železarne. Za sejo je bil predlagan obsežen dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, pregled sklepov tretje seje delavskega sveta SOZD Slovenske železarne, predlog projektne organizacije za jeklarne 2, izvajanje programa za odpravo motenj v poslovanju delovne organizacije, poslovna politika za prihodnje leto, samoupravni sporazum o skupni proizvodnji, predelavi in prometu surovin v vojni, poslovnik za delo strokovne komisije za inovacije, poročila izvršilnih odborov delavskega sveta Železarne, poročilo o delu komisije za beneficirano delovno dobo, poročilo o delu na področju razvida del in nalog, imenovanja, delegatska vprašanja in razno.

Sklepi, ki so jih sprejeli na prejšnji seji, so bili izvršeni.

Tako kot na vsaki seji je predsednik poslovnega odbora tudi tokrat prisotne seznanil s potekom izgradnje jeklarne 2. V svojem poročilu je posebej izpostavil pričetek zemeljskih del in podpis pogodbe z Rudisom iz Trbovelj.

V času med osmo in deveto sejo delavskega sveta je potekal v Železarni referendum za sprejem predloga pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev in predloga sprememb in dopolnitev statuta delovne organizacije. Delavski svet se je najprej seznanil s podatki o izidu glasovanja (o tem je bilo v glasilu objavljeno posebno poročilo), razpravljali pa so tudi o delu volilnih komisij temeljnih organizacij Valjarna bluming-štekel, Valjarna debele pločevine, Jeklovlek in Želbljarna ter volilne komisije, ki na dan referenduma deluje na ravni delovne organizacije. Prvotni rezultati glasovanja so bili namreč napadno izračunani. Delavski svet je sklenil, naj center za proučevanje samoupravljanja in informiranja do naslednje seje pripravi analizo dela volilne komisije Železarne na dan izvedbe tega referenduma s tem, da opredeli tudi njene pristojnosti in vlogo. Delavskim svetom temeljnih organizacij, kjer volilne komisije niso pravilno opravile svojih nalog, pa je predlagal, naj obravnavajo njihovo odgovornost in ustrezno ukrepanje.

V temeljnih organizacijah Valjarna bluming-štekel in Vratni podboji, kjer referendum za sprejem predloga pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev ni uspel, bodo po treh mesecih ponovno glasovali za enako besedilo predloga pravilnika.

Referendum za sprejem predloga sprememb in dopolnitev statuta delovne organizacije, ki ni uspel v temeljni organizaciji Valjarna bluming-štekel, bodo po šestih mesecih v tej TOZD ponovili. V tem obdobju pa bodo pripravljene še druge spremembe in dopolnitve za odpravo pomanjklivosti statuta, zato bo referendum v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Dan pred sejo delavskega sveta je potekala v Tovilu tretja seja delavskega sveta sestavljene organizacije. Vodja delegacije Železarne Igor Logar je delavskemu svetu podal pregled sprejetih sklepov.

V nadaljevanju se je delavski svet potrdil predlog projektne organizacije za izvedbo projekta jeklarne 2, hkrati pa tudi obseg, vlogi in odgovornost posameznih organizacijskih nivojev v Železarni. Za vodjo projekta jeklarne 2 je imenoval Emila Azmana, vodjo sektorja novogradnje. Predlog za imenovanje projektnega sveta do seje še ni bil pripravljen, zato je delavski svet zadolžil poslovodni odbor, da ga pripravi do naslednje seje. Za kadre, ki bodo sodelovali v tem projektu, je potrebno urediti tudi način kadrovanja in nagrajevanja. Delavski svet je zato sprejel predlagane usmeritve in načine kadrovanja in nagrajevanja s tem, da vodstvo projekta s soglasjem poslovnega odbora posreduje ustrezne predloge za kadrovanje odborom za delovna razmerja TOZD in delovnih skupnosti, za nagrajevanje pa delavskim svetom TOZD in delovnih skupnosti. Pooblastili so odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, da odloča o posebnih stimulacijah za te delavce.

V razpravi sta sodelovala Danilo Svetlin in Lado Šketa.

Predsednik poslovnega odbora je delavski svet seznanil s poročilom o izvajanju programa ukrepov za odpravo motenj v poslovanju delovne organizacije. Program je dopolnjen z dodatnim poglavjem o odgovornosti samoupravnih, izvršilnih in poslovnih organov ter ostalih delavcev za izvajanje tega programa. V razpravi je sodeloval Anton Miklič.

Vodja sektorja za ekonomiko in organizacijo je delavskemu svetu obrazložil usmeritve poslovne politike za prihodnje leto. V razpravi so sodelovali Jože Gračnar, Vojo Jovičič, Branko Cepič (delegati storitvenih TOZD) in Henrik Zupan. Delegati storitvenih temeljnih organizacij so imeli pripombe predvsem na višino Az in Iv sredstev, delegat iz TOZD Strojne delavnice pa je postavil še vprašanje, kakšne so realne možnosti za nadaljevanje izgradnje druge faze strojnih delavnic. Odgovor na to

vprašanje bosta pripravila sektor novogradnje in poslovodni odbor, pripombe na višino omenjenih sredstev pa bo proučil sektor za ekonomiko in organizacijo.

Delavski svet je sprejel samoupravni sporazum o skupni proizvodnji, predelavi in prometu surovin v vojni. Za podpisnika je pooblastil predsednika poslovnega odbora.

Na nivoju delovne organizacije bo delovala posebna strokovna komisija za inovacije, ki bo sprejemala strokovne odločitve o priznanju izumov, tehničnih izboljšav in drugih oblik inventivnega ustvarjanja, ki bodo sporni s strokovnih vidikov. Komisija bo odločala na podlagi samoupravnih splošnih aktov in v skladu s pravilnikom o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in drugih oblik inventivnega ustvarjanja. Delavski svet je sprejel poslovnik za delo te komisije in imenoval njene člane: Franca Vičarja (predsednik), Marina Gabrovška, Avgusta Karba, Janeza Faletiča, Valentina Markeža, Marušo Drolc, za njihove namestnike pa Aleša Lagoja, Iva Cundriča, Saša Pibra, Vladimirja Oblaka, Avgusta Novšaka in Emila Kristana. Delegata iz temeljne organizacije in delovne skupnosti imenujejo odbori za gospodarstvo.

Predsedniki izvršilnih odborov so pripravili poročila o delovanju in problemih v okviru svojih pristojnosti. V njih so izpostavili vsa problematika, o kateri smo že poročali v posebnem prispevku s posveta predsednika delavskega sveta Železarne s predsedniki izvršilnih odborov. Za boljše delo odborov je potrebno dopolniti poslovnik za delo samoupravnih organov in natančneje opredeliti njihove pristojnosti, opredeliti vlogo mentorjev posameznih odborov, doseči večjo odgovornost strokovnih služb pri pripravi strokovnega gradiva in od njih zahtevati predloge sklepov ter dosledno spoštovati načela pretoka informacij preko centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja. Poslovodni odbor bo iz programa dela odbora za uresničevanje zakona o združenem delu določil prioriteto dograjevanja samoupravnih aktov.

Na pobudo delegata iz temeljne organizacije Hladna valjarna Bela na eni izmed preteklih sej je delavski svet uvrstil na dnevni red tudi poročilo o delu na področju razvida del in nalog. Poročilo je podala članica poslovnega odbora Albina Tušar. Problematika je aktualna, kar je pokazala tudi razprava na delavskem svetu. V razpravi so sodelovali Branko Pagon, Tomaž Mencinger in Oto Kelih. Delegati so bili enotnega mnenja, da se morajo vodstva temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, družbenopolitične organizacije in samoupravni organi intenzivno vključiti v aktivnosti za zaključek tega projekta, tako da bomo v januarju prihodnjega leta razvid lahko vpeljali v sistem nagrajevanja. Delavski svet je sprejel tudi terminski plan za izdelavo razvida, in sicer je treba do 5. novembra pripraviti osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke in

dela sklada skupne porabe ter ga obravnavati na odboru za uresničevanje zakona o združenem delu. Okoli petnajstega tega meseca bo delavski svet Železarne razpravljal o osnutku tega sporazuma in ga posredoval v poprejšnjo obravnavo, do 20. decembra mora biti pripravljen predlog in razpisan referendum, ki pa bo predvidoma potekal okoli 11. januarja prihodnje leto. Delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti naj bi katalog sprejemali proti koncu januarja.

Sprejeli so tudi sklep, da mora biti v roku treh mesecev po uveljavitvi razvida z dodatnim usklajevanjem in preverjanjem kritičnih del zagotovljeno objektivnejše vrednotenje. V glasilu Železar je treba objaviti poročilo in pregled napredovanja dela na razvidu po posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Posebej so tudi poudarili, da se zaradi sprememb v metodi vrednotenja del in nalog nikomur ne sme zmanjšati osebni dohodek.

Poročilo o delu s področja beneficirane delovne dobe je podal dr. Branimir Čeh. Na ravni sestavljene organizacije je na tem področju doseženo sodelovanje vseh treh železarn, ki bodo po enotni metodologiji izdelale ocenjevalno analizo za tipična delovna mesta v železarstvu. Posebna strokovna ekipa v Železarni Jesenice pa opravlja ocenjevalno analizo delovnih mest, kjer je beneficiracija že uveljavljena, kasneje pa bo analizirala tudi tista delovna mesta, kjer so zahtevki že vloženi.

V nadaljevanju se je delavski svet na predlog razpisne komisije za izvedbo razpisa in pripravo predloga za imenovanje vodja kadrovskega sektorja s potrebno večino glasov imenoval Jožeta Kobentarja za opravljanje del in nalog vodja kadrovskega sektorja za mandatno obdobje štirih let.

Na predlog izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je imenoval: Ignaca Jurana, Alojza Pivarja, Mitja Lebe, Leona Ržka in Bojana Klinarja za delegate v skupščini samoupravne komunalne skupnosti Jesenice za naslednja štiri leta, Janeza Avsenika pa za člana komisije za usklajevanje vrednotenja del in nalog.

Delavski svet je na predlog finančno-računovodskega sektorja imenoval tudi inventurne komisije, in sicer:

— v centralno koordinacijsko inventurno komisijo: Antona Kurbosa, Romana Kosmača in Marjano Pretnar,

— v komisijo za popis materialnih rezerv: Jožeta Pernuša, Antona Kurbosa, Rada Golba in Viktorja Rakovca,

— v komisijo za popis sredstev in virov sredstev pri združenih sredstvih delovne organizacije: Ireno Cepič, Jožefo Berliš in Vesno Šmid,

— v komisijo za popis sredstev in virov sredstev sklada skupne porabe: Staneta Erjavca, Branko Kelbl in Igorja Weisa.

Ob koncu seje, ki je trajala dobre štiri ure, so pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev odobrili finančna sredstva za izvedbo njihovega letnega programa, občinskima konferencama ZSMS Jesenice in Radovljica pa finančna sredstva za ustanovitev mladinskega servisa za občini Jesenice in Radovljica.

Prihodnja seja delavskega sveta bo v drugi polovici tega meseca, ko bo osrednja točka dnevnega reda obravnavala devetmesečnih poslovnih rezultatov delovne organizacije.

CPSI — Z. V.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

OD 12. DO 18. NOVEMBRA

12. novembra, Stanko ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.
13. novembra, Drago FINŽGAR, vodja TOZD valj. žice, Begunje 128/b.
14. novembra, Marin GABROVŠEK, član PO Bled, Ribenska 8/c, tel. št. 78-157.
15. novembra, Franc GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22/b.
16. novembra, Vito GRIČAR, vodja TOZD Valj. deb. pločevine, Jesenice, Titova 2, tel. št. 81-279.
17. novembra, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kežarjeva 38, tel. št. 82-118.
18. novembra, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 12. 11.	IGOR LOGAR	FRANC BERNIK
TOREK — 13. 11.	JOŽE PEZDIRNIK	FRANC CERKOVNIK
SREDA — 14. 11.	JANEZ ARH	AVGUST NOVŠAK
ČETRTEK — 15. 11.	MARJAN ENDLIHER	ALOJZ SLIVNIK
PETEK — 16. 11.	MITJA BENEDIČIČ	MARJAN ERMAN
SOBOTA — 17. 11.	MARJAN TRONTELJ	DUŠAN ŠMID
NEDELJA — 18. 11.	IVAN ŠENVETER	KAREL KOBLAR

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 12. novembra do 17. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andoljšek.

V soboto, 17. novembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andoljšek.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 9,30 do 10,30.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce od 13,30 do 14,30.

V soboto, 17. novembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

10. in 11. novembra, Tomaž ZALOKAR, Jesenice, Titova 22.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65.
V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

Po sklepu odbora za delovna razmerja z dne 24. oktobra 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

— urejevalec strojev in valjavec žebelj, šifra 2442, D-4, 11. ktg, 4 osebe.
Pogoji: Dokončana poklicna šola kovinske stroke in eno leto delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD Želbljarna«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti ETN, z dne 23. 10. 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge v sektorju TKR za nedoločen čas
a) FINOMEHANIK-SPECIALIST, šifra 5835, D-4, 10. ktg, 1 oseba
in za določen čas šestih mesecev

b) II. ANALITIK, šifra 5768, U-3, 8. ktg, 1 oseba

POGOJI:

pod a) — poklicna industrijska šola — strugar in štiri leta delovnih izkušenj;
pod b) — srednja kemijska šola ali poklicna šola za laborante in šest mesecev delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osmih dni po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako za delovno skupnost ETN. Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI, z dne 23. 10. 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na komercialnem sektorju za nedoločen čas
STROKOVNI SODELAVEC, šifra 5266, U-5, 20. ktg, 1 oseba

POGOJI:

— visoka šola ekonomske ali tehnične usmeritve,
— aktivno znanje enega tujega jezika,
— dve leti ustreznih delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osmih dni po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako za delovno skupnost KO-FI.

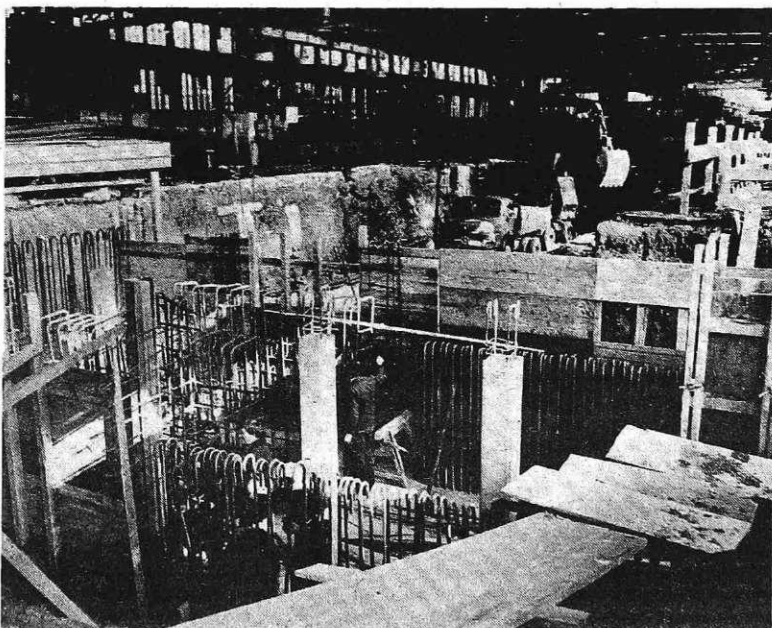
Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

KORISTNIKOM KANTINE NA BELI

Vodstvo TOZD Družbena prehrana obvešča delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarne, zlasti tiste, ki malicijo v kantini v Hladni valjarni Bela, da bomo na osnovi planskih usmeritev za leto 1984 ter v želji po zagotavljanju čim boljših pogojev prehranjevanja delavcem v mesecu novembru preurejali kantino na Beli. Ker so preureditvena dela dokaj obširna in zahtevna (menjava tlaka, polaganje keramike, beljenje), bo morala kantina ostati zaprta 14 dni. Obnovitvena dela bodo potekala v času od 12. do 25. novembra. Da delavci ne bi ostali brez malice, jim bomo ob vhodu nudili hladne obroke in tople napitke.

Delavcem se zahvaljujemo za razumevanje.

VOĐSTVO TOZD
DRUŽBENA PREHRANA

Temelji za novo linijo ravnalnega stroja (foto I. Kučina)

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

ODBOR ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE O DEVETMESEČNEM POSLOVANJU DELOVNE ORGANIZACIJE

V sredo, 31. oktobra, so na seji odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne obravnavali: pregled izvajanja sklepov prejšnje seje, oceno izvrševanja operativnega programa proizvodnje za oktober in predlog programa za november, poslovno politiko za prihodnje leto, poslovno poročilo delovne organizacije za devet mesecev, spremembo pravilnika za premije za višjo proizvodnjo v adjustaži štekel na Javorniku, odpise in pripise razlik pri poslovanju s tujino in vloge.

Temeljna organizacija Strojne delavnice in komercialni sektor sta pripravila izračun, koliko sredstev odvajata Železarna za rezervne dele, ki jih izdelujejo drugi. Poročilo je bilo pripravljeno na podlagi sklepa devetnajste seje.

Za izdelavo rezervnih delov imajo v temeljni organizaciji Strojne delavnice izkoriščenih nekaj več kot 40 % lastnih kapacitet, potrebe Železarne po rezervnih delih pa so mnogo večje. Rezervni deli, ki jih izdeluje temeljna organizacija, so vsaj za tretjino cenejši kot pri zunanji izvajalci, zato je investiranje v opremo te temeljne organizacije ekonomsko upravičeno. Sedaj vseh naročil ne morejo realizirati zaradi različnih prioritet, ki jih imajo pri izdelavi rezervnih delov.

Poleg tega se v Strojnih delavnicah srečujejo tudi s slabo kadrovsko zasedbo, zato je odbor sklenil, da jo je treba čimprej dopolniti.

Uvesti je treba tudi vstopno kontrolo rezervnih delov, ki jih za Železarno izdelujejo drugi.

Sektor za ekonomiko in organizacijo naj v organizacijskih predpisih s področja naročanja storitev pri zunanji izvajalci vnese določila za naročanje v izjemnih primerih, ko predpisana pot naročanja ovira hitro ukrepanje.

Odbor je obravnaval tudi poročilo oddelka tehnične kontrole o problematiki kvalitete v obdobju od junija do septembra. V vseh temeljnih organizacijah morajo omenjeno poročilo obravnavati vodstva TOZD in tehnologi, samoupravne delovne skupine, odbori za gospodarstvo pa sprejeti ustrezne ukrepe in konkretne zadolžitve za izpolnjevanje zahtevanih kvalitet. Proti vsakemu, ki ima pri svojem delu malomaren in neodgovoren odnos do zahtevane kvalitete, je treba ukrepati v skladu z veljavnimi samoupravnimi akti. V sistemu nagrajevanja je treba dati večji poudarek kvalitativnim faktorjem.

V nadaljevanju so obravnavali oceno izvrševanja operativnega programa za oktober in sprejeli ugotovitvene sklepe o doseženi skupni in blagovni proizvodnji, realizaciji in izvozu.

Potrdili so tudi predlog programa proizvodnje za november in potrdili

predloge za znižanje operativnih programov.

Podpredsednik poslovnega odbora je prisotne seznanil tudi s poročilom o izvajanju ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov.

Predlagane usmeritve poslovne politike za prihodnje leto so sprejeli brez pripomb.

Poslovne rezultate za devet mesecev je razložila članica poslovnega odbora Jelka Vidali. Poleg ugotovljenih sklepov o doseženi vrednostni realizaciji in višini izgube so sprejeli tudi sklep, da morajo temeljne organizacije izpolnjevati svoje plane ta

DELAVSKI SVET KSI O SPREMENBAH ORGANIZIRANOSTI IN KADROVSKI PROBLEMATIKI

Delavski svet delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je na 17. seji 24. oktobra največ časa namenil spremembam organiziranosti v Železarni Jesenice in posebej delovnih skupnosti. Obravnaval je tudi kadrovsko problematiko, predvsem glede vodenja CPSI in kadrovskega sektorja.

Osnutek sprememb organiziranosti je dodatno obrazložil vodja oddelka za organizacijo dela Jože Neuman. Poudaril je, da je mikroorganizacija šele naslednja faza v spreminjanju organiziranosti Železarne. Zato pa bo potrebno več časa in več sodelovanja z vodji temeljnih organizacij.

Samoupravne delovne skupine so osnutek sprememb obravnavale in imele nanj številne pripombe. Več SDS je menilo, da je osnutek prevelik, da bi se na njegovi osnovi lahko odločili za katero od predlaganih variant organiziranosti delovnih skupnosti. Nekaj skupin je bilo tudi mnenja, da lahko tudi v okviru sedanje organiziranosti, ko imamo tri delovne skupnosti, odpravimo marsikatero slabost v njihovem delu. Tudi izvršni odbor osnovne organizacije sindikata in odbor za uresničevanje zakona o združenem delu se ni sta na osnovi tako napisanega osnutka sprememb mogla odločiti za katerekoli od predlaganih variant. Po razpravi je delavski svet sklenil, da oddelek za organizacijo dela prouči pripombe SDS in tudi na njihovi osnovi dodela predlog sprememb organiziranosti v Železarni Jesenice.

Delavski svet je na seji sprejel tudi predlog sestave razpisne komisije

ko po količini kot po kvaliteti. Pripombe so imeli tudi na stroške, predvsem v temeljni organizaciji Valjarna bluming-štekel, ki so prekoračeni.

Odbor je obravnaval predlog temeljne organizacije Valjarna bluming-štekel za spremembo pravilnika o premijah za višjo proizvodnjo v adjustaži štekel na Javorniku. Sklenil je, naj se popravi konstanta za izračun premije v tem oddelku in naj korigirana velja od 1. oktobra do 31. decembra.

Na predlog oddelka za izvoz je potrdil pripis razlike pri poslovanju s tujino.

Pod točko razno je odbor obravnaval vlogo nabavnega oddelka za odobritev dodatnih sredstev iz združenih amortizacijskih sredstev in Planinskega društva Kranjska gora za odobritev 25 komadov vrtnih podbojev. Sprejel je tudi sklep, naj Železarna Jesenice pristopi k skupnemu financiranju tehnično-ekonomske študije o izkoriščanju premoga na Kitajskem.

CPSI — Z. V.

za vodjo centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje. Razpisni postopek za dela in naloge vodja CPSI ni bil pravočasno začel, ker so odgovorni menili, da bodo sprejete spremembe statuta delovne organizacije. Ker se morajo dela in naloge nemoteno opravljati, je bilo neizogibno, da je delavski svet do izbire novega vodja CPSI razporedil na dela in naloge vodje CPSI Marijo Komana. Sklep o razporeditvi so delegati sprejeli soglasno.

Problematika kadrov in kadrovske politike je v Železarni vse bolj izpostavljena. Zato ne preseneča, da se je razprava na delavskem svetu držala ob izrekanju soglasja za imenovanje vodje kadrovskega sektorja. Člani razpisne komisije so se med prijavljenimi kandidati odločili za Joža Kobentarja, vodja oddelka za kadre. Odločitev so sprejeli na osnovi mnenja strokovne službe, poslovnega odbora in krajevnih skupnosti. Predloga razpisne komisije delavski svet KSI ni sprejel s potrebno večino glasov, delavski svet delovne organizacije pa je 25. oktobra s potrebno večino imenoval Joža Kobentarja za vodjo kadrovskega sektorja.

Ivan Puc

TOZD Jeklovlek

18. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Jeklovlek je bila 18. oktobra 18. redna seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Janez Židan. Pri pregledu sklepov 17. redne seje, ki ga je posredoval vodja TOZD, so ugotovili, da so izvršeni.

Delegati so v nadaljevanju obravnavali poročilo in sklepe odbora za gospodarstvo in nanje niso imeli pripomb. Obravnavali in potrdili so tudi sklepe odbora za delovna razmerja in soglašali s predlogom vodja TOZD, da ob pomanjkanju delavcev na brusilnem stroju TOS to delo opravljajo ženske (z uvedbo regljev).

Delavski svet je ugotovil, da so osnutek sprememb na področju organiziranosti v Železarni Jesenice obravnavale vse samoupravne delovne skupine in nanj niso imele pripomb.

Delegati so sprejeli sklep o konverziji kratkoročnega kredita v višini 1.634.000,00 din. Višina kredita je izračunana na podlagi poprečnega stanja kratkoročnih kreditov za selektivne namene iz primarne emisije v razdobju od 31. avgusta 1982 do 31. avgusta 1983.

Na seji so poudarili, da bodo vztrajali na doslednem izvajanju nalog iz internega programa aktivnosti za izboljšanje poslovnih rezultatov, da bi s tem prispevali čim večji delež k

skupno postavljenim ciljem. Zlasti bodo preverjali in dopolnjevali ukrepe za čim višji kvaliteten nivo izdelkov, ugodnejšo strukturo proizvodnje, boljši izplen, zmanjšanje zalog, enakomernost odpreme ob doseganju tolikšne količine proizvodnje, ki bo omogočila uresničitev programiranih rezultatov poslovanja. To pa zahteva tudi dosledno izvajanje tehnološke in delovne discipline. Vodja TOZD bo mesečno poročal delavskemu svetu o ugotovljenih nepravilnostih in izvedenih ukrepih.

Predsednik delavskega sveta je v nadaljevanju poročal o izidu referenduma 27. septembra. Delegati so potrdili tudi predlog predlaganega povečanja cen izdelkov črne metalurgije za 6,98 % od 1. oktobra dalje.

Delavski svet je obravnaval tudi najbolj ugodno ponudbo za postavitev in električni priklop brusilnega stroja BBE1 A št. 3 in z njo soglašal. Predlagani stroški so 250.000 din s tem, da se od te vrednosti odstopi 100.000 din sindikalni organizaciji TOZD Jeklovlek.

ET

16. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklovlek Marijan Stojan je 16. oktobra sklical 16. redno sejo, na kateri so najprej pregledali sklepe predhodne seje in ugotovili, da so izvršeni oziroma v izvajanju. Odbor je ponovno naročil, naj se v tedniku Železar objavijo prosta dela in naloge orodjarja.

V nadaljevanju so potrdili razporeditev ponovno sprejetega delavca in dveh povratnikov iz JLA in prekinitev delovnega razmerja dvema delavcema.

Odbor je sprejel sklep o premostitvi štirih sodelavcev in potrdil potrebo za zaposlitev dveh žensk za delo v proizvodnji in ene čistilke.

V zvezi s prošnjo delavke za prestop iz TOZD Energetika na delovne naloge in opravila čistilke so zadolžili kadrovnika, da se z njo pogovori in ugotovi, če ustreza pogojem.

Glede na prošnjo sodelavca za premostitev na delovne naloge in opravila prvi vlačilec linije Schumag so sklenili, da bodo za te delovne naloge objavili interno objavo.

Ugodno so rešili vlogo sindikata Železarne za plačano odsotnost Ladislava Krajnika v času od 22. do 26. septembra, ko se je udeležil ekip-

nega sindikalnega državnega prvenstva v šahu. Tudi vlogo KS ZSMS Železarne za plačano odsotnost Vasje Ljuta 12. oktobra za udeležbo na kulturno-sportnem srečanju mladih iz jugoslovanskih železarn v Splitu so ugodno rešili.

Odbor je bil seznanjen s predlogom vodja TOZD, da bi zaradi pomanjkanja delavcev na brusilnem stroju TOS, to delo opravljale ženske, uvesti pa bi morali sistemi regljev. Odbor je predlagal delavskemu svetu, da predlog potrdi.

Pri obravnavi devetmesečnega poročila o kadrovski problematiki so ugotovili, da je skupna odsotnost v TOZD za 0,6 % višja od odstotka v Železarni. Poročilo o gibanju zaposlenih v mesecu septembru pa celo kaže, da je bila skupna odsotnost za 2 % nad poprečjem Železarne.

E. T.

PREGLED SESTANKOV SDS

Čeprav smo prejeli že nekaj zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin, ki so obravnavale že novembrski program samoupravnih aktivnosti, bomo najprej v nekaj nadaljevalnih poročilih nekatere predloge in stališča, ki so se oblikovala na sestankih SDS v mesecu oktobru. Kot je znano, so SDS tedaj razpravljali o spremembah na področju organiziranosti v Železarni, o konverziji kratkoročnih kreditov TOZD in dolgoročne kredite za obratna sredstva ter tudi ožji obratni problematiki.

Zapisnikov iz TOZD PLAVŽ doslej še nismo prejeli. Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peči, kontiliv 1 in 2, priprava legur, predelava talilniških odpadkov, kamnolom Trebež ter ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS elektropeči 1 opozarja, da bi delavci v livni jami radi dobili mešalec za malto ter na pomanjkanje delavcev. Popraviti je treba tudi svetlobno steno. Ob navlikih sedaj namreč teče vozniški in delavcem za vrata, nevarnost pa predstavlja tudi zato, ker je že samo po sebi nevarno hoditi z mokrimi čevlji okrog peči ali pa z drogom mešati po peči. Pripravo legur pa SDS opozarja, naj zaboje dostavljajo na peči tako, da jim pri skladanju peči ne bodo povzročali zastojev (vozovi ne pridejo na peč vedno pravočasno). SDS elektropeči 2 in BBC peči opozarjata na pomanjkanje legur in nekovinskih dodatkov (kar jimotežkoča normalno delo), pa tudi na slabo delo prometa v livni jami. SDS elektropeči 4 predlaga, da se vhod v garderobo (kjer je bila pisarna delovodij) zazida, ker nekateri nezaposleni v Jeklarni opravljajo svojo potrebo v kopalnicah in na kraju digne se v takem ne da umivati. SDS kamnolom Trebež v zvezi z obljubljenim poravnavo sprašuje, če bo kriterij enak za tiste delovne skupine ali oddelke, ki nimajo neposrednega vpliva na prodajo in zunanjo realizacijo ŽJ. Na sestanku SDS ponvično gospodarstvo je bilo pod razno postavljenih več vprašanj. »Oglašali so se vsi prisotni delavci s problemi, ki jih pestijo vsak dan.« Zanimaja jih: »kje je bager za čiščenje ponvic in zakaj je bila ta jama narejena, če ni uporaba, kaj je z novim žerjavom, na žerjavu je treba popraviti reflektorje na mostu, ker je posebno na popoldanski izmeni vidljivost slaba, streha pušča, kadar dežuje in jo je treba čimprej popraviti, zgodilo se je, da teče v našo obzidano ponvico; luči v garderobi ne gorijo in jih električarji ne pridejo popraviti, čeprav so bili klicani.«

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov, jeklolivarna 1 in

2. Modelni mizarji so na skupnem sestanku SDS vodstvo TOZD in modelna mizarna izrazili nezadovoljstvo zaradi premij (70 % z ozirom na livarje in njihove pomočnike, ki dobe 100 %), »saj so v isti proizvodni verigi«. Odgovorjeno jim je bilo, da bo to vprašanje rešeno z uvedbo razvida del in nalog. Mizarji vprašujejo, kdaj bodo vendarle dobili že večkrat obljubljen stojčji valjni brusilni stroj za les. SDS čistilnica odlitkov vprašuje, ali res ni možno sprejeti v čistilnico nobenega novega delavca, ker po normativu manjkajo v čistilnici štirje delavci, in morajo zato sami delati nadure, da lahko izpolnijo planske naloge. SDS jeklolivarna 2 vprašuje, zakaj ni zemeljskega plina v livarni 2. Bliža se zima, oni pa nimajo nobenega ogrevanja v obratu. Prisotni so bili tudi opozorjeni, naj v večji meri (obvezno nošenje zaščitnih čelad) upoštevajo varnostne predpise.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2, odprema adjustaže štekel, adjustaža štekel Javornik ter lužilnica Javornik. SDS adjustaža bluming 1 v zvezi s poravnavo osebnih dohodkov pripominja, da bi se OD moral dvigati vsako leto glede na življenjske stroške in to vsem zaposlenim enako. Ista SDS vprašuje tudi, kdaj bo pričel veljati katalog del in opravil. »Tudi katalog bi moral biti tak«, pravijo, »da bi z njim pridobili pri OD vsi, ne pa samo nekateri.« Tudi SDS adjustaža bluming 2 se zavzema, da naj se OD dviga bolj vzporedno z dvigom življenjskih stroškov, vendar vsem zaposlenim enako. Podobno misli tudi SDS adjustaža bluming 3. Na skupnem sestanku SDS adjustaža štekel 1 in 2 ter odpreme, kjer so razpravljali tudi o prostovoljnem delu, so imeli več različnih pripomb, med katerimi je bilo najbolj aktualno dežurstvo vodilnih delavcev v našem TOZD. Takole pravijo: »Mnenja so namreč, da je to nepotrebno, ker je to vse drugo kot interes TOZD oziroma Železarne kot celote. Če je že dežuren eden od vodij TOZD, dežurni asistent Železarne, ki je po mnenju vseh potreben, nato dežurni asistent in delovodja vzdrževanja, ki delata v sistemu 4 + 1; če omenjeni ne bodo odstranili okvare, jo tudi vodilni delavec našega TOZD ne bo, ki je med dežurstvom doma. Ko je ŽJ v takem stanju je potrebno gledati porabo vsakega dinarja.« Pripombo so imeli tudi na rezanje debeline 7 na liniji rezanja. »Za linijo rezanja ni bila primerna ta debelina že takrat, ko je bilo vse novo, kaj šele sedaj, ko so naprave dotrajane. Ljudje so plačani od proizvodnje, zato je razlika, če se na eni izreže 5 do 6 ali 20 do 25 kolobarjev.« In mnenje SDS adjustaža štekel 1 v zvezi z dogovorom o prostovoljnem delu: »Člani delovne skupine so bili proti temu, da se dela prostovoljno predvsem iz naslednjih razlogov: Slabši mesečni dohodek v preteklem mesecu. Menijo, da premijski sistem v adjustaži štekel ni urejen. Na sestanku, ki je bil s podpredsednikom poslovnega odbora (delegacija) je bilo dogovorjeno, da vodja TOZD uredi glede premij v adjustaži štekel (korekcija plana oziroma izračun premij v adjusta-

ži štekel na dvozmensko obratovanje), vendar to ni urejeno, prav tako se še do sedaj ni uredil zahtevek žerjavovodij za po- višanje kategorij. Prošnjo so oddali 6. februarja 1984, vendar odgovora pristojnih še do danes ni bilo.« Odpor do prostovoljnega dela izražata tudi SDS adjustaža štekel 2, saj »so bili prisotni odločno proti. Počutijo se prizadete — ogoljufane za osebni dohodek kot tudi premije za dobro delo«. Sprašujejo, zakaj se do sedaj ni uredil naslednji problem: zaradi pomanjkanja delavcev so že januarja prešli s troizmenskega na dvoizmensko delo, vendar je plan ostal nespremenjen. Da se plan ne more spremeniti je razumljivo, ni pa razumljivo, da se tudi korigirati ne more. Tako zaposleni ne vedo, pri čem so. Ne vedo, če so naredili dosti ali premalo. Račun brez krčmarja. Bistvo vsega je, da so ljudje postali še bolj trdi in nezaupljivi. Vprašanje, ki so ga postavili in na katerega naj bi dobili ustrezen odgovor, se glasi: »Kaj bi bilo, če bi se plan postavil za dve izmeni; nato bi čez mesec ali dva imeli na razpolago dovolj delavcev, tako da bi lahko obratovali na tri izmene; ali bi plan, ki je postavljen za dve izmini, ostal nespremenjen?«

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnika SDS vodstvo TOZD in valjarna žice 2. Obravnavali sta zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2, OTOP in odprema. SDS proga 2400-1 v zvezi s prostovoljnim delom meni (sestane je bil 12. oktobra), da je »prostovoljno delo na progi težko izvesti v tem mesecu, ker nam primanjkuje vložka. Če ne bo zadosti vložka, smo pripravljene delati v adjustaži ali drugod«, pravijo. SDS proga 2400-2 meni, da je vprašljivo postavljati delavcem v OTOP visoke plačilne kategorije, ker se niso zajete v katalog del in opravil, trenutno pa rušijo obstoječe ravnotežje z ostalimi kategorijami oziroma delovnimi mesti. In še stališče SDS OTOP v zvezi z istim vprašanjem: »Režalke na sektorjih so na zadnjem sestanku SDS zahtevale preverjanje norm rezanja. Seznanjene so bile s poročilom OSDČ: Z njim se strinjajo. Ugotovljeno je, da novi pogoji rezanja ne vplivajo na normo. Da bi stimulirali delo in se čimbolj približali plačilu po rezultatih dela, se SDS strinja, da se uvede premijski sistem za režalke ločeno od ostalih oddelkov. Prav tako se bo skušalo uvesti premijski sistem za OTOP, ki bi slonel na rezultatih dela oddelka in ne bi bil odvisen od dela ostalih. Zaradi narave dela lahko pride do velikih nihanj v premijah, kar se SDS zaveda.« SDS odprema se je odločila po svojih močeh prispevati k izboljšanju poslovnih rezultatov Železarne. Vendar obenem opozarjajo: »Edina resna zapreka je odpremljanje po železnici, ker je prevoz po železnici v Srbijo, BIH, Črno goro in Makedonijo zaprt že od 1. septembra in ne kaže na izboljšanje. Bliža se zima in bo tako otežkočen tudi promet s tovornimi vozili.«

(nadaljevanje prihodnjici)

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota, Ljubljana

JUNAKI DRUGEGA RAZREDA

»Prišli smo tako daleč, da nam vodstva izbirajo vodstva, da se sprememba izvajajo v zelo ozkem krogu. Zato smo priča številnim primerom manipulacij s kadri. Taki primeri niso redki samo na občinskih nivojih temveč tudi v najvišjih forumih. Centri odločanja o kadrih niso v vodstvih mladinske organizacije temveč nekje zunaj.«

Te besede »prvega« mladince v Jugoslaviji Gorana Radmana, predsednika predsedstva ZSMJ, ki jih je izrekel v intervjuju za zagrebški »Dan«, se dobro ujemajo z jesenskim dogajanjem v slovenski mladinski organizaciji, ki je doseglo svoj vrh s prekinjeno sejo kandidacijsko-programске volilne konference 30. oktobra.

Navzven se ta dogajanja kažejo kot neenotnost predsedstva republiške konference ZSMS glede kandidature Janeza Janše (od leta 1982 predsednik komisije za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito) in Alenke Ivančič (od januarja letos je vodja centra za informiranje, raziskovanje in založništvo). Razprava o predlogu kandidatne liste na programsko-volilni konferenci pa je pokazala, da je srž spora predvsem v Janezu Janši. Andrej Brvar, predsednik RK SZDL, se na konferenci ponovil svoje stališče, da takšna sestava predsedstva ne bi zagotavljala njegovega uspešnega dela in da bi prišlo do nasprotovanj med družbenopolitičnimi organizacijami, vse skupaj pa bi vodilo v izolacijo mladinske organizacije. Odločil je oči tek, da beži pred odgovornostjo, saj je njegov odstop normalna reakcija na stanje v predsedstvu republiške konference ZSMS. Na vprašanje, zakaj ni prišlo do razčiščenja spornih vprašanj tudi v mladinski organizaciji in ne samo v zvezi komunistov, je dejal, da zaradi razmerja sil v vodstvu mladinske organizacije nismo hoteli priznati očitnih napak. Predsedstvo republiške konference ZSMS se je obnašalo oportunistično, prevladala je lažna solidarnost, nekritično je branilo določena stališča in ni poslušalo tudi drugih argumentov.

Srečo Kirn je v nadaljevanju razprave protestiral, da se problemi vsebinske in idejne narave skušajo reševati s kadrovske politiko. Postavil je vprašanje, v čem je nesprejemljivost problemske konference o podružbljanju varnosti in obrambe. Bilo ni nobenega uradnega zadržka, vsi predlogi so prihajali s strani komisije za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito. Gradiva za to konferenco je obravnavalo tudi predsedstvo. Zakaj mora sedaj oditi Janša, ki je samo stal za kolektivni odločitvi predsedstva?

Franc Šetinc, predsednik RK SZDL, se je strinjal s tem, da res ne gre samo za Janšo. Z njim začenjamo širše razčiščenje, kajti uspel je svoje poglede razširiti tudi na druge in dobiti podporo zanje. Janša je trmoglavil in vsako kritiko jemal kot pritisk. Iz sebe skuša ustvariti žrtev, ker se bori proti birokraciji in ker je proti tabujem. V nadaljevanju razprave je Franc Šetinc konkretiziral negativno mnenje o Janezu Janši, ki ga je izoblikoval koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri predsedstvu RK SZDL. Objavljeno je v Delu (sreda, 31. oktobra 1984) in ga zato na tem mestu ne bi ponavljali. Šetinc je zatrdil, da nismo nikoli rekli, da je koncept SLO in družbene samozasčite popoln, vendar ne moremo reči, da v našem političnem sistemu ni opredeljen. Janša je prepotencial razredni značaj SLO. Tako pojmovanje bi imelo med NOB katastrofalne posledice. Narodnoosvobodilna borba ne bi bila uspešna, če ne bi s poudarki na nacionalni osvoboditvi uspeli privabiti v svoje vrste najširše množice. Nekatere trditve v gradivu za problemsko konferenco meji na žalitev JLA. Janša posplošuje nekatere negativne pojave v vojski, med mlade vnaša pesimizem, kritika političnega sistema pa ni samo njegova specialnost. Mladinski radikalizem, je trdil Franc Šetinc, ne more zamenjati vodilne vloge zveze komunistov.

Francetu Šetincu je odgovoril Janez Janša. Zavrnil je očitke koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja. Nekatere je označil za neresnične, druge za podtikanje, na nekatere pa je odgovoril s pomočjo citiranja avtoritet (npr.: tudi dr. Anton Bebler je v razpravi na problemski konferenci o podružbljanju varnosti in obrambe trdil, da na žalost pojem podružbljanja SLO in družbene samozasčite ni razčiščen niti v politični literaturi, publicistiki, javnih nastopih visokih uradnikov, kakor tudi v strokovnih besedilih). Šetinc je očital Janši, da mu gre za osebni prestiž (»kdo bo koga«). Vprašanje o prestižu si je postavil tudi Janša, toda drugače: Dogodki v in

zunaj mladinske organizacije ne postavljajo vprašanja prestiža mladinske organizacije, temveč vprašanje prestiža nad mladinsko organizacijo.

To je samo poudarjeni izsek iz polemike na seji republiške konference, ki pa na žalost ni bila deležna ustreznega novinarskega poročanja. Polemiko so na hitro odpravili z dvema stavkoma: »Razprava se je nato vrtela okrog vprašanja, ali Janeza Janšo uvrstiti na kandidatno listo ali ne. V razpravi, v kateri so sodelovali tudi Franc Šetinc, Miloš Prosenec in Janez Janša, so bila nasprotujoča si mnenja, zato je delovno predsedstvo predlagalo o tem glasovanje.«

Amandmaji (Andreja Brvarja in OK ZSMS Slovenske Bistrice) niso bili sprejeti, ker niso dobili zadostnega števila glasov (glasovanje je bilo javno). Kandidatna lista je zato ostala nespremenjena, na njej so ostali Janez Janša, Alenka Ivančič in Andrej Lukšič. Po glasovanju o amandmajih je Robert Černe, kandidat za novega predsednika republiške konference, odstopil od kandi-

dateure. Prepričan sem, da ni naključno čakal na izid glasovanja o amandmajih. Njegovi argumenti so bili podobni kot pri napovedanem odstopu Andreja Brvarja. Tudi on je menil, da v predsedstvu ni ustreznih pogojev za njegovo uspešno delo in da zato ne more sprejeti te odgovorne funkcije. O Janezu Janši, najspornejšem članu predsedstva republiške konference ZSMS, ni govoril, čeprav je odstopil od kandidature, ko je bilo jasno, da bo kljub ultimatu Andreja Brvarja, negativnemu mnenju koordinacijskega odbora pri RK SZDL in intervenciji predsednika RK SZDL, Janez Janša ostal na kandidatni listi.

Novinar Dela je v »temi dneva« zapisal: »Izkazalo se je, da so člani predsedstva neenotni; to ni prav nič hudega. Huje je namreč to, če se že po sprejetih kolektivnih odločitvah pojavljajo nenadni, lahko bi rekli »pogojni« odstopi. To kaže na to, da si nekateri kandidati še v odločilnem trenutku (tik pred volitvami) niso bili na jasnem, kaj bi radi.« Strinjam se s to mislijo, vendar bi jo na odločilnem mestu popravil: »To kaže na to, da so si nekateri kandidati v odločilnem trenutku povsem na jasnem, kaj bi radi.«

Seja republiške konference je bila prestavljena na 22. november. Ali bo politična birokracija uspešla do takrat spremeniti »razmerje sil« njej v prid?

Ivan Puc

MIROVNI TABOR NA SREDNJEM VRHU

V dneh od 1. do 4. novembra je bil v idilični vasi Srednji vrh nad Gozd Martuljkom mednarodni mirovni tabor. Odlična organizacija je zaslug delovne skupine za mirovno gibanje v Ljubljani, še posebej Ingrid Bakše in Ignaca Krivca, v sodelovanju z avstrijskim in furlanskim mirovnim gibanjem. 62 udeležencev je prišlo iz Italije, Avstrije, ZR Nemčije, Švice, Madžarske in Jugoslavije in kar je najbolj zanimivo »mirovniki« so bili vseh starosti od treh do sedemdesetih let in tudi predstavniki manjšin ter raznih organizacij izven mirovnega gibanja. Tako so bili prisotni predstavniki koroških Slovencev, Nemcev iz Italije, tu so bili člani (in celo eden od ustanoviteljev) stranke »zelenih« iz Nemčije in mirovnega protestantskega gibanja.

Ze sam kraj s svojo neoskrunjeno naravo je prispeval k resnično prijateljskemu internacionalističnemu vzdušju, ki ga niso kvarile niti narodnostne, starostne, jezikovne razlike, sploh pa ne pripadnost različnim gospodarskim in političnim sistemom. Vse je namreč družila ista skrb za obstoj sveta, saj bi v totalni vojni izgubilo življenje stotine milijonov ljudi. Zamišljal sem pripravi tega srečanja se je porodila v Perugii (Italija), kjer je bila julija letos velika mednarodna manifestacija mirovnih gibanj. Tako smo se že sedaj dogovorili, da bo naslednji tabor v roku enega leta na južnem Tirolskem, izven teh okvirov pa bo velik mirovni shod v Amsterdamu julija 1985.

Program se je začel v četrtek, 1. novembra, s prihodom »mirovnikov«, po kosilu je bila na vrsti predstavitev. Jugoslavlani, resnici na ljubo — Slovenci in en Zagrebčan — smo pripravili dobrodošlico, v kateri je par v narodni noši ponudil kruh in sol ter domače žganje, pozdravil jih je pravi ptujski kurent, v tem delu pa je bil zajet tudi skeč »Birokrati«.

Predstavili so se tudi vsi ostali udeleženci. Opisali so delovanje posameznih mirovnih gibanj v boju za mir in razorožitev. Po večerji je bil družabni večer z napitki iz vsake države.

V petek zjutraj se je pričelo pravo delo. Pogovarjali smo se o močni koncentraciji italijanskih (ameriških) jedrskih raket in o četrtini vse italijanske moči, ki je v Furlanji in o madžarskem (sovjetskem) orožju. Avstrijci so prikazali, da je veliko tega jedrskega orožja z obeh smeri namenjeno na nevtralnem (torej nejezdrsko) Avstrijo in Slovenijo oziroma Jugoslavijo, saj imajo nekatere rakete do met le okrog 100 km. Pogovarjali smo se tudi o avstrijski iniciativi in oblikovanju nejezdrskega območja na Balkanu, o nevarnem položaju v Nemčijah, še posebej na območju Palmejevega koridorja (velik pas ozemlja vzdolž meja Nemčij) in južni zahodnonemški pokrajini Fulda.

Po kosilu smo delali po skupinah. Teme so bile: ALPE—JADRAN; brezjedrsko območje na Balkanu, vzhod-zahod, avstrijska iniciativa in nevtralne ter neuvrščene dežele. Delovni jezik je bila nevtralna anglešči-

na, katero so obvladali vsi udeleženci. Zvečer je dr. Helmut Stockhammer iz Celovca predstavil video filme, ki jih je posnel v Nikaragvi in nam predaval o njeni revoluciji.

V soboto se je nadaljevala razprava, opredelili pa smo se na manjšinske probleme. Spoznali smo, s kakšnimi težavami se srečujejo Madžari in Čehi v Avstriji, Nemci na južnem Tirolskem, predvsem pa Slovenci v Italiji in na Koroškem ter njihov problem šolstva, ki ga ogroža nacionalistična dejavnost Heimadtiens. Soglasno smo potrdili solidarnost z manjšinami, ki se še borijo za svoje priznanje.

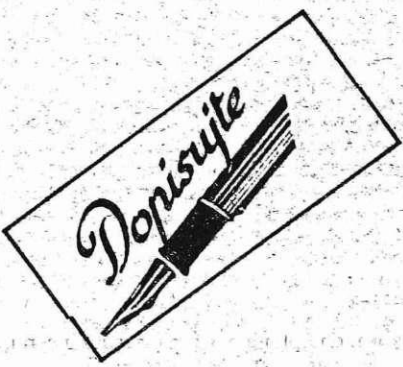
Popoldan smo organizirali mirovni pohod iz Kranjske gore v Rateče. Nosili smo mirovne transparente in mednarodne pacifistične zastave, na območju mejnega pasu pa smo spustili v zrak balone s sporočilom miru in naslovi, na katere naj piše morebitni najditelj balona.

Vseh udeležencev je bilo okrog sto. To je simbolična številka, ki proti 50.000 ljudem v Berlinu ne pomeni nič, za Gornjesavsko dolino pa veliko, ker je bila to prva mirovna manifestacija.

Zvečer smo imeli pripravo »mirovniške« večerje, kar pomeni, da so udeleženci sami skuhali svoje specialitete. Tako smo imeli za večerjo madžarski golaž, italijanske špagete, koroške krape, tirolsko rižoto, naše žgance in še kaj. V nedeljo zjutraj smo imeli še plenarno zasedanje, na katerem smo oblikovali vsebino pisma z mirovno noto ter pozivom k razorožitvi, ki smo ga namenili vladam in lokalnim oblastem. S kosilom se je mirovni tabor tudi končal.

Treba je poudariti, da so bili udeleženci zelo zadovoljni s srečanjem, na katerem se je navezalo veliko novih stikov in utrdilo boljše sodelovanje mirovnih skupin. Kajti le skupni mirovni boj za razorožitev, proti blokovski razdelitvi sveta in za neomejeno človekovo svobodo bo učinkovit. To so vrednote, ki se jih zavedamo šele ob spoznanju, da so na vsakega izmed nas naperjene rakete, v primerjavi s katerimi je moč atomске bombe v Hirošimi samo »vajica civilne zaščite«. Zato odklanjamo pasivnost in misel »če pade, pač pade«, temveč si moramo prizadevati, da mir ne bo le abstraktna fraza in da se bodo šefi držav zavedli, kam pelje njihovo igrakanje s pershingi in SS 20.

Rok Klančnik

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

PRAKTIČNA ORGANIZACIJA R B K DEKONTAMINACIJE PRIZADETIH IN OBOLELIH OSEB V PRIMERU VOJNE

— striženje las in vseh kosmatih delov telesa ter kontrola kontaminiranosti z radiološkim detektorjem.

Za opravljanje naštetih nalog razpolaga dekontaminacijska postaja z naslednjimi prostori:

— prostor za osebje medicinske postaje (1),
— prostor za pripravo težko prizadetih in kontaminiranih oseb (2),

— prostor za pripravo lažje prizadetih (kontaminiranih) oseb. Na tem prostoru prizadeti opravijo postopek SAMODEKONTAMINACIJE pod nadzorstvom bolničarjev (3),

— prostor za sprejem kontaminirane obleke in obutve (4),
— prostor za sprejem kontaminiranih osebnih dragocenosti (5),
— WC za kontaminirane in prizadete osebe (6), ki se dekontaminirajo,

— shramba-skladišče za dekontaminacijska sredstva (kloramin, dikloramin, organska topila, detergenti in ostalo) (7),

— WC za osebje medicinske dekontaminacijske postaje (8),
— rezervno skladišče dekontaminacijskega materiala (9).

Pretok ljudi je enosmeren: Smer pretoka poteka od nečiste (kontaminirane) površine proti čisti (kontaminirani) površini. Na vsej tej smeri pretoka ljudi je organizirana kontrola dekontaminacije. Če dekontaminacije ni bila uspešna, se taka oseba ponovno vrača na dekontaminacijo.

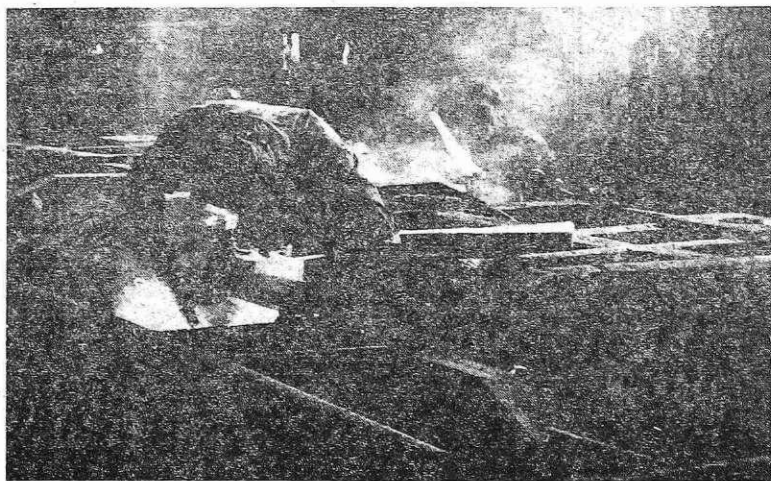
Dekontaminacija ene osebe traja 12 minut, to je miljenje in tuširanje. Pri bateriji, ki ima 8 tušev, se v 12 minutah dekontaminira 16 oseb, v 60 minutah 5 × 16 oseb = 80 oseb, v 12 urah (ena izmena) pa se dekontaminira 960 oseb. V dveh izmenah, to je v 24 urah pa 2000 oseb. V odvisnosti od zmogljivosti posameznih postaj in predvidenega števila okuženih oseb lahko zmogljivost postaje podvojimo ali potrojimo.

Osebe na dekontaminacijski postaji je naslednje: 1—2 zdravnik, 2 medicinski sestre, 4 bolničarji, 2 kontrolorja (merilca) obsevanosti, 1—2 brivca, 1 oseba za sprejem vrednostnih predmetov, 1 oseba za sprejem kontaminirane obleke in obutve, 1 oseba za vračanje dekontaminirane obleke in obutve, 1 oseba za vračanje dekontaminiranih vrednostnih predmetov, 1 higienik, ki skrbi za higieno na kontaminiranem (nečistem) delu dekontaminacijske postaje, 1 higienik, ki skrbi za higieno na dekontaminiranem (čistem) delu dekontaminacijske postaje, 1 vodoinštalater, 1 oseba za dekontaminacijo sanitetnih vozil, 1 elektriker in potrebno število vojakov za zaščito same dekontaminacijske postaje.

Skupno število osebja v eni izmeni (to je v času 12 ur) znaša 20—25 ljudi, v dveh izmenah (24 ur) pa potrebujemo že 40—50 oseb.

V vojnem času bomo težili k improvizacijam in si pomagali pri dekontaminacijskih delih s priročnim materialom.

Kot dekontaminacijske postaje bi koristili javna kopališča, športne bazene, centre fizikalne medicine, posamezne montažne objekte in seveda, če bodo le na razpolago, premične sestavljive šotore, opremljene s tuši.

Varilca iz konstrukcijske delavnice (foto I. Kučina)

JUTRI, V PETEK, PROGRAMSKO-VOLILNA KONFERENCA KOORDINACIJSKEGA SVETA ZSMS ŽELEZARNE

Jutri, v petek, 9. novembra, bo ob 17. uri programsko-volilna konferenca koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Jesenice. Na konferenci bodo delegati iz 22 osnovnih organizacij ZSMS v Železarni ocenili dveletno delovanje mladih v Železarni, izvolili novo vodstvo koordinacijskega sveta ZSMS in oblikovali programске usmeritve za delovanje v novem mandatsnem obdobju.

Iz poročila o delu koordinacijskega sveta ZSMS Železarne je razvidno, da je bila največja aktivnost v preteklem obdobju usmerjena v reševanje družbenoekonomskih in političnih vprašanj, saj so to zaostrene gospodarske razmere v naši Železarni zahtevale in mladi niso mogli ostati le nemi opazovalci. Te razmere so mlade v nekaterih osnovnih organizacijah spodbudile k aktivnejšemu delovanju, vendar še vseeno ostaja preveč osnovnih organizacij ZSMS, kjer se stvari ne premikajo na bolje. Take organizacije je sicer predsedstvo koordinacijskega sveta preko članov predsedstva z obiski in prek posvetov oziroma razgovorov poskušalo spodbuditi k delu, vendar jim to ni popolnoma uspelo. Težave so nastale pri vodstvih osnovnih or-

ganizacij ZSMS (največkrat pri predsednikih), ki niso sposobni izpeljati osnovnih nalog, zato bo v prihodnje potrebno veliko idejnopolitičnega izobraževanja in tudi boljše kadrovska politika. Nesprejemljivo je, da se v delo osnovnih organizacij ZSMS ne vključujejo mladi člani ZK, čeprav bi to morala biti njihova prva naloga.

Poročilo obravnava tudi področja aktivnosti mladih v prostem času, kot so šport, kultura, MDA in podobno, kjer so vidni bistveni premiki v masovnost.

Pričakovati je, da bodo delegati na konferenci spregovorili o svojih opažanjih in tako s svojimi pobudami prispevali k boljšemu in aktivnejšemu delovanju mladih v Železarni. Saj bo le v aktivnejšem delu osnovnih organizacij ZSMS in njihovimi pobudami koordinacijski svet ZSMS prišel do polnega izraza. Zavedati se je treba, da mladi danes živijo s kopicjo problemov, pa naj gre za življenjski standard, stanovanjsko problematiko, nagrajevanje ...

Z. K.

VPLIV ZNIŽANJA OZIROMA ZVIŠANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

1.068,3 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji od načrtovanih za 1.215,3 milijona dinarjev, stroški predelave pa so bili višji od načrtovanih za 147 milijonov dinarjev. Planirane izpene na vložku so presegli v TOZD VALJARNA ŽICE in profilov, VALJARNA DEBELE PLOČEVINE, HLADNA VALJARNA BELA, HLADNA VALJARNA JESENICE, ŽIČARNA, PROFILARNA, VRATNI PODBOJI, JEKLOVLEK in ELEKTRODE. Na nivoju delovne organizacije so bili stroški iz tega naslova nižji za 81,6 milijona dinarjev. Doseženi dobropisi pri proizvodnji so stroške vložka znižali za 12,4 milijona dinarjev. Znižanje stroškov za 817,6 milijona dinarjev je bilo zaradi manjše porabe kovinskih dodatkov v TOZD JEKLARNA in sprememb v zalozah nedokončane proizvodnje. Nižje cene nabavljenega vložka so stroške znižale za 303,7 milijona dinarjev. Dodatni stroški pri uporabi tujega vložka so znašali 55 milijonov dinarjev.

Planirane stroške v devetih mesecih so presegle naslednje temeljne organizacije: PLAVŽ, VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL, PROFILARNA, REMONTNE DELAVNICE in VZDRŽEVANJE.

V TOZD PLAVŽ so dosegli v devetih mesecih za 83,9 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili v skupnem znesku višji za 34,5 milijona dinarjev. Zaradi višje doseženih dobropisov od načrtovanih je bilo znižanje na stroških vložka v vrednosti 11,6 milijona dinarjev. Za 47,7 milijona dinarjev višje stroške so imeli zaradi spremembe asortimenta vložka in porabe koksa iz uvoza. Vrednost proizvodnje je bila višja, kar je vplivalo na znižanje stroškov v vrednosti 1,6 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 49,4 milijona dinarjev zaradi remonta plavža 2 in povečanega kalkulativnega odpisa za remont plavža.

V TOZD JEKLARNA so za načrtovanimi stroški zaostali za 287,3 milijona dinarjev. V SM JEKLARNI so dosegli za 81,7 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji za 107,8 milijona dinarjev. Zaradi spremembe asortimenta vložka (nižja poraba surovega železa) in nižje porabe kovinskih dodatkov so bili stroški vložka nižji za 211,8 milijona dinarjev. Zaradi višje doseženih dobropisov od načrtovanih so imeli 35,1 milijona dinarjev nižje stroške vložka. Nastalo znižanje pa so zmanjšale interne reklamacije in nedoseganje planiranega izplena v vrednosti 139,1 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 89,9 milijona dinarjev zaradi večje porabe zemeljskega plina, višjih stroškov remontov, prevaljenih stroškov in višjih stroškov transporta.

Vrednost proizvodnje je bila višja za 63,8 milijona dinarjev zaradi kvalitetnejšega asortimenta proizvodnje.

V elektro JEKLARNI so za načrtovanimi stroški zaostali za 60 milijonov dinarjev. Stroški vložka so bili v skupnem znesku nižji za 520,8 milijona dinarjev. Zaradi spremembe programa proizvodnje in porabe legiranih odpadkov pri proizvodnji nerjavnih jekel in zlasti v zadnjem kvartalu zaradi odlitja skozi VOD napravo, je bila nižja poraba kovinskih dodatkov, kar je vplivalo na znižanje stroškov vložka v vrednosti 626,5 milijona dinarjev. Nastalo znižanje pa so zmanjšale interne reklamacije in nedoseganje planiranega izplena v vrednosti 67,4 milijona dinarjev in večja poraba surovega železa v vrednosti 38,3 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 171,5 milijona dinarjev zaradi večje porabe pomožnega materiala, električne energije in mazuta, višjih stroškov vzdrževanja, transporta, stroškov remontov, prevaljenih stroškov ter višjih stroškov za OD. Vrednost proizvodnje je bila nižja za 289,3 milijona dinarjev, saj je bilo izdelanih okoli 4.000 ton manj nerjavnih jekel.

Na kontilivu so dosegli za 81,1 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih zaradi presežanja načrtovane proizvodnje. Tudi v PTO so imeli v devetih mesecih za 63,4 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih zaradi velike količine izkopane starega železa in prodane žlindre tujim naročnikom. Nižje stroške od načrtovanih so dosegli tudi v kamnolomu in to za 1,1 milijona dinarjev zaradi večje proizvodnje dolomita.

V TOZD LIVARNA so imeli za 30,5 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili

nižji od načrtovanih za 31,6 milijona dinarjev. Zaradi spremembe asortimenta vložka, boljše izpene in večje porabe odpadnih barvnih kovin so bili stroški vložka nižji za 34,6 milijona dinarjev. Vrednost proizvodnje je bila nižja od načrtovane za 3 milijone dinarjev zaradi manj zahtevnega asortimenta proizvodnje. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 1,1 milijona dinarjev zaradi višjih stroškov TOZD Energetika, Remontne delavnice, Strojne delavnice in ostalih uslug.

V TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL so načrtovane stroške presegli za 727,5 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili višji za 469,1 milijona dinarjev. Nedoseganje planiranega izplena na blumingu za 1,4 odstotnih točk in na šteklu za 0,6 odstotnih točk je stroške vložka zvišalo za 248,2 milijona dinarjev. Nižje doseženi dobropisi za odpadke so stroške vložka zvišali za 30,5 milijona dinarjev, interne reklamacije pa dodatno za 30,4 milijona dinarjev. Za 160 milijonov dinarjev višji so stroški vložka zaradi dvakratnega valjanja. Tudi stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 258,4 milijona dinarjev zaradi nižje dosežene proizvodnje od načrtovane, slabše dosežene asortimenta ter višjih stroškov materiala na delovni nalog, materiala za popravilo in vzdrževanje, višjih stroškov energije, stroškov TOZD Strojne delavnice in Vzdrževanje.

V TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV so dosegli za 210,4 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili v skupnem za 218,3 milijona dinarjev nižji od načrtovanih. Z doseganjem planiranega izplena in s preklasifikacijami so stroške vložka znižali za 10,7 milijona dinarjev. Višje doseženi dobropisi za odpadke in interne reklamacije so stroške vložka znižale za 2,2 milijona dinarjev. Nižje cene gredic iz kontiliva pa so stroške znižale za 205,4 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 7,9 milijona dinarjev zaradi nedoseganja načrtovane proizvodnje in višjih stroškov materiala na delovni nalog.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE je imela v devetih mesecih za 27,9 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili v skupnem znesku nižji za 34,3 milijona dinarjev. S presežanjem planiranega izplena za 0,2 odstotni točki so stroške vložka znižali za 11,7 milijona dinarjev. Nižje doseženi dobropisi za odpadke so stroške vložka zvišali za 3 milijona dinarjev. Ostalo znižanje stroškov vložka pa je nastalo zaradi spremembe asortimenta v zalozah nedovršene proizvodnje. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 6,4 milijona dinarjev zaradi nižje dosežene proizvodnje od načrtovane.

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA so dosegli za 778,7 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji za 692,7 milijona dinarjev. S presežanjem planiranega izplena na liniji za pripravo kolobarjev in pri prevajanju so dosegli za 239,2 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Interne reklamacije in spremembe asortimenta v zalozah nedovršene proizvodnje pa sta stroške vložka znižali za 262,2 milijona dinarjev. Znižanje v višini 191,3 milijona dinarjev so dosegli zaradi nižjih planskih cen nabavljenega tujega vložka v primerjavi s plansko ceno domačega vložka. Glede na razmerje med plansko vrednostjo nabavljenega vložka ter dejansko nabavno vrednostjo bi bila omenjena razlika manjša za 54,7 milijona dinarjev. Dodatni strošek pri predelavi nabavljenega vložka niso imeli. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 86 milijonov dinarjev zaradi večje proizvodnje in manjše porabe.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE so imeli v devetih mesecih za 194,2 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji za 167 milijonov dinarjev. S presežanjem planiranega izplena so stroške vložka znižali za 31,5 milijona dinarjev. Znižanje v vrednosti 91,6 milijona dinarjev so dosegli zaradi nižjih planskih cen nabavljenega tujega vložka v primerjavi s plansko ceno domačega vložka. Izpad proizvodnje oziroma dodatni stroški predelave tujega vložka so znašali 42,7 milijona dinarjev. Interne reklamacije in spremembe v zalozah nedovršene proizvodnje so stroške znižale za 43,9 milijona dinarjev. Tudi stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 27,2 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

V TOZD ŽIČARNA so za načrtovanimi stroški zaostali za 122,2 milijona dinarjev. Zaradi boljše izpene so bili stroški vložka nižji za 42,9 milijona dinarjev. Znižanje v vrednosti 5,7 milijona dinarjev je nastalo zaradi manjše porabe cinka. Interne reklamacije in spremembe asortimenta v zalozah nedovršene proizvodnje so stroške znižale za 9,3 milijona dinarjev. Za 22,3 milijona dinarjev nižje stroške so dosegli zaradi nižjih cen nabavljenega žice. Izpad proizvodnje oziroma dodatni stroški predelave tujega vložka so znašali 12,3 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 80,2 milijona dinarjev, stroški predelave pa za 42 milijonov dinarjev zaradi manjše porabe.

V TOZD PROFILARNA so v devetih mesecih letošnjega leta dosegli za 6,1 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Za 6,3 milijona dinarjev višje stroške so imeli zaradi povečanega izvoza. Ti stroški se nanašajo na dodatne stroške prebiranja profilov za izvoz (2,9 milijona dinarjev) in na višje stroške vložnega materiala zaradi slabšega izplena (3,4 milijona dinarjev). S presežanjem planiranega izplena so stroške vložka znižali za 1,9 milijona dinarjev. Nižje doseženi dobropisi so stroške vložka zvišali za 1,4 milijona dinarjev. Za 6,2 milijona dinarjev nižje stroške so dosegli zaradi nižjih cen nabavljenega vložka. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 6,5 milijona dinarjev, zaradi višjih stroškov za osebne dohodke, materiala na delovni nalog, fiksnih stroškov in višjih stroškov TOZD Remontne delavnice, OTK in RO ter stroškov TOZD Transport.

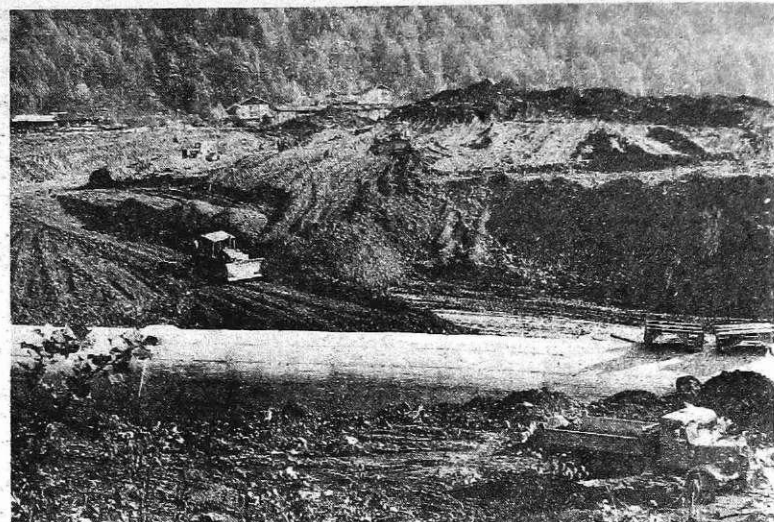
V TOZD VRATNI PODBOJI so imeli za 8,9 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji za 2,9 milijona dinarjev. S presežanjem planiranega izplena za 0,6 odstotnih točk so stroške vložka znižali za 1,1 milijona dinarjev. Znižanje v vrednosti 1,8 milijona dinarjev je nastalo zaradi priznanih reklamacij. Stroški predelave pa so bili nižji od načrtovanih za 6 milijonov dinarjev zaradi večje proizvodnje od načrtovane.

V TOZD JEKLOVLEK so za načrtovanimi stroški zaostali za 34,6 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili v skupnem znesku nižji za 29,8 milijona dinarjev. S presežanjem planiranega izplena za 1,5 odstotnih točk so stroške vložka znižali za 20,5 milijona dinarjev. Zaradi nižjih cen nabavljenega tujega vložka so dosegli za 14,5 milijona dinarjev znižanja. Glede na razmerje med plansko vrednostjo nabavljenega vložka in dejansko nabavno vrednostjo bi bila omenjena razlika manjša za 3,8 milijona dinarjev. Dodatni strošek predelave pri nabavljenem vložku niso imeli. Zaradi slabše dosežene asortimenta in zaradi preklasifikacij vložka iz slabše kvalitete v boljše so dosegli za 5,2 milijona dinarjev višje stroške vložka. Stroški predelave pa so bili nižji od načrtovanih za 4,8 milijona dinarjev zaradi večje proizvodnje.

V TOZD ELEKTRODE so dosegli za 122,6 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji za 64,7 milijona dinarjev. Zaradi boljše izpene za 2 odstotni točki so dosegli za 21,9 milijona dinarjev nižje stroške vložka. Zvišanje stroškov v vrednosti 22,2 milijona dinarjev je nastalo zaradi porabe surovine Potaša za izdelavo vodnega stekla, ki je vložek za oplaščene elektrode (v kalkulaciji ta surovina ni zajeta). Zaradi razlike med plansko ceno doma izdelane Emone in plansko ceno kupljene Emone Zagreb je nastalo znižanje stroškov vložka v vrednosti 65 milijonov dinarjev. Tudi stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 57,9 milijona dinarjev zaradi večje proizvodnje in manjše porabe.

V TOZD ŽEKLARNA so v devetih mesecih za načrtovanimi stroški zaostali za 2,9 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili višji za 6,1 milijona dinarjev. Zaradi slabšega izplena so dosegli za 4,8 milijona dinarjev višje stroške vložka. Zvišanje stroškov vložka v vrednosti 1,3 milijona dinarjev je nastalo zaradi dražje izdelave žičnikov v ŽEČE Karlovac in v Verigi Lesce ter dražjega vlečenja v Elektrode Zagreb. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 9 milijonov dinarjev zaradi manjše porabe.

V TOZD STROJNE DELAVNICE so dosegli za 23,2 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih zaradi manjše porabe in presežanja plana izdelavnih ur.

Zemeljska dela za gradnjo jeklarne 2 (foto I. Kučina)

V TOZD REMONTNE DELAVNICE so načrtovane stroške presegli za 2,3 milijona dinarjev zaradi večje porabe, višjih fiksnih stroškov in storitev TOZD Energetika.

V TOZD VZDRŽEVANJE so dosegli v devetih mesecih za 18,9 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih zaradi višjih stroškov za osebne dohodke in stroškov energije.

V TOZD ENERGETIKA so za načrtovanimi stroški zaostali za 49 milijonov dinarjev zaradi večje količi-

ne pridobljene električne energije v lastnih elektrarnah.

Tudi v TOZD TRANSPORT so dosegli nižje stroške od načrtovanih za 14,6 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov za osebne dohodke in stroškov energije.

Stroški delovne skupnosti KO-FI so bili v devetih mesecih višji od načrtovanih (višje cene nabavljenega materiala v centralnih skladiščih), stroški delovnih skupnosti KSI in E-TKR-NG pa so bili nižji od načrtovanih.

KADRI SO V NAŠI OBČINI OMEJEVALNI DEJAVNIK

V zadnjem času se na sestankih samoupravnih delovnih skupin vedno pogosteje pritožujejo, da imajo premalo delavcev in da je v nekaterih temeljnih organizacijah (Plavž, JEKLARNA, ŽIČARNA, ŽEKLARNA) stanje zelo resno in zaskrbljujoče. Zaradi vedno večjih zahtev po novih delavcih in pritožb glede dela kadrovskega sektorja smo se o problemih kadrovanja in možnih rešitvah pogovarjali z Jožetom Kobentarjem, vodjo oddelka za kadre, in Otom Pestotnikom, kadrovikom za Žičarno.

»V zadnjih petnajstih letih v naši železarni zmanjšujemo število zaposlenih, ker nimamo dovolj kadrovskih virov. Odločili smo se tudi, da bomo zaposlovali le naravni prirastek občin in bližnje okolice ter prešli z ekstenzivnega na intenzivno zaposlovanje. Za to pa so potrebni boljši delovni pogoji, združevanje del in nalog in boljše nagajevanje ter položaj tistega, ki res dela. Le tako bomo lahko pridobili več mladih, saj so sedaj potrebe naše železarne ter želje in pričakovanja mladih v velikem razkoraku.« Tako je v zelo strnjениh besedah nakazal problematiko Jože Kobentar.

»Od maja v naši občini ne zaposluje več delavcev od drugod,« je nadaljeval Oto Pestotnik, »zato je pri kadrih nastal vakuum, ki ga lahko zapolni le naravni prirastek. Nanj pa lahko računamo šele čez dve leti. Do takrat bomo morali pomanjkanje delavcev nadoknaditi z boljšo organizacijo dela in novo tehnologijo. Naj povem primer: če bi v Žičarni imeli samo en nov stroj za rezanje palic (ki ni tako zelo drag), bi z manjšim številom delavcev lahko naredili finančno veliko več. S kadrom, ki ga imamo sedaj na razpolago, komaj popolnoma potrebe v JEKLARNI, PLAVŽU in VALJARNAH in potem za druge temeljne organizacije zmanjka delavcev, ki se želijo zaposliti.«

»Zaposlujejo vse, ki hočejo delati, tudi iz radovoljske občine. V sodelovanju s skupnostjo za zaposlovanje zaposlujejo tudi težje zaposlive osebe in tako v naši občini skoraj ni moškega, ki ne bi bil zaposlen. Seveda bi bila boljša rešitev združevanje nalog, vendar bi bilo treba te naloge potem tudi ustrezneje nagajevati. Delavci so namreč sposobni opravljati več del na različnih strojih in jih tudi popraviti, če bi bilo treba in bi bili za to nagajeni.« K temu je Oto Pestotnik dodal, da bi takšni delavci lahko v kritičnih trenutkih brez problema nadomestili manjkajoče delavce, kar je vsekakor velika prednost. Manj bi bilo zastojev, premestitev, negodovanja.

»Organizacijski razvoj je prepočasen, ker je preveč odvisen od posameznika,« je menil Kobentar. »Se vedno preveč odklanjamo novosti in spremembe, čeprav so zelo pozitivne. Tudi pobude delavcev so še vedno premalo upoštevane, čeprav imajo oni največ možnosti in vploga v delo, da lahko predlagajo dobre in nezahtevne tehnološke izboljšave.

Res je, da imamo v Železarni precej nepodeljenih štipendij, ker sta tehnološki in demografski razvoj naše občine neusklajena. Letno bi potrebovali okrog 500 delavcev, da bi nadomestili upokojene in druge, ki

so odšli iz naše železarne, to pa je več, kot so jeseniške možnosti. V osmih razredih osnovnih šol je namreč le okrog 400 učencev. Torej so v naši občini kadri zelo omejevalni dejavnik, zato se bomo morali opredeliti, kaj je za nas ugodno in kaj ne in ukiniti neproduktivno proizvodnjo, delavce pa preusmeriti drugam.«

Oto Pestotnik je dodal, da so težave s pridobivanjem mladih za metalurgijo zelo velike, ker je med temi poklici vedno več takih, ki za mlade niso več zanimivi. Tako bi vsi želeli biti elektriki, ker imajo dokaj lahko in čisto delo, nihče pa ne bi bil kovar, ker je to delo precej težje, pri osebnem dohodku pa ni bistvene ali pa sploh nobene razlike.

Tudi odnos do delavcev v nekaterih temeljnih organizacijah ni tak, kot bi moral biti. Marsikdo ne bi odšel iz železarne, če bi v pravem trenutku našli zanj toplo besedo in razumevanje. Ker pa kadrovska problematika ni samo stvar kadrovskega sektorja, bi bilo potrebnega več skupnega dela in sodelovanja med delavci kadrovskega sektorja, razvojnega oddelka, oddelka za organizacijo dela, vodstvi temeljnih organizacij in drugimi, ki so pristojni za to področje. Preveč namreč ostajamo pri klasičnem načinu dela, ko je vsak delal le svoje. Sedaj so problemi bolj celoviti, zato je nujno potrebno skupinsko delo.

S kadrovskimi ukrepi, ki so v naši pristojnosti, ne moremo rešiti vseh problemov, če v njihovo reševanje ne bodo vključeni tudi vsi ostali dejavniki. V oblikovanje kadrovske politike smo se vključili vsi, zato bi morali pri reševanju problemov tudi vsi bolj sodelovati,« je zaključil svoje razmišljanje Jože Kobentar. Oto Pestotnik pa je dodal, da se v temeljnih organizacijah vsi strinjajo s tem, da se usmerjamo v našo občino, dokler se sami ne soočijo s pomanjkanjem delavcev.

Kadar govorimo o kadrovski politiki in pomanjkanju delavcev, vedno pomislimo na nesposobnost kadrovskega sektorja, čeprav ni edini nosilec kadrovske politike in razvoja na tem področju. V okviru svojih pristojnosti kadrovski sektor predlaga ie časne, kratkoročne rešitve, kot so premeščanje delavcev iz pisarn v proizvodnjo, zaposlovanje dijakov in študentov ter sezonskih delavcev in podobno. Take kadrovske rešitve kratkoročnega značaja so zelo neprivlačne, pri dolgoročnih rešitvah pa smo prepočasni, ker tisti, ki bi morali na tem področju narediti več kadrovskega problema ne razpravljajo v celoti.

Lilijana Kos

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

validskega zavarovanja SRS, občinske skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu), prispevna stopnja prispevka solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu) in stopnje prispevkov, ki so zajete v zbirni prispevni stopnji (od 11,66 % na 10,36 %). V zbirni stopnji se je najbolj zmanjšala stopnja posebnega republiškega prispevka iz OD (od 2,1 % na 0,8 %), ki je namenjen za republiške blagovne rezerve in za intervencije v proizvodnji hrane. Zmanjšala se je tudi prispevna stopnja pri posebnem občinskem prispevku iz OD za občinske blagovne rezerve in za intervencije v proizvodnji hrane, in sicer od 1,3 % na 1,0 %.

Nespremenjeni pa sta ostali prispevni stopnji skupnosti zdravstvenega varstva in davka za pogodbeno delo.

II. Prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka so se povečali za 37 % oziroma za 270 milijonov dinarjev.

Prispevki za splošne družbene potrebe (razpredelnica, točka 1) so se glede na enako lansko obdobje povečali za 3 %.

Davek iz dohodka republik je za 3 % oziroma 0,9 milijona dinarjev nižji kot v devetih mesecih preteklega leta. Stopnja za izračun davka se je zmanjšala od 3,25 % na 2,8 %. Za TOZD Energetika pa velja nižja prispevna stopnja, in sicer 0,9 % (panoga elektrogospodarstva). Nižja je tudi osnova za izračun zaradi upoštevanja davčnih olajšav (delež izvoza na konvertibilno področje v celotnem prihodu, vlaganje v razvoj surovinske dejavnosti, stanovanjska izgradnja ter program ljudske obrambe). Po 16. členu zakona o davku temeljne organizacije in delovne skupnosti ne obračunavajo in plačujejo davka za obdobje, za katero so v periodičnem (oziroma v zaključnem računu) izkazale izgubo, zato so bile v Železarni nekatere temeljne organizacije opravile obračuna davka, ker niso dosegle osnove za njegov izračun. Po določilu 1. člena zakona o spremembah zakona o določitvi stopenj in nekaterih olajšav za davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnostih v letih 1984 in 1985 obračunavajo davek iz dohodka le temeljne organizacije s področja gospodarstva in delovne skupnosti, ki opravljajo naloge za te organizacije združenega dela. Skladno z obvestilom republiškega sekretariata za finance pa se do nadaljnjega ne vplačujejo akontacije davka iz dohodka.

Po 13. členu zakona o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč so gospodarske temeljne organizacije sicer zavezane za obračunavanje in plačevanje prispevka solidarnosti iz dohodka. Z zadnjo spremembo tega zakona pa so oproščena obračunavanja in plačevanja tega prispevka v letu 1984.

Prispevek za solidarnostno štipendiranje, ki se obračunava po 0,5 % prispevni stopnji od bruto OD, je malenkostno manjši kot v enakem obdobju lani. Skupščina delegatov udeležencev samoupravnega sporazuma o štipendiranju na ravni republike je v juliju sprejela sklep o začasnem prenehanju združevanja sredstev za štipendiranje (prispevek se zato ni obračunaval in plačeval v mesecu avgustu in septembru).

Spremenila se je prispevna stopnja prispevka samoupravnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino, in sicer od 0,03 % na 0,01 % (do 30. maja 1984 je bila prispevna stopnja 0,02 %). Prispevek se obračunava od vrednosti uvoženega blaga, plačila za storitev oziroma drugega odliva deviz v določenem obdobju.

Prispevek za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva od izvoza blaga domače proizvodnje in storitev je v devetih mesecih 1984 večji za 10 % glede na enako obdobje lani. S tem prispevkom naj bi se zagotovila sredstva za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva za uresničitev izvoznih obveznosti iz dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in ustvarile ugodnejše razmere za doseg predvidene stopnje povečanja industrijske proizvodnje in odplačilo anuitet za tuje krediti.

te. Od 1. aprila 1984 se sredstva za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva zbirajo na dva načina, in sicer podpisniki samoupravnega sporazuma o zagotavljanju sredstev za pospeševanje konvertibilnega izvoza in konvertibilnega deviznega priliva v Sloveniji v letu 1984 plačujejo prispevek na podlagi tega samoupravnega sporazuma, nepodpisniki pa plačujejo prispevek po novem zakonu o prispevku za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva v letu 1984. Ker je Železarna Jesenice podpisnik samoupravnega sporazuma, lahko upošteva olajšave iz naslova izvoza na konvertibilno področje. Za ta prispevek pa velja 16. člen zakona o davku, po katerem zavezanec ne obračunava in ne plačuje davka za obdobje, za katerega je v periodičnem obračunu oziroma zaključnem računu izkazal izgubo.

Posojila skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in pokrajin obračunavajo temeljne organizacije od poslovnega sklada po nespremenjenih prispevnih stopnjah 1,3 %, 2,1 %, 4,2 % oziroma 4,8 %.

Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti (razpredelnica, točka 2) so višji za 39 % oziroma za 58,2 milijona dinarjev.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (nesreče pri delu in poklicne bolezni), ki ga obračunavamo iz bruto OD, se je povečal za 147 %, zaradi povečanja prispevne stopnje (s 1.1.1984 se je povečala prispevna stopnja od 0,80 % na 1,50 %) in višje osnove za obračun. S 1.1.1984 je tudi prenehal veljati prispevek za starostno zavarovanje kmetov, ki smo ga lani obračunavali po 0,53 % prispevni stopnji od osnove bruto OD.

Za 266 % se je povečal prispevek za komunalno dejavnost iz sklada skupne porabe za ostale namene.

Nižji kot v letu 1983 sta prispevni stopnji prispevka iz dohodka republiške izobraževalne skupnosti, ki ga obračunavamo od doseženega dohodka. Tudi pri prispevku iz dohodka republiške in občinske raziskovalne skupnosti so se prispevne stopnje nekoliko zmanjšale. Prispevek iz dohodka za zdravstvo, ki ga obračunavamo od bruto OD, je višji za 30 % zaradi višje osnove za obračun (bruto OD) in višje prispevne stopnje (povečala se je od 8,24 % na 8,64 %).

Pri financiranju družbene reprodukcije na področju gospodarske infrastrukture (razpredelnica, točka 4) smo skupno združili 144 % več sredstev kot v devetih mesecih 1983. Obveznost je znašala 229 milijonov dinarjev, poravnali pa smo jo iz lastnih sredstev akumulacije.

Za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest SRS smo združili 7,3 milijona dinarjev, pri financiranju luške infrastrukture smo združili 1,9 milijona dinarjev, za razvoj železniškega gospodarstva 4,5 milijona dinarjev in za razvoj naftnoplinskega gospodarstva 3,9 milijona dinarjev. Prispevne stopnje teh prispevkov so ostale nespremenjene.

Za financiranje gradnje elektrogospodarskih objektov smo namenili 210,4 milijona dinarjev, kar je za 163 % več kot v enakem obdobju lani.

Z 18. majem 1984 so se povečale prispevne stopnje, in sicer za odjem na 110 Kv od 20 % na 30 %, za odjem na 35 Kv od 35 % na 52 % in za posebni odjem od 48 % na 72 %.

Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (razpredelnica, točka 5) so znašali 102,9 milijona dinarjev, kar je za 30 % več kot v devetih mesecih lani.

Območna vodna skupnost Gorenjske je v skladu s programom ukrepov in aktivnosti po uveljavitvi ukrepov za odmrznitev cen in finančno konsolidacijo gospodarstva sprejela sklep, da zavezanci (OZD s področja gospodarstva) plačujejo v letu 1984 splošni vodni prispevek v višini 90 % obveznosti.

Vodni prispevek za onesnaženo vodo je višji za 7 %, prispevek za usposabljanje zemljišč za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo pa za 17 %, glede na devet mesecev

1983. Največje povečanje je pri prispevku za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega gospodarstva Ljubljana (za 32 %).

Skupščina SRS je 23. aprila 1984 sprejela zakon o določitvi obveznosti plačevanja prispevkov iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije elektrogospodarstva in premogovništva. Zakon je bil sprejet, da bi preprečili motnje pri oskrbi z električno energijo in premogom. Zavezanke za ta prispevek so temeljne organizacije združenega dela s področja gospodarstva. Prispevek se obračunava po

0,7 % prispevni stopnji od osnove za izračun davka.

Povečal se je tudi prispevek za požarno varnost občine Jesenice, in sicer za 29 %. Prispevna stopnja se je povečala od 0,27 % na 0,271 %, večja pa je tudi osnova za obračun (bruto OD).

Prispevek za SIS komunala Jesenice (razpredelnica, točka 6) je višji za 36 % oziroma za 6,7 milijona dinarjev zaradi večje osnove za obračun prispevka. Prispevna stopnja pa se je zmanjšala od 1,48 % na 1,35 %.

Oddelek za analizo in organizacijo fin. rač. sistemov

Vrsta prispevka	I.-IX. 1983	I.-IX. 1984	Indeks 84/83
	znesek	znesek	
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	401.166.207	491.025.021	122
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA	731.832.197	1.001.780.762	137
1. Prispevki za sploš. družb. potrebe	203.907.828	209.844.069	103
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju social. varnosti	147.565.155	205.793.717	139
3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnosti	188.837.278	228.946.542	121
4. Prispevki za skupno družb. reprodukc. na področju infrastrukture	93.874.708	229.002.644	244
5. Prispevki za skupno družbeno reprodukc. na drugih področjih	79.035.073	102.850.465	130
6. Prispevki za ostala financ.	18.612.155	25.343.325	136
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI	1.132.998.404	1.492.805.783	132

ODBORI ZA URESNIČEVANJE ZZD NE VEDO, KAJ NAJ DELAJO

Na zadnji seji delavskega sveta naše železarne je predsednik odbora za uresničevanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu Železarne Dušan Thaler v poročilu o delu odbora dejal, da v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih odbori za uresničevanje zakona o združenem delu ne vedo, kaj naj delajo. Z Dušanom Thalerjem smo se zato pogovorili o problemih omenjenih odborov in o možnostih za njihovo boljše delo.

»Pri svojem delu sem prišel do spoznanja, da večina odborov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ne dela in da to nikogar ne moti. Skoraj nerazumljivo je, da niti samoupravni organi niti družbenopolitične organizacije na to ne reagirajo.

V samoupravnih aktih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ti odbori niso zajeti, zato bi jih morali nujno vnesti v njihove statute. Zaradi neaktivnosti odborov so se pojavila razmišljanja, da bi odbore preimenovali ali jih celo ukinili. Mislim, da bi bilo to narobe, saj so odbori potrebni, ker zakon o združenem delu še ni popolnoma uveljavljen. Tudi sprememb samoupravnih aktov je še vedno veliko, prav tu pa imajo odbori zelo pomembno vlogo.

Odbori za uresničevanje zakona bi lahko v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih imeli veliko večjo vlogo pri obravnavanju in sprejemanju predlogov in zahtev samoupravnih delovnih skupin. V njihovih zapisnikih je namreč veliko pripomb, predlogov in neposrednih zahtev, ki pa ne pridejo do delavskega sveta. V takih primerih bi moral odbor poskrbeti, da bi se pobude in zahteve delavcev uveljavile. Naj navedem nekaj primerov: v temeljni organizaciji Vzdrževanje so se samoupravne delovne skupine, ki vzdržujejo stroje na Beli, pritoževale nad premajhnim sodelovanjem proizvodnih delavcev in vzdrževalcev ob zastojih in nad nerednim čiščenjem strojev. Kot primer slabega sodelovanja navajajo menjavo valjev in nožev na skarjah. Boljše sodelovanje med vzdrževalci in delavci pri strojih bi doprinelo k skrajševanju zastojev. O tej problematiki delavski svet ni razpravljal. Iz sklepov 13. seje delavskega sveta temeljne organizacije Vzdrževanje je bilo razvidno, da pripravljajo spremembe svojega prečiščenega pravilnika. V to delo pa bi se moral vključiti tudi njihov odbor za uresničevanje zakona o združenem delu.

Drug primer: samoupravna delovna skupina računovodstvo je na svojem sestanku zahtevala, da delavski svet prouči rezultate sprejetih sanacijskih ukrepov iz leta 1982. Delavski svet o tej zahtevi ni razpravljal.

Ali pa: samoupravna delovna skupina elektronsko-računalniški center je zahtevala analizo realizacije lani sprejetih ukrepov za izboljšanje stanja, da se zapisnik prejšnje seje delavskega sveta dopolni z opisom poteka sklepanja o imenovanju vodje TKR. Nadalje so zahtevali, da se ponovno obravnavajo sklepi, ki jih je delavski svet sprejel ob izdelani analizi v ERC (27. 12. 1982), ker menijo, da se ti sklepi prepočasno oziroma sploh ne izvajajo. Iz sklepov seje delavskega sveta delovne skupnosti

E-TKR-NG ni razvidno, da bi delavski svet zahteve omenjenih samoupravnih delovnih skupin obravnaval in sprejel ustrezne zaključke. Primerov pa je še več!

Poleg spremljanja uresničevanja in obravnavanja zahtev in pobud delavcev bi morali odbori za uresničevanje zakona spremljati potek javne razprave na samoupravnih delovnih skupinah in o tem obveščati delavske svete. Na osnovi glasovanja in pripomb, zbranih iz zapisnikov SDS, bi odbori delavskim svetom predlagali, da razpišejo referendum, oziroma da ga ne razpišejo, ker je še treba razjasniti določena nesoglasja. Po drugi strani bi morali delavski sveti bolj nadzirati in voditi delo odborov, kar pa je danes žal redkost. Ni namreč navada, da bi na delavskih svetih obravnavali poročila izvršnih odborov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Zaradi takega dela člani odborov za uresničevanje zakona ne bi bili preobremenjeni, prednosti pa so velike. Če bi se odločili za takšno delitev dela, bi delavski sveti lahko več časa namenili obravnavanju in reševanju problematike svoje temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti. Samoupravne delovne skupine bi hitreje prišle do zaželenih odgovorov, obremenjenost strokovnih služb bi bila manjša, probleme pa bi reševali najprej v svojem okolju. Za dobrimi pobudami ne bi bila več samo ena samoupravna delovna skupina, ampak cela temeljna organizacija oziroma delovna skupnost, kar bi takim pobudam dalo večjo težo.

S takim vsebinskim delom odborov bi delegati samoupravnih delovnih skupin v delavskem svetu dobili zagotovilo, da bodo njihove pobude obravnavane in bi se zato na seji delavskega sveta sklenili. Tako bi se lahko izboljšalo tudi povratno informiranje. Odbori za uresničevanje zakona bi ob takim delu morali biti aktivnejši, delavski sveti pa bi s takšno delitvijo dela dobili podporo pri reševanju problemov določene temeljne organizacije ali delovne skupnosti.

Seveda bi morali odbori za uresničevanje zakona občasno pregledati svoje delo, predvsem, ali so rezultati taki, kot so jih pričakovali in kako se uresničujejo sprejeti sklepi.

Delegati odborov za uresničevanje zakona o združenem delu so sposobni opravljati svoje delo, vendar ne poznajo dovolj nalog in pristojnosti odborov. Mogoče jim bo teh nekaj napotkov pomagalo pri njihovem delu, da bodo lažje zaznavali probleme in želje delavcev v njihovi temeljni organizaciji in delovni skupnosti in jih tudi reševali.

Lilijana Kos

OB KONCU MESECA »POŽARNE VARNOSTI — OKTOBER 1984«

O aktivnosti v mesecu požarne varnosti in o akciji NNNP 1984/85 sem že podal nekaj misli v Železarni. Opisal sem tudi posebni program poklicne gasilske in reševalne službe Železarne (PGRS), ki je sestavni del rednega programa dela, da bi tako informiral širši krog delovnih ljudi in občanov o dejavnosti požarnega varstva v Železarni in občini.

Ob koncu meseca oktobra, meseca požarne varnosti, želim poudariti pomembnejše naloge, ki so jih opravili člani PGRS v devetih mesecih letošnjega leta, v primerjavi z enakim obdobjem leta 1983.

Pri izvajanju operativnih posegov smo sodelovali:

— pri gašenju 78 požarov, od tega v Železarni Jesenice 42; skupna škoda je bila ocenjena na 1.667.000,00 din. Število požarov je manjše kot lani; izraženo z indeksom 78,8. Škoda ni primerljiva, saj na oceno močno vplivajo inflacijski trendi, ki niso majhni za obdobje enega leta;

— pri 422 reševalnih akcijah, kar je nekoliko več kot v enakem obdobju lani (indeks 100,9);

— pri petih prometnih nesrečah (indeks 35,7 glede na enako obdobje leta 1983);

— pri 160 varnostnih spremestvih na plinovodih, kar predstavlja 543 ur (indeks 98,7);

— pri požarnovarnostnih spremestvih (pri remontih v TOZD), ki jih je bilo mnogo več kot leto prej (indeks 235,2).

Registrirali so tudi 72 začetnih požarov, ki so jih pogasili delavci in drugi občani ter pri tem uporabili 80 gasilskih ročnih aparatov. Vzroki nastanka požarov so predvsem: malomarnost, samovžig, pregreto, nezavarovano delo pri varjenju, brizg taljenega jekla, cigaretni ogorki, otroška igra in podobno.

Podatki za SR Slovenijo za devet mesecev pokažejo, da je bilo 10,8 % požarov več kot leto poprej v istem času in da je skupna škoda znašala 413.779.861,00 din. Velika požarna škoda je prav gotovo v času, ko bomo bitko za stabilizacijo našega gospodarstva, težko nadomestljiva, je pa lahko tudi usodna za družbo ali posameznika. Skratka, posledice so težke! Če pa take nesreče terjajo tudi človeška življenja so posledice izredno hude.

Zato samozaščitno obnašanje še vedno ni dovolj prišlo v zavest delovnih ljudi in občanov. Tam, kjer popušča formalno-nadzorstvena dejavnost subjektov požarne preventive, narašča malomarno obnašanje. To

pomeni, da spremembe v zavesti ljudi, delovnih kolektivov oziroma celotne družbe ni mogoče doseči z eno samo manifestativno akcijo, predavanjem ali pregledom, marveč s trajno dejavnostjo, ki naj postopoma vpliva na oblikovanje človekove osebnosti, njegovih kulturnih navad in vrednot, kajti človek je v 80 % krivec za nastanek vseh požarov.

Zato naj navedem še nekaj podatkov s področja preventivne dejavnosti, ki jo je izvajala PGRS kot eno glavnih nalog.

V devetih mesecih letošnjega leta smo opravili 1522 preventivnih pregledov in za to porabili 1.046 delovnih ur, pregledali smo 9.786 gasilskih ročnih aparatov (vseh vrst), izvedli 154 izobraževalnih oblik v 423 urah z udeležbo 3.126 delovnih ljudi in občanov itd.

Vsi bi se morali zavedati, da vsako opuščanje množične protipožarne preventive, ki je bila spodbujena v preteklem letu v akciji NNNP in 100.000 preventivnih pregledov v SR Sloveniji, lahko povzroči hude posledice.

Zato naj bo ta prispevek ponovna spodbuda in obveza za vse, da si nenehno prizadevamo za boljše požarno varnost, da s skupnimi močmi organiziramo akcije in aktivnosti, namenjene človeku za njegovo usposabljanje in krepitev zavesti, da je požarna varnost odvisna v precejšnji meri od njega samega, njegove usposobljenosti za obrambne in samozaščitne naloge. Te oblike so ponujene delovnim ljudem in občanom prek vseh gasilskih dejavnosti v občini ter vseh oblik usposabljanja znotraj enot civilne zaštite.

Naj zaključim z mislijo, ki je opredeljena v dokumentih Gasilske zveze Slovenije:

»Požarna zaščita kot integralni del družbene samozastite, ki neposredno prispeva k nadaljnjemu razvoju in krepitvi enotnega sistema SLO in družbene samozastite, predstavlja kontinuiteto aktivnosti družbenopolitičnih in družbenih subjektov v vseh oblikah akcij, bodisi v »mesecu požarne varnosti« ali v akcijah NNNP.«

Sandi Kotnik

Dopisujte

PREGLED POGOJEV IN NEKATERIH REZULTATOV GOSPODARJENJA V OBDOBJU JANUAR—SEPTEMBER V OBČINI JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Je bila v poprečju kar ena petina OZD slabo oskrbljena z domačimi in tujimi surovinami in materialom, oskrba iz domačih virov je bila kritična pri 4,4 % OZD (Kovin Jesenice), iz tujih pa pri 1 %. Oskrbljenost na drugih področjih je bila v glavnem zadovoljiva, razen v zvezi s krediti za obratna sredstva, saj je bilo v poprečju z njimi slabo oskrbljenih dobrih dve tretjini OZD. V mesecu septembru 1984 je bila oskrbljenost slabša od poprečja, saj je bilo slabo oskrbljenih z domačimi in tujimi surovinami in repromaterialom okoli 26 % OZD, z domačim materialom in surovinami pa je bilo okoli 7 % OZD kritično oskrbljenih (Kovin Jesenice, TOZD Plavž — Železarna Jesenice). Oskrbljenost pogojuje dosežanje fizičnega obsega industrijske proizvodnje — ta se je v občini Jesenice v obdobju januar—junij 1984, glede na enako obdobje lani, zmanjšal za 0,2 % (v SRS +2,7 %), v obdobju januar—september pa se je povečal za 2,6 %, kar je spodbudno še posebej zato, ker se je industrijska proizvodnja povečala tudi v črni metalurgiji, in sicer za 0,3 %, medtem ko smo v polletju zabeležili njen 1,4 % padec. Glede na to, pa tudi zaradi dejstva, da se izguba v Železarni Jesenice zmanjšuje, pričakujemo, da bodo devetmesečni rezultati poslovanja ugodnejši od polletnih. Predvidevamo, da bo imela izgubo le še Železarna Jesenice v znesku 1.030 mio din (nekonsolidirana izguba), kar je za 35 % manj kot ob polletju in pa Iskra TOZD PTN Blejska Dobrava (186,7 mio din), glede na predvideno veliko izgubo DO Iskra Telematika Kranj.

Izvoz se je v devetih mesecih v primerjavi z enakim obdobjem lani povečal za 3,7 in konvertibilni za 11,4 %, realiziranega pa je šele 66 % planiranega skupnega letnega izvoza in 71 % konvertibilnega. Uvoz se je zmanjšal za 10 %, konvertibilni pa za 12 %, letni plan konvertibilnega uvoza je izpolnjen 36 in skupnega uvoza 42 %. Pokritje skupnega uvoza znaša 97 % (plan 63,2 %), konvertibilnega pa 119 % (plan 61,4 %). Če se bodo taka gibanja na področju zunanjetrogovinske menjave še nadaljevala, bomo plan konvertibilnega izvoza izpolnili 94, plan skupnega izvoza pa 85 %, plan skupnega uvoza 56 in konvertibilnega uvoza 48 %. V zadnjem letošnjem tromesečju morajo zato v OZD, ki se pojavljajo kot izvozniki, povečati napore za čimboljšo realizacijo tega resolucijskega cilja. Za svojim izvoznim planom posebno zastajajo LGO Jesenice, Integral TOZD Tovorni promet Jesenice in Iskra TOZD PTN Blejska Dobrava, na področju konvertibilnega izvoza pa še Izolirka Jesenice.

Zaposlenost se je v osmih mesecih 1984 v primerjavi z enakim obdobjem lani po statističnih podatkih povečala v gospodarstvu za 0,4 %, v negospodarstvu pa za 1,2 %, kar pomeni skupno povečanje za 0,5 %.

(Statistika spremlja število zaposlenih oziroma gibanje zaposlenosti na podlagi ustreznih stanj konec vsakega meseca iz statističnih obrazcev RAD-1.)

Na tem področju prihaja torej do določenih odstopanj od planskih ciljev oziroma usmeritev, saj smo v resoluciji za leto 1984 načrtovali 0,3 % povečanje števila zaposlenih v gospodarstvu, glede na usmeritev, da naj ostane število zaposlenih v negospodarstvu na nivoju iz leta 1983, pa tudi 0,3 % povečanje skupnega števila zaposlenih, torej v gospodarstvu in v negospodarstvu.

Poprečni čisti osebni dohodek na delavca v gospodarstvu se je v obdobju januar—avgust 1984 povečal za 31,5 % v primerjavi s poprečnim čistim osebnim dohodkom na delavca v gospodarstvu v letu 1983, in znaša 23.676 din, v negospodarstvu pa se je povečal za 29,9 % in znaša 25.031 din. V primerjavi z enakim obdobjem lani se je poprečni čisti osebni dohodek na delavca v gospodarstvu povečal za 40,8 % in v negospodarstvu za 46,5 %.

V prvih osmih mesecih se je število gostov v primerjavi z enakim obdobjem lani povečalo za 0,6 %, število tujih za 7 %, število domačih pa se je zmanjšalo za 3 %. Zmanjšale so se tudi nočitve domačih gostov, nočitve tujih pa so se povečale za 17 %. V skupnem obsegu so se nočitve povečale za 4 %. Poprečna doba bivanja se je povečala za 3 %, pri tujih gostih pa za 7 %. Število domačih gostov upada, kar je pogojeno z naglim pa-

danjem življenjskega standarda, realno pa lahko pričakujemo v naslednjih letih povečan obisk tujih gostov.

V osmih mesecih 1984. leta so se gospodarske investicije v naši občini povečale za 215 %, negospodarske pa za 308 % in stanovanjske za 15 %.

Med večjimi prijavljenimi investicijami SDK v juliju in avgustu sta bili tudi gradnja jeklarne 2, prva faza, s predračunom 15.183 mio din (lastna sredstva 8.193 mio din, bančni krediti 6.293 mio din in blagovni krediti 697 mio din) — investitor Železarna Jesenice in investicija v razširitev in opremo smučišča v Podkorenju III s predračunsko vrednostjo 70 mio din (lastna sredstva 35 mio din, združena sredstva 35 mio din) — investitor Gorenjka TOZD Žičnice Kranjska gora.

Gospodarstvo v občini Jesenice ima po obračunu obratnih sredstev in njihovih virov, ki so ga uporabniki družbenih sredstev predložili po družnici 26. julija, 2.630 mio din nezagotovljenih trajnih obratnih sredstev iz trajnih in dolgoročnih virov, kar znaša 40 % poprečnega letnega stanja zalog. Tolikšna nepokritost se bo ob doslednem upoštevanju zakona razumljivo nujno odrazila v zmanjšanih investicijah v osnovna sredstva. Večje nezagotovljene zneske trajnih obratnih sredstev iz trajnih in dolgoročnih virov so ugotovili Merkur TOZD Universal Jesenice,

Iskra TOZD PTN Blejska Dobrava in DO Golica Jesenice.

Ker se fizični obseg industrijske proizvodnje povečuje, zaradi dosežnega poslovnega rezultata Železarne Jesenice in zmanjševanja izgub v gospodarstvu ter ocene, da bo ostalo gospodarstvo v občini letos predvidoma še naprej poslovalo približno tako kot v prvem tromesečju oziroma polletju in tako tudi naprej dosegalo podobne stopnje rasti posameznih kazalcev poslovnega uspeha oziroma posameznih kategorij, ki le-tega determinirajo, ocenjujemo, da bodo doseženi finančni rezultati v obdobju januar—september ugodnejši od polletnih, prav tako pa tudi končni, ugotovljeni po zaključnih računih gospodarskih OZD v občini Jesenice za leto 1984.

Predvidena (ocenjena) rast doseženega dohodka v gospodarstvu občine Jesenice v letu 1984 v primerjavi z letom 1983 v višini 51 % in podobno predvidena (ocenjena) rast mase sredstev za bruto osebne dohodke v gospodarstvu v višini 42 % je tudi osnova za izvedbo valorizacije sredstev skupne porabe v naši občini. Navedeni stopnji sta izračunani na osnovi ocenjenih stopenj rasti obravnavanih ekonomskih kategorij v Železarni Jesenice in seveda tudi na osnovi ustreznih stopenj rasti v ostalem delu gospodarstva občine.

VRDOLJAK

UVOZ IN IZVOZ NA GORENJSKEM V DEVETIH MESECIH LETOŠNJEGA LETA

Izpolnjevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in ustvarjanje čistega deviznega priliva posebno skrbno spremljamo ob periodičnih obračunih. Večanje kakovostnega konvertibilnega izvoza in deviznega priliva, kot pogoja in spodbujevalca povečanja proizvodnje, spada med ključne naloge družbenega in gospodarskega razvoja tudi v letu 1985. Letošnji rezultati so osnova za nadaljnje planiranje.

Podatki, ki jih povzemamo iz informacije Narodne banke, kažejo, da se je sicer na Gorenjskem izvoz povečal v primerjavi z istim časom v lanskem letu, da pa ne dosega predvidenih okvirov rasti. Padel je na področjih, kjer bi morali dosegati višjo stopnjo predelave. In kot smo iz podatkov periodičnega poročila Železarne seznanjeni, tudi tu nismo dosegli plana in tudi ne lanskega nivoja posrednega izvoza, s čimer naj bi ustvarili skupno s koristniki jekla večji devizni priliv, čeprav v celoti izvoz v Železarni dobro poteka.

V tabelarnem prikazu rasti izvoza tudi niso zajete storitve, ki na Go-

renjskem, predvsem v občini Trzinčevljarska industrija, ustvarja pomemben devizni priliv. Ostajamo še vedno na nižji stopnji predelave in s tem ne izkoriščamo možnosti večjega čistega deviznega priliva.

Gorenjsko gospodarstvo je v devetih mesecih letošnjega leta izvozilo v vrednosti 189,42 milijona dolarjev. Od tega 65 % ali za 123,56 milijona dolarjev na konvertibilno področje in 35 % ali 65,86 milijona dolarjev na klirinško področje.

Na območju posameznih občin so indeksi v primerjavi januar—september 1984:1983 naslednji:

	Konvertibilni izvoz	klirinški izvoz	celotni
Jesenice	134	102	128
Kranj	110	133	118
Radovljica	97	86	94
Škofja Loka	100	94	98
Trzinč	93	47	72
Gorenjska	108	107	107

Istočasno se je gibal uvoz, ki je znašal 171,8 milijona dolarjev, takole:

	Konvertibilni uvoz	klirinški uvoz	celotni
Jesenice	88	87	87
Kranj	111	95	108
Radovljica	141	55	118
Škofja Loka	114	99	112
Trzinč	134	106	125
Gorenjska	112	90	107

Pri uvozu 92 % odpade na reprodukcijski material in le 7 % na opremo.

Celotni uvoz s konvertibilnega območja je znašal 136,45 milijona dolarjev in s klirinškega območja 35,33 milijona dolarjev. Za široko potrošnjo je bilo na Gorenjskem porabljenih 1,5 milijona dolarjev, kar pred-

stavlja manj kot 1 % celotnega uvoza.

Celotno pokrivanje ima težnjo rahlega upadanja, saj smo v osmih mesecih beležili 114 %. Celotno pokrivanje uvoza z izvozom znaša v devetih mesecih že 110 %. Po občinah je stanje naslednje:

	konvertibilno	klirinško	celotno
Jesenice	94	77	87
Kranj	84	231	110
Radovljica	116	291	137
Škofja Loka	107	340	142
Trzinč	58	64	60

Do konca leta se stanje še lahko spremeni, težko pa bomo dosegli bistveno spremenjene odnose.

Prilivi, za katere imamo podatke za zaostankom za en mesec, torej znašajo za osem mesecev:

— od 102,75 milijona dolarjev s konvertibilnega področja je glavni del od izvoza blaga ali 84,5 % oziroma 86,8 milijona dolarjev, ostalo je od storitev;

— za predelavo smo iztržili 3,23 milijona dolarjev, največ na področju izvoza in od turizma 3,88 milijona dolarjev. Celoten priliv v osmih mesecih je znašal okrog 94 % celotnega konvertibilnega izvoza.

S klirinškega področja je bil celoten priliv v osmih mesecih 52,8 milijona dolarjev, 96,5 % od izvoza blaga, ostalo iz ostalih uslug.

NS

DR. ALEKSANDRU RJAZANCEVU V SPOMIN

V zadnjih oktobrskih dneh smo se nepričakovano za vedno poslovili od našega nekdanjega sodelavca dr. ALEKSANDRA RJAZANCEVA. Vest o njegovi nenadni smrti je presunila vse, ki smo ga poznali in spoštovali. Čeprav smo vedeli, da mu bolezen v zadnjem času ni prizanašala, nismo niti najmanj slutili, da nas bo zapustil tako kmalu.

Aleksander Rjazancev se je rodil 21. septembra 1924 v delavski družini na Koroški Beli in se že kot mlad fant zanimal za vse, kar je bilo novo, nenavadno, neznano. Zgodaj je moral sam poskrbeti za svoj vsakdanji kruh, zato se je že s petnajstimi leti septembra 1939 zaposlil v takratni Kranjski industrijski družbi, sedanjí Železarni Jesenice. Že zgodaj je začel spoznavati in deliti usodo jesenjskega železarja.

Njegov pristop in odnos do delovnih nalog ter zavzetost za dosledno izpolnjevanje nalog so bile odlike, zaradi katerih je uspel na vseh področjih svojega delovanja. Le z ogromno voljo in samoodpovedovanjem in ob izredni vedoželjnosti in nadarjenosti je lahko ob delu napredoval od fizičnega delavca v cevarni, poklica kemik do doktorja medicine.

Že takoj po vojni se je začela njegova raziskovalna in inovatorska pot, ko je za plavža izdelal ognjevzdržni kit za šobe, ker je okupator recept za njegovo izdelavo odnesel s seboj. Zaradi onesnaževanja Save z odpadnimi industrijskimi vodami je uspešno opravil regeneracijo lužine iz starih predelovalnih obratov. Na ta način je Železarna pridobila mesečno tudi do 100 ton železovega ferosulfata, ki ga je prodajala kemični tovarni v Hrastniku, Sava pa je postala bolj čista.

Izdelal je recepture luženja manganskih in prokromskih jekel za Hladno valjarno Jesenice, kar je omogočilo kvalitetejšo proizvodnjo. Za predelovalne obrate je izdelal tudi štedilno lužino, ki so jo do tedaj morali uvažati iz Nemčije. Za te obrate je opravil še naslednje izboljšave: regeneracijo diamantnega prahu, razmaščanje žice in preprečevanje škodljivega delovanja triklóretilena, antikorozivne lake ter premaze in premaz za ugotavljanje napak na žici. Za vse registrirane naprave je iz-

delal črnilo, ker ni bilo domačega, uvoženi pa je prihajal v Železarno z zamudo. Odpravil je takrat neznani vzrok pri naravnem razpadanju oplasčenih elektrod. V valjarni pločevine na Javorniku je uspešno rešil problem bitumenskih »štruc« za mazanje valjev in onemogočil razvijanje plinov in par, ki so bili škodljivi za valjavce. Več pobud za rešitev problemov je dal tudi za druge obrate jesenjske železarne.

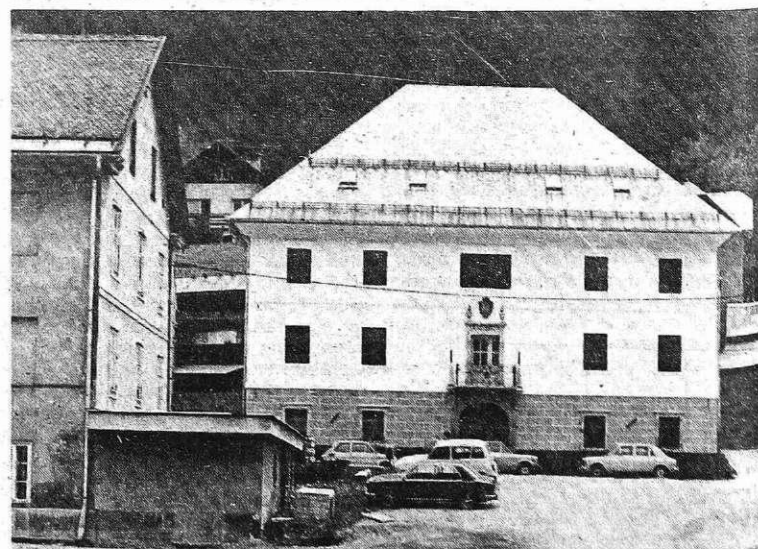
Poudariti moramo tudi prizadevanje in pionirsko delo na področju raziskovanja zgodovine železarstva pri tehničnem muzeju Železarne Jesenice. V 50. letih je najprej sodeloval kot konservator železnih predmetov, koncem desetletja pa je začel v reviji Železar in kasneje v tehnični prilogi Železarja ter v zborniku Jeklo in ljudje objavljati krajše in daljše zapise ter razprave iz zgodovine železarstva na področju Karavank in Bohinje. Loteval se je sistematičnih in zahtevnih topografskih raziskav rudišč in nekdanjih železarskih obratov, opravljal kemijske in metalografske analize ter sproti objavljati rezultate in taktne zaključke tega svojega pionirskega dela. Posebne njegove pozornosti je bil deležen Bohinj z Bitnjami, Ajdovskim gradcem, Dunajem pri Jereki in Studorjem. Odkril nam je številna nova spoznanja iz najstarejšega obdobja železarstva — prazgodovine. Nad vasjo Studor je s sodelavci opravil raziskave (leta 1961, 1962, 1964) starih primitivnih tehnoloških postopkov taljenja železove rude — bobovca. Loteval se je tudi raziskav najdišč in lastnosti bobovcev na področju triglavskega pogorja. S svojimi razpravami, ki so bile objavljene v tehnični prilogi Železarja v letih 1962—1964, sta postala on in tehnični muzej znana v strokovnih krogih v zamejstvu. Imenovan je bil za strokovnega sodelavca pri komisiji za raziskavo zgodovine železarstva pri UNESCO in bil predstavnik Jugoslavije pri Akademiji ved v Pragi.

Z njegovim obsežnim raziskovalnim delom je veliko pridobil predvsem tehnični muzej Železarne, za katerega je napisal tudi besedilo »Vodič«, ki je v rabi še danes.

Delo dr. Rjazanceva je bilo v določenih obdobjih po osvoboditvi izredno koristno in aktualno. Večji del nalog s področja metalurgije je opravil kot kemijski tehnik in vodja tehnične laboratorije pri OTK. V letih svojega delovanja v Železarni Jesenice je kot metalurg, kemik, zgodovinar in nazadnje kot zdravnik napisal 94 del s področij kemije, fizike, metalurgije, železarske zgodovine, mineralogije, zdravstva in varstva pri delu.

Za svoje uspešno in ustvarjalno delo je dr. Rjazancev prejel diplomu, za petletni plan, orden dela, Kidričevo plaketo, diplomu novatorja in Pantzovo nagrado.

Dr. ALEKSANDRA RJAZANCEVA ni več. Ostalo pa nam je njegovo delo in nihče, ki bo obravnaval zgodovino železarstva, zdravstva, arheologije, muzeologije, ne bo mogel mimo njegovih prispevkov; za to smo mu železarji hvaležni. Ostal nam bo v spominu kot dober strokovnjak, predvsem pa kot človek, ki je znal prislunhiti človekovim težavam in bil vedno pripravljen pomagati.

Prenovljena Kosova graščina na Jesenicah. (foto I. Kučina)

SKLENJENIH IN PREKINJENIH DELOVNIH RAZMERIJ V DEVETIH MESECIH MANJ KOT V ENAKEM OBDOBJU LANI

Iz devetmesečnega poročila kadrovskega sektorja Železarn je razvidno, da je znašal povprečni stalež zaposlenih v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarn 6.270 delavcev, kar je 5 % več kot v enakem obdobju lani, vendar pa še vedno 0,4 % manj, kot smo predvidevali z letnim planom. Delovno razmerje je sklenilo 93, prekinilo pa 70 delavcev manj, kot v primerjalnem obdobju lani, povprečna odsotnost pa je bila za 0,56 % nižja.

Delovno razmerje je v tem času sklenilo 494 delavcev ali 93 manj kot v enakem obdobju lani, prekinilo pa 550 ali 70 manj. Največ prekinitev je bilo na lastno odpuščenje, in sicer 144 (lani 112), sledijo disciplinski odpusti — 126 (lani 178), starostne in predčasne upokojitve — 120 (103), odhodi v JLA — 73 (lani 133) itd. V devetih mesecih je bilo 110 prestopov med TOZD in delovnimi skupnostmi, oziroma pet več kot istem času lani.

Povprečna odsotnost z dela je bila 18,08 %, ali za 0,56 % nižja kot v devetih mesecih lani. Glede na povprečni stalež to pomeni, da je bilo povprečno dnevno odsotnih 1.134 delavcev in delavcev. Bolezenska odsotnost do 30 dni je bila za 0,26 %, nad 30 dni pa za 0,40 % nižja kot v primerjalnem obdobju lani. Ostale odsotnosti so se gibale v enakih okvirih kot v devetih mesecih leta 1983.

Fluktuacija je predstavljala 4,2 % glede na število vseh zaposlenih, v primerjavi z lanskim obdobjem pa je za 4,6 % nižja. Po deležih fluktuacije zlasti izstopajo naslednje temeljne organizacije združenega dela: Hladna valjarna Bela 8,7 % (lani 8,4 %), Jeklarna 8,5 % (lani 6,5 %), Valjarna bluming štel 7,0 % (lani 11,2 %) itd. Zmanjšuje se fluktuacija delavcev z osnovnošolsko in poklicno izobrazbo, narašča pa fluktuacija delavcev s srednjo, višjo in visoko izobrazbo.

ZDRAVSTVENA IN SOCIALNA DEJAVNOST

V obravnavanem obdobju je bilo zabeleženih 9.028 obolenj, zaradi katerih je bilo izgubljenih 90.396 delovnih dni. Največjo bolezensko odsotnost so imeli v temeljnih organizacijah: Družbena prehrana (11,23 %), Elektrode (11,04 %), Transport (8,7 %), Želblarna (8,4 %), Plavž (8,4 %) itd. Kontrolor bolezenske odsotnosti je opravil 322 obiskov pri 298 bolnikih. V 32 primerih je ugotovil, da bolniki niso upoštevali zdravniških navodil.

Na rešilnih postajah v Železarni so opravili 28.760 storitev, fizioterapijo pa je obiskalo 718 delavcev. V TOZD obratna ambulanta so pregledali 2.883 delavcev ob sprejemu na delo, počitniško delo in ob preventivnih pregledih. Organizirali so tudi preventivne preglede sodelavk.

V temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih je bilo v obravnavanem obdobju zaposlenih 499 invalidov, v tem času pa je invalidska komisija ocenila 97 delavcev.

Na zdravljenje proti alkoholizmu je bilo poslanih 48 delavcev, na ponovno 19, na skupinsko 14 in ambulantno zdravljenje 21. V porastu je število psihičnih obolenj in intervencij zaradi motenj v družinskih odnosih.

VEČ POŠKODB KOT V ENAKEM OBDOBJU LANI

V devetih mesecih letošnjega leta se je v Železarni poškodovalo 485 delavcev oziroma 44 več kot v enakem obdobju lani. Odsotnost zaradi poškodb je bila manjša kot lani, ker so bile poškodbe lažje značaja. V letošnjem letu smo imeli tudi dve smrtni poškodbi, in sicer v TOZD Jeklarna in v TOZD Energetika.

Največji porast poškodb so zabeležili v TOZD Valjarna bluming štel, Valjarna žice in profilov, Elektrode in Remontne delavnice.

ŽELEZARNA IMA 260 ŠTIPENDISTOV

Železarna ima v tem času 260 študentov, in sicer na višjih in visokih šolah 32, na srednjih štiri letnih 68, na srednjih tri letnih 118 in na srednjih dve letnih 42. Iz dela se izobražujeta dva delavca, in sicer eden na srednji, eden pa na višji šoli. Študentov ob delu pa je bilo na vseh šolah 62.

Izven delovne organizacije se je v devetih mesecih udeležilo 71 izobraževalnih akcij 141 delavcev. Prek Centra srednjega usmerjenega izobraževanja je bilo izvedenih 24 izobraževalnih akcij, katerih se je udeležilo 1.048 delavcev.

V temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih je zaposlenih 97 pripravnikov, v obravnavanem času pa je strokovni izpit uspešno opravilo 40 pripravnikov.

461 ZAHTEVKOV ZA VODENJE POSTOPKA

V devetih mesecih letos so temeljne organizacije in delovne skupnosti na skupno disciplinsko komisijo Železarn vložile 461 zahtevkov za vodenje postopka proti delavcem. Komisija je imela 59 obravnav in izrekla 400 ukrepov, v osemih primerih je postopek ustavila, v 17 primerih pa je zahtevke združila. Med izrečenimi ukrepi je bilo 310 težjih in le 90 mlačnega značaja.

Disciplinska komisija ima še vedno težave zaradi neažurnega vročanja in vračanja disciplinske dokumentacije ter zaradi slabega definiranja kršitev v predloženih zahtevkih.

NAJVEČ PROBLEM OV Z ODPADNIMI OLJNIMI GOŠČAMI IN EMULZIJAMI

Odssek za ekologijo na kadrovskem sektorju je sodeloval v strokovnih skupinah za razna pripravljala dela, izvedbo investicij, v komisijah za tehnični prevzem naprav, glede izpolnjevanja ekoloških vidikov

ter z meritvami in predlogi za ustrezne ekološke izvedbe. Sodeloval je tudi pri reševanju določenih problemov z zunanjimi institucijami.

V tretjem tromesečju je bil odssek za ekologijo vključen v strokovno skupino za pripravo elaborata pri reviziji benificirane dobe.

Izvajali so tudi ekološke meritve mikroklima, hrupa in aerosolov v temeljnih organizacijah Železarn in izven ter kontrolirali čistilne naprave za vodo. Izvedli so tudi spomladanske deratizacije v Železarni in občasne dezinfekcije v nekaterih temeljnih organizacijah.

OPRAVLJENIH 2.420 APLIKACIJ IN VEČ ANALIZ

Na področju psihološke selekcije in orientacije je bilo opravljenih 2.420 aplikacij, in sicer za sprejem v žerjavovodski tečaj, v tečaj za voznike vilicarjev, štipendiranje, premetitve, preventivne preglede in prenehanje delovnega razmerja. Izpeljali so tudi postopke za nove psihodiagnostične serije in izdelali več analiz, kot:

- analizo fluktuacije za leto 1983,
- analizo kadra v Železarni glede na posamezne vidike,
- pregled analiz o bolezenski odsotnosti s celovitim pregledom omenjene problematike.

V okviru psihološko-sociološke dejavnosti pa nadaljujejo tudi z deli na projektu kadrovsko informacijskega sistema. Trenutno obdelujejo področje bolezenske odsotnosti in načrtujejo naloge oziroma ekrane za računalniško vodenje te dejavnosti.

Pripravljajo katalog testov in zunanjih norm ter pregled internih norm, standardizacijo psihodiagnostične serije in analizo strukture novozaposlenih delavcev po delovnih organizacijah v občini Jesenice.

747 KANDIDATOV ZA STANOVANJA

Na referatu za stanovanjske zadeve so izvedli vse potrebne aktivnosti za izdelavo prednostne liste za stanovanja in gradbena posojila. V tem času je bilo uvrščenih 747 kandidatov za stanovanja, za gradbena posojila pa je bilo prijavljenih 244 kandidatov.

V obravnavanem obdobju je bilo v blokovni gradnji rešenih 31 kandidatov, z zamenjavo sedem kandidatov, v star stanovanjski fond se je vselilo 11 kandidatov, s sofinanciranjem drugih OZD je bilo rešenih 11 kandidatov, v drugih OZD so rešili dva in enega kandidata s sofinanciranjem Železarn. Velik problem pri dodeljevanju stanovanj, navajajo v poročilu, predstavlja plačilo lastne udeležbe.

3.981 DELAVCEV VOZAČEV

Na delo in z dela se vozi 3.981 delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, in sicer z mestnimi avtobusi 2.254, z rednimi 502, z avtobusi organiziranega prevoza 873, z vlaki 291 in z lastnimi prevoznimi sredstvi 11 delavcev.

(Iz devetmesečnega poročila kadrovskega sektorja.)

EKSKURZIJA V IVANČNO GORICO

V petek, 26. oktobra, smo bili delavci TOZD Livarna na sindikalnem izletu. Tokrat smo se odločili za strokovni izlet — ekskurzijo v IMP Livar »Viktor Kolesar« v Ivančno gorico in tako prijetno združili s koristnim, kajti zavedamo se, da takšni izleti večajo naše strokovno znanje, ker imamo možnosti videti tudi tehnologijo drugih livarn.

S posebnim avtobusom smo prek Ljubljane kmalu prispeli v Ivančno gorico. V delovni organizaciji, ki je dobila ime po predvojnem revolucionarju, španskem borcu in Titovem sodelavcu Viktorju Kolesarju, so nas vodili delavci lepo sprejeli in na napitili v sodobno urejeno, čisto, prostorno in svetlo kantino, kjer so nam postregli s kavo, nam razdelili značke in obsek delovne organizacije. Ob pogledu na kantino je najbrž vsakemu od nas prišlo na misel, kako bi se počutili delavci te organizacije, če bi prišli na obisk v našo jeseniško livarno in bi jih popeljali v martinarsko kantino, kjer se v majhnem, strem in vse prej kot higienskem prostoru iz dneva v dan drenjamo kot živa in si stoji iščemo prostorček, da lahko kolikor toliko v miru pojedemo. No, pa saj tudi za nas sedaj gradijo novo jedilnico.

Pred ogledom livarne nas je pozdravil tudi direktor Livarja, nekdanji jeseniški livar in livarski mentor Valentin Mandiževac in nam v kratkem a jedrnatem govoru predstavil dejavnosti delovne organizacije in orisal zgodovino livarne od prvih dni do danes.

Kolektiv beleži vsa leta hiter razvoj livarstva v tem delu Slovenije.

Kaluparijo strojno, odlitke izdelujejo iz sive in nodularne litine, jedra za vstavljanje v kalupe pa izdelujejo po CO₂ postopku in po vročem postopku Croning. Za tako strojno izdelovanje ne potrebujejo izučeni livarjev — kaluparjev, kot so potrebni kvalificirani in visoko kvalificirani livarji v naši livarni, kjer ročno izdelujemo težke kose. A kljub temu osebni dohodki livarjev v Ivančni Gorici krepko presegajo naše.

V okviru delovne organizacije imajo tudi svoj izobraževalni center, kjer šolajo kadre za svoje potrebe. V našem izobraževalnem centru pa že več let ne znajo poskrbeti za zadosten dotok livarskega kadra.

Po ogledu livarne, modelne mizarne in čistilnice smo se poslovili in se zadovoljni odpeljali prek Žužemberka do Dolenjskih toplic. V hotelu smo kosili, za tem pa je sledilo kopanje v zaprtem bazenu in ogled kraja.

Preko Novega mesta in Ljubljane smo se zvečer vrnili domov. Bili smo zadovoljni s strokovnim izletom, videli smo marsikaj novega, odlične organizacije dela do primera, kako je treba nagraditi delavce za vložen trud in rezultate dela.

Črtomir Mesarič

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana, z dne 31. 10. 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

II. NATAKAR TOČAJ šifra 9107 D-3 6. kategorija 1 oseba
POGOJI: — triletna gostinska šola — smer natakara; dvomesečno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor Železarn Jesenice, z znako »za TOZD Družbena prehrana«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Transport, z dne 25. 10. 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

II. VOZNIK VILICARJA šifra 9736 D-3 6. kateg. 1 oseba
POGOJI: šest razredov osnovne šole; izpit za voznika vilicarja.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor Železarn Jesenice, z oznako »za TOZD Transport«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Energetika in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

1. varilec specialist šifra 3244 D-4 10 kat. 1 oseba
2. pomočnik strojnika Tbv šf. 3233 D-3 6 kat. 4 osebe
Pogoji:

- ad 1) — dokončana triletna poklicna šola — varilec; tri leta delovnih izkušenj pri varjenju — visokotlačnih vodov in posod;
- ad 2) — dokončana triletna poklicna šola kovinske stroke.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor Železarn Jesenice z oznako »za TOZD Energetika«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 16. oktobra 1984

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

KLEPAR, D-3, šifra 8851, 6. ktg., 2 osebi
TESAR, D-3, šifra 8822, 6. ktg., 4 osebe
PLASTICAR, D-3, šifra 8866, 7. ktg., 2 osebi

POGOJI:

- ustrezna poklicna šola ali osem razredov osnovne šole (z možnostjo priučitve); odslužen vojaški rok in eno leto delovnih izkušenj.

Posebne prijavnice, ki jih dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja, pošljite v osmih dneh na naslov: Železarna Jesenice, C. železarjev 8, Jesenice.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTO

BRAZILSKI RAZVOJNI PROJEKT GRANDE CARAJÁS

Vzhodnoamazonški projekt Grande Carajás je že nekaj let najpomembnejši razvojni program brazilske vlade. To je tudi edini projekt, katerega financiranje ni prizadela gospodarska recesija. Projekt sloni na izkoriščanju raznih rud in je že delno tik pred pričetkom obratovanja. V prihodnjih letih bo omogočil Braziliji znatno povečanje dotoka deviz v državo.

Pričetek gradnje tega projekta sega v leto 1979 in do prihodnje pomladi bodo nekatera pomembnejša dela že dokončana. Skupni investicijski stroški so predvideni v ogromni vsoti 36 milijard dolarjev in po končani izgradnji pričakujejo letni devizni dotok okoli 10 milijard dolarjev. Projekt obsega površino skoraj 900.000 kv. km, oziroma 11 % celotnega brazilskega ozemlja in zajema dele zveznih držav Pará, Goiás in Maranhão med rekami Amaconko, Xingu in Parneiba. Njegovo jedro je na sorazmerno majhnem delu okoli planote Carajás, na območju rudnikov Ferro-Carajás.

Področje rudnikov Carajás je danes največje znano nahajališče rud na zemlji. Prve zaloge rud so odkrili leta 1967 in v naslednjih letih so jih natančneje raziskali. V premeru okoli 60 km se nahaja po uradnih podatkih 18 milijard ton železove rude z vsebnostjo 66 % železa, 1,2 milijarde ton bakrovih rud, 60 milijonov ton manganove rude, 47 milijonov ton nikljeve rude, 40 milijonov ton boksita in 37 milijonov ton kositrave rude. Izkoriščanje rud na področju Ferro-Carajás, je prevzela največja brazilska rudarska družba, ki je mešano podjetje z večino podjetij v državni lasti, vendar je udeleženo tudi 35.000 privatnih delničarjev.

Ta del projekta Ferro-Carajás zahteva investicijsko vsoto 4,9 milijarde dolarjev in do leta 1985 bodo porabili že 3,8 milijarde dolarjev. Pri skupnih investicijskih stroških je udeležena CVRD z 1,8 milijarde dolarjev, medtem ko so, oziroma bodo ostali del prispevali tudi investitorji: Svetovna banka, ameriške, zahodnoevropske in japonske banke, medtem ko je Evropska gospodarska skupnost prispevala 600 milijonov dolarjev.

Kopanje rud zahteva obsežne infrastrukturne objekte, ki so danes na območju tega projekta že v precejšnji meri zgrajeni. Za preskrbo z električno energijo je bila zgrajena hidroelektrarna Tucuruí, ki bo pričela obratovati do konca letošnjega leta in bo do leta 1987, ko bo gradnja končana, imela skupno moč 4000 MW. Železniška proga, ki bo povezovala rudnike z obalo Atlantika pri mestu Sao Luiz Maranhao, je dve tretjini že zgrajena in bo pričela obratovati aprila leta 1985.

Na koncu 900 km dolge proge gradijo pristanišče za nakladanje rude, ki bo lahko sprejemalo ladje z nosilnostjo do 280.000 BRT. Pristanišče in razkladalne ter nakladalne naprave so že 60 % zgrajene.

Tudi tehnične naprave, potrebne za izkop rude, bodo dobavljene in montirane brez omembe vrednih zamud. V aprilu leta 1985 bodo pričeli s komercialnim izkopom in do julija 1986 bodo že dosegli izkop 1,3 milijona ton železove rude in 200.000 ton manganove rude. Ko bo avgusta 1986 zaključena izgradnja pristanišča, bodo postopno povečali izkop železove rude na 15 milijonov ton letno in kasneje ga bodo še podvojili.

Manganova ruda je zelo čista in jo bodo pričeli kopati leta 1985 z začetno količino milijon ton letno. Bakrovo rudo bodo pričeli izkoriščati leta 1986 in potem uvoz te kovine v Brazilijo ne bo več potreben, kasneje pa jo bodo lahko celo izvažali.

Do zdaj ugotovljene rezerve nikljeve rude v količini 47 milijonov ton predstavljajo več kot eno osmino vseh brazilskih rezerv te rude. Kositrava ruda je izredno čista in na tem območju so odkrili tudi večje količine rud svineca, cinka, srebra, molibdena, wolframa in titana. Našli so tudi zlato in poleg tega bo ta kovina tudi stranski proizvod pri predelavi rud drugih kovin.

Brazilija lahko že danes krije skoraj vse svoje potrebe po boksitu in zato bodo velike zaloge boksita omogočile, da bo postala ta država tudi izvoznik aluminija. Pri njegovi proizvodnji bo imela pomembno vlogo električna energija in hidroelektrarne Tucuruí. Pred kratkim je pričela obratovati v mestu Sao Luiz Maranhao tovarna z začetno proizvodno zmogljivostjo 100.000 ton aluminija in 500.000 ton glinice letno in bo pozneje povečana na 370.000 oziroma 3 milijone ton. Poleg tega gradijo še eno tovarno aluminija z letno proizvodnjo 320.000 ton kovine in 800.000 ton glinice.

Projekt predvideva, da bodo na določenih področjih, kjer bo to mogoče, intenzivno razvijali poljedelstvo, živinorejo in gozdarsko ter lesno dejavnost.

Za brazilsko zunanjetrgovinsko dejavnost je projekt Grande Carajás izrednega pomena. Prve devize za izvoz s tega področja predvidevajo že leta 1985, in sicer predvsem za železovo rudo. Brazilska vlada načrtuje, da bo že po zaključeni izgradnji prve faze tega projekta dosežen neto izvozni učinek 5 milijard dolarjev letno in nekaj let kasneje 9—10 milijard. Vendar velja ta ocena za ugodne ali vsaj normalne pogoje v svetovni gospodarski konjunkturi. Če se bo to tudi uresničilo, potem bo ta projekt znatno pripomogel k poravnavi velikih brazilskih zunanjsih dolgov.

BRALCI ŽELEZARJA O ŽELEZARJU (5)

V dosedanjih objavah raziskave »Bralci Železarja o Železarju« smo predstavili odgovore anketirancev o bralnosti posameznih rubrik v glasilu, pri posameznih rubrikah pa smo zbrali tudi pripombe in predloge anketiranih bralcev.

V prejšnji številki Železarja smo predstavili rezultate anketiranih bralcev o bralnosti strani, kjer so objavljeni romani, kronike, potopisi in drugo. Najbolj je ta stran brana med anketiranimi bralci v TOZD Strojne delavnice. V naslednjem vprašanju, ki se je nanašalo na to rubriko, pa smo ugotovili, da so med anketiranci v temeljnih organizacijah najbolj brani romani v delovni skupnosti pa potopisi. Zelo ugodno so anketiranci ocenili poročanje o kulturnih dogajanjih v jeseniški in radovljiški občini, najbolj pa so do teh prispevkov kritični anketiranci z dokončano višjo šolo in nepopolno osemletko. Rubrika »Novice iz radovljiške občine« je najbolj brana med anketiranci iz radovljiške občine, 78,3 % anketirancev iz jeseniške občine pa meni, da bi bila taka rubrika potrebna tudi za njihovo občino. Po pričakovanju je športna stran med najbolj branimi rubrikami v Železarju; še posebej med anketiranci z dokončano poklicno šolo. Le tretjina anketirancev meni, da je v glasilu potrebno več člankov o delovanju družbenopolitičnih organizacij v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarne. Kulturno-umetniška priloga LISTI je najbolj brana med anketiranci v TOZD Jeklarna in Strojne delavnice, v vseh treh temeljnih organizacijah so najbolj brani spominski sestavki iz zgodovine NOB in delavskega gibanja v naših krajih, v delovni skupnosti E-TKR-NG pa se jih je največ odločilo za modaliteto »literarni prispevki«.

Velikokrat slišimo pripombe, da na posameznih razdelilnih mestih ostajajo številke Železarja in s pomočjo anketirancev smo želeli ugotoviti, kakšno je stanje v njihovem delovnem okolju, zato ne predsta-

vljamo rezultatov za celotno anketirano populacijo. Naj omenimo, da je način razdeljevanja različen v posameznih temeljnih organizacijah in delovni skupnosti. Že nekaj let je naklada tednika 10.600 izvodov.

»ALI NA RAZDELILNEM MESTU V TVOJEM DELOVNEM OKOLJU OSTAJAJO IZVODI POSAMEZNIH ŠTEVILK ŽELEZARJA?»

	JEK	HVB	SD	E-TKR-NG
1. da	38,7	46,6	25,8	9,6
2. ne	32,3	31,0	61,3	63,5
3. ne vem	29,0	15,5	12,9	26,9
4. pripomba ...	—	6,9	—	—

Vidimo, da največ izvodov, po mnenju anketiranih bralcev, ostaja v temeljnih organizacijah, še posebej v TOZD Hladna valjarna Bela, ki

»KAJ MENIŠ O SEDANJEM NAČINU RAZDELJEVANJA ŽELEZARJA?»

	ŽJ	JEK	HVB	SD	E-TKR-NG
1. sedanji način se mi zdi dober	67,4	54,8	34,5	90,3	98,1
2. bolje bi bilo, če bi bil vsak delavec vzel Železarja ob odhodu z dela	8,1	12,9	15,5	3,2	—
3. vsak delavec naj bi vzel Železarja pri uri za žigosanje kartic	16,9	22,6	37,9	—	—
4. mislim, da bi bilo potrebno najti boljši način razdeljevanja, predlog ...	7,6	9,7	12,1	6,5	1,9

Sodeč po rezultatih anketirancev so z načinom razdeljevanja Železarja najbolj zadovoljni v TOZD Strojne delavnice in delovni skupnosti E-TKR-NG, najmanj pa v TOZD Hladna valjarna Bela, saj se je največ anketirancev odločilo za modaliteto »Vsak delavec naj bi vzel Železarja

pri uri za žigosanje kartic«. Pri pregledu izpolnjenih vprašalnikov smo analizirali predloge anketirancev, ki bi jih lahko strnili v enoten predlog, da naj v obratih delovodje razdelijo glasilo, v službah pa personalke, skratka: vsak delavec naj prejme Železarja na svojem delovnem mestu.

»ČE ODNESEŠ ŽELEZARJA NA DOM, ALI V PRIMERU, DA GA DOBIVAŠ NA DOM, KDO GA PREBIRA POLEG TEBE? (možnih je več odgovorov)»

	ŽJ	JEK	HVB	SD	E-TKR-NG
1. prebiram ga le jaz	10,5	25,8	5,2	6,5	9,6
2. družinski člani	74,4	51,6	77,6	83,9	78,4
3. sosedje	4,7	9,7	5,2	3,2	1,9
4. Železarja ne nosim domov oz. ga ne dobivam na dom	14,0	22,6	13,8	9,7	11,5

Rezultati pričajo, da tri četrtine anketirancev odnese Železarja domov, odstotek tistih, ki ga ne nosijo domov, pa je precej nizek. Pri večini anketiranih upokoencev preberejo

Železarja še drugi družinski člani. Z naslednjim vprašanjem pa smo želeli ugotoviti bralnost tednika med sodelavci anketiranih bralcev.

»KOLIKO TVOJH SODELAVCEV REDNO PREBIRA ŽELEZARJA?»

	ŽJ	JEK	HVB	SD	E-TKR-NG
1. vsi	30,8	22,6	27,6	22,6	44,2
2. večina	58,7	54,8	65,5	64,5	50,0
3. polovica	5,8	12,9	1,7	6,5	5,8
4. manj kot polovica	2,9	6,5	5,2	—	—
5. le nekaj	1,7	3,2	—	6,5	—

Rezultati v tabeli potrjujejo postavko o velikem številu bralcev glasila, saj se je največ anketirancev odločilo za prvi modeliteto.

Ker je v Železarni od vseh zaposlenih skoraj tretjina neslovensko govorečih delavcev, nas je zanimalo, kakšna je bralnost Železarja med njimi po oceni anketiranih bralcev.

»KOLIKO VAŠIH NESLOVENSKO GOVOREČIH SODELAVCEV REDNO PREBIRA ŽELEZARJA?»

	ŽJ	JEK	HVB	SD	E-TKR-NG
1. vsi	17,4	16,1	20,7	25,8	9,6
2. večina	34,9	51,6	55,2	29,0	5,8
3. polovica	7,6	16,1	6,9	12,9	—
4. manj kot polovica	7,0	6,5	12,1	3,2	3,9
5. le nekaj	7,0	9,7	3,5	19,4	1,9
6. vsi Slovenci	26,2	—	1,7	9,7	78,9

Vidimo, da veliko neslovensko govorečih delavcev redno prebira Železarja, še posebej v TOZD Jeklarna

in TOZD Hladna valjarna Bela, v delovni skupnosti pa je večina zaposlenih slovenske narodnosti.

Železar je glasilo z močno dopisniško mrežo in ker smo anketirali le bralce, nas je zanimalo, koliko so ti pripravljene dopisovati.

»ALI DOPISUJEŠ OZIROMA SI PRIPRAVLJEN DOPISOVATI V ŽELEZARJA?»

	ŽJ	JEK	HVB	SD	E-TKR-NG
1. že dopisujem	8,7	6,5	6,9	—	17,3
2. pripravljen sem dopisovati	20,4	12,9	24,1	12,9	25,0
3. nisem pripravljen dopisovati	70,9	80,7	69,0	87,1	57,5

V naši raziskavi smo zajeli 15 bralcev, ki že dopisujejo v Železarja, največjo pripravljenost dopisovanja pa so izkazali anketiranci iz TOZD Hladne valjarne Bela in delovne skupnosti E-TKR-NG. Večina anketiranih dopisnikov ima dokončano visoko šolo, polovica vseh anketirancev z dokončano višjo šolo pa je pripravljena dopisovati.

Z vprašanjem:

»ČE SI PRIPRAVLJEN DOPISOVATI, O ČEM BI PISAL?»

smo skušali ugotoviti vsebinska področja, kjer imamo potencialne dopisnike in ugotovili, da ni niti enega področja iz vsebinske zasnove glasila, kjer ne bi imeli vsaj tri anketirane bralce, ki bi bili pripravljeni dopisovati.

»KAJ POGREŠAŠ V ŽELEZARJU?»

S tem vprašanjem smo želeli ugotoviti, koliko so bralci zadovoljni z dosedanjim vsebino glasila in zbrati čim več predlogov, kako glasilo še bolj približati bralcem. Iz TOZD Jeklarna smo zbrali pet predlogov, iz TOZD Hladna valjarna Bela 15, iz TOZD Strojne delavnice 13 in iz delovne skupnosti E-TKR-NG 32.

TOZD JEKLARNA: OD petih pripomb so bile štiri za več humorja v glasilu, en anketiranec pa je zapisal: »Več o delavcih« (?).

TOZD HLADNA VALJARNA BELA:

Šest anketirancev je zapisalo, da pogreša humor v glasilu, en anketiranec meni, da bi bilo dobro, če bi uvedli »otroško stran«, gotovo izhaja iz tega, da je glasilo brano tudi med mladimi in da veliko učencev in dijakov že dopisuje bodisi o delu na šolah ali v društvih, svojih okoljih ... Ostali predlogi so bili: o problemih TOZD, ki bi bili bolj jedrnat prikazani, odgovori na vprašanja samoupravnih delovnih skupin, več kritičnih člankov o delu vodilnih struktur (službena potovanja), o dogodkih po svetu ter o športu iz Slovenije.

TOZD STROJNE DELAVNICE:

Trije anketiranci so zapisali »humor«, dva pa »več o športu«. Tudi v tej TOZD so imeli pripombe o potrebnosti odgovorov strokovnih služb na vprašanja delavcev oziroma samoupravnih delovnih skupin v Železarju. Naj naštejemo še ostale predloge: redna rubrika naj bo »občinska kronika«, več člankov o sodobni tehnologiji, o problematiki temeljnih organizacij v Železarni, več realnih podatkov o poslovanju Železarne in o disciplini.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG:

Največ pripomb in predlogov smo dobili od anketirancev iz delovne skupnosti. Poleg humorja (11 anketirancev) in boljših križank so se ostale pripombe in predlogi nanašali na naslednja področja:

— Bralci so predlagali, da naj bi bilo v glasilu več slik, ki pa naj bi bile bolj povezane s tekstom.

— Dva predloga sta se nanašala na delovanje samoupravnih interesnih skupnosti; objavljati sklepe SIS, več člankov o konkretnem delu SIS.

— Na področju kulturnega poročanja bralci pogrešajo več gledaliških in filmskih kritik.

— Več je predlogov o razgovorih z delavci, ki so odgovorni za posamezna področja, predlagajo več odprtih razprav in polemik o investicijah, sanacijskih programih. V Železarju naj bo več objektivnega poročanja o položaju Železarne in gospodarstva jeseniške občine, več »vročih« tem o delu železarjev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnosti ter mnenje poslovodnega odbora in družbenopolitičnih organizacij ob posameznih »vročih« temah. Bralci te delovne skupnosti menijo, da Železar premalo obravnava in kritizira konkretno stanje v Železarni, več naj bo podatkov o resničnem stanju in le-ti naj ne bodo prirejeni. Menijo, da je objavljenih premalo alternativnih predlogov o razvoju naše Železarne in tudi »cene« za posamezne odločitve, več člankov o dejanski realizaciji izvoza v primerjavi s cenami na domačem trgu.

— Dva anketiranca sta menila, da naj bi v Železarju objavljali tudi poročilo o delu varnostne službe.

Predstavili smo pripombe in predloge anketiranih bralcev, upamo pa, da bomo po končani javni razpravi o informiranju in komuniciranju v Železarni dobili še več predlogov oziroma da nam bo javna razprava nakazala, katerim področjem vsebinske

zasnove glasila bo potrebno v bodoče posvetiti še več pozornosti.

Kot smo že v uvodni predstavitvi te raziskave zapisali, smo vprašalnike poslali tudi na uredništva glasila v posameznih delovnih organizacijah, članicah SOZD Slovenske železarne. Vodja oddelka za informiranje v ravnski železarni nam je poslal kratko mnenje o obliki in vsebini našega glasila, mi pa bi predstavili le tisti del, ki se nanaša na vsebino Železarja:

»Dobro je, da časnik sproti obravnavo vse aktualne teme v Železarni od proizvodnje in investicij do dela samoupravnih organov in DPO. Dragocena je stalna navzočnost piscev o

NOB, simpatično in najbrž dovolj izčrpno je poročanje o dogajanju v mestu pa v kulturi in športu.

Kot slabo občutim pomanjkanje anket med delavci, sploh pogrešam navzočnost železarjev v besedi in sliki. Nasprotno pa je preveč poročil, ki so v svoji izčrpnosti predolga, premalo ali sploh ne novinarsko obdelana. Tudi naslovi so pogosto predolgi.«

V zadnjem delu vprašalnika »Bralci Železarja o Železarju« smo po projektu »Delovanje in uresničevanje delegatskega sistema v SR Sloveniji« (II. terenska faza 1981), ki ga izvajajo »Raziskovalni inštitut, FSPN, Center za politološke raziskave, povzeli trditve, ali bolje: mnenje in kritike, ki se nanašajo na glasilo, v našem primeru Železar. Anketiranci so se odločali, ali se strinjajo z navedenimi trditvami ali ne. Predstavljamo rezultate za celotno anketirano populacijo (I. — v celoti se strinjam; II. — deloma se strinjam; III. — se ne strinjam; IV. — ne poznam dovolj, ne vem).

	I.	II.	III.	IV.
1. Železar mi omogoča, da se aktivno vključim v reševanje družbenih problemov v svoji TOZD oz. delovni skupnosti in delovni organizaciji	18,6	49,4	19,8	12,2
2. Železar me informira o delovanju delegatskega sistema v Železarni	22,7	52,3	12,8	12,2
3. Železar poroča o problemih, ki so za delavce najbolj pereči	22,7	54,7	18,0	4,6
4. Železar kritično obravnava aktualne gospodarske in politične probleme	25,6	51,7	15,1	7,6
5. Delavci imajo dovolj možnosti, da preko glasila Železar govorijo o sebi	45,4	33,1	12,2	9,3
6. V Železarju so objavljena različna tudi nasprotujoča si mnenja o posameznih problemih	35,5	48,3	7,6	8,6
7. Železar poroča preveč učeno in ga večina delavcev ne razume	15,7	36,1	45,4	2,8
8. Železar poglobljeno obravnava probleme krajevne skupnosti in občine	14,0	45,9	34,3	5,8

Iz tabele je razvidno, da se največ anketirancev strinja s trditvijo, da imajo delavci dovolj možnosti, da preko glasila govorijo o sebi, takoj za tem pa so se odločali za trditve: »V Železarju so objavljena različna, tudi nasprotujoča si mnenja o posameznih problemih.« Največ anketirancev se ni strinjalo s trditvijo, da »Železar poroča preveč učeno in ga večina delavcev ne razume«. Najvišji odstotek pri zadnji modaliteti (ne poznam dovolj, ne vem) pa smo dobili pri prvih dveh trditvah.

Ker smo v tabeli predstavili le rezultate za celotno anketirano populacijo, bomo za temeljne organizacije in delovno skupnost predstavili le najzanimivejše karakteristike.

TOZD JEKLARNA:

Najvišji odstotek (58,1 %) anketiranih delavcev iz te temeljne organizacije se strinja s trditvijo o tem, da imajo dovolj možnosti, da preko glasila govorijo o sebi, najvišji odstotek nestrinjanja pa je pri trditvi, da glasilo poroča o problemih, ki so za delavce najbolj pereči.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA:

Tudi v tej temeljni organizaciji se največ anketirancev strinja s 6. trditvijo (glej razpredelnico). Najvišji odstotek anketirancev pa se ne strinja s trditvijo, da Železar poroča preveč učeno in da ga večina delavcev ne razume. (46,6 %).

TOZD STROJNE DELAVNICE:

Največ anketirancev (32,3 %) se je strinjalo s trditvami o informiranju o delovanju delegatskega sistema v Železarni, da imajo delavci dovolj možnosti, da preko glasila govorijo o sebi in s trditvijo o objavljanju različnih, tudi nasprotujočih si mnenj v glasilu. Najvišji odstotek nestrinjanja je pri trditvi, da Železar poglo-

bljeno obravnava probleme krajevne skupnosti in občine.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG:

Najvišji odstotek anketirancev se strinja s peto trditvijo, ne strinja pa se s sedmo; enako kot pri celotni anketirani populaciji.

Sklepne ugotovitve raziskave »Bralci Železarja o Železarju« bomo predstavili v gradivu za javno razpravo o informiranju in komuniciranju v Železarni v eni od prihodnjih števil Železarja.

Mile Crnović

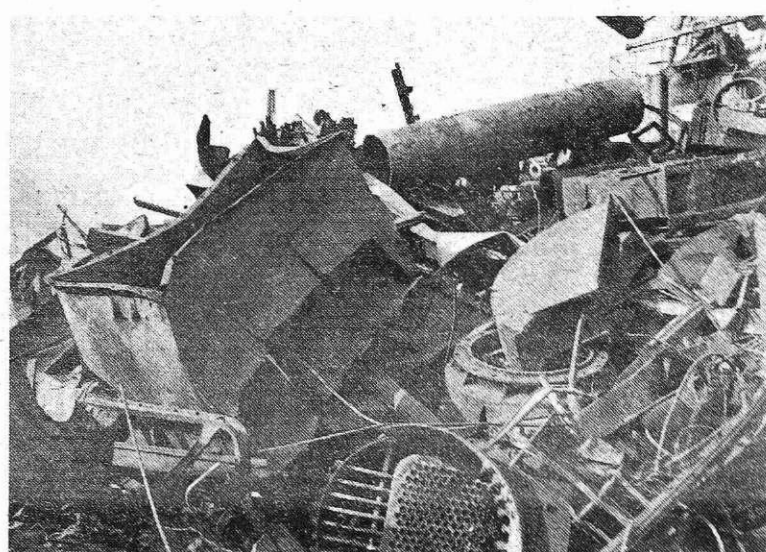
Železarski globus

INDIJA

Indijski rudniki železove rude želijo doseči vsaj dva milijona letnega izvoza te železarske surovine v LR Kitajsko in so zato odprli pred kratkim v Pekingu svoje posebno predstavništvo. Že v preteklem letu so indijski rudniki dobavili kitajskim železarnam 30.000 ton železove rude kot poskusno količino, vendar se zaenkrat kitajska stran še ni odločila za večje dobave.

JAPONSKA

Za letošnje leto pričakujejo japonske železarne, da bodo v primerjavi s predhodnim letom, ko so izvozile 2,16 milijona ton, povečale izvoz brezšivnih cevi za 10 %. Povečanje bo možno predvsem zaradi velikega povpraševanja po teh ceveh v Sovjetski zvezi in LR Kitajski, kjer jih uporabljajo za vrtnalne naprave pri iskanju novih nahajališč nafte in zemeljskega plina. Tudi cene teh cevi bodo letos lahko višje kot lani in to predvsem zato, ker so v ZDA znatno zmanjšali svoje zaloge teh cevi.

Staro železo za SM Jeklarno (foto I. Kučina)

OBČINSKI KOMITE ZKS JESENICE OB ZAKLJUČKU RAZPRAV OB PREDLOGU SKLEPOV 13. SEJE CK ZKJ

V četrtek, 25. oktobra, je bila seja občinskega komiteja ZKS Jesenice z osrednjo točko dnevnega reda: Pregled aktivnosti osnovnih organizacij zveze komunistov jeseniške občine v zvezi s predlogom sklepov 13. seje CK ZKJ.

Informacijo o aktivnostih v zvezi s predlogom sklepov 13. seje CK ZKJ je podala izvršna sekretarka OK ZKS Jesenice Vera Pintar. V poročilu so bile zajete vse aktivnosti že pred sestanki osnovnih organizacij, o katerih pa smo že poročali v našem glasilu (operativni program dela, posveti s sekretarji osnovnih organizacij ZK, delo komisije za idejno-politično usposabljanje, informiranje in propagando, statutarne komisije, formiranje skupine aktivistov z namenom, da bi pomagali usmerjati razpravo v tistih osnovnih organizacijah, ki so kadrovsko šibke...), tako da v današnjem prispevku povzemamo le posamezne, najbolj zanimive in pereče teme, ki so jih obravnavali komunisti na svojih sestankih.

— Stalna akcijska konferenca Železarnice Jesenice je izdelala program aktivnosti, ki je predstavljal nek temeljni okvir za razprave v osnovnih organizacijah in je zajemal naslednje področja: uresničevanje sanacijskih ukrepov in uresničevanje gospodarske stabilizacije, področje razvoja, kadrovska problematika, delitvena razmerja in akcijska usposobljenost članov ZK. V osnovnih organizacijah Železarnice so izpeljali razprave precej različno, nekatere poglobljeno, a še vedno je bilo nekaj osnovnih organizacij, v katerih so sestanke opravili le formalno (ta ocena temelji predvsem na podlagi zapisnikov, ki so jih prejeli na OK ZKS Jesenice).

— Vse osnovne organizacije v krajevnih skupnostih so se sestale in razpravljale o problemih zelo poglobljeno.

— Omeniti velja tudi tiste osnovne organizacije, ki niso uresničile zastavljene naloge: Elim, Fersped, Gorenjka — Gostinstvo, Gozdno gospodarstvo, Elektro Žirovnica in HE Moste.

— Člani ZK so na sestankih svojih osnovnih organizacij obravnavali aktualne družbene, gospodarske in politične naloge in hkrati tudi analizirali izvajanje dogovorjenih lastnih sklepov. Nekatere osnovne organizacije so izdelale operativni program dela za naslednje obdobje in tudi prevzele odgovornost za njegovo izpeljavo.

— V skladu s predlogom sklepov so osnovne organizacije ZK ocenjevale tudi lastno organiziranost in organiziranost OK ZKS Jesenice.

— Zaostrene gospodarske in politične razmere ter slabi rezultati gospodarjenja v prvem polletju so bili vzrok, da so v vseh okoljih obravnavali vprašanja s področja gospodarjenja in uresničevanja gospodarske stabilizacije.

— V posameznih okoljih so odprto razpravljali o izključitvah, o liku komunisti in o sprejemu novih članov v zvezo komunistov.

— Večina osnovnih organizacij je ocenila delovanje posameznih članov v samoupravnem in delegatskem sistemu. Ugotavljali so, da zaradi lastnih slabosti in neaktivnosti ne morejo postavljati vprašanja o nadaljnjem razvoju političnega sistema, temveč je treba postaviti zahtevo po večji odgovornosti in učinkovitosti članstva za boljše delovanje tako v samoupravnih organih kot v celotnem delegatskem sistemu.

— Osnovne organizacije, ki so razpravljale o oblikah in metodah ter vsebini dela zveze komunistov, so ugotavljale, da je potrebno metode dela v osnovnih organizacijah ZK spremeniti v smislu krepitve kritike in samokritike, večje odprtosti, utrjevanja socialistične morale do take mere, da bi za seboj potegnili vse tiste socialistične demokratične sile družbe, ki so za razvoj socialističnega samoupravljanja.

— V razpravah o enotnosti je bilo slišati zahtevo, da se diferenciacija

in poenotenje morata doseči najprej »na vrhu« in šele potem bodo lahko v osnovnih organizacijah sledili načrtani politiki.

— Ko so razpravljali o načelu demokratičnega centralizma, so ugotavljali, da se to načelo ne uresničuje v fazi odločanja, posledica tega je neuresničevanje dogovorjenega.

— V večini primerov so razpravljali o odgovornosti in hkrati tudi o liku komunisti. Nekateri ocenjujejo, da sta tako lik komunisti kot ugled ZK omajana, v drugih okoljih pa menijo, da posamezniki, ki delujejo javno, odkrito in mobilizacijsko kot komunisti, delovni ljudje in občani cenijo in jim zaupajo. Tako eni kot drugi se strinjajo s potrebno diferenciacijo znotraj ZK, ne strinjajo pa se z opredelitvijo, da ločujemo komuniste na dobre in slabe. Mnenja so, da je komunist lahko le tisti posameznik, ki to s svojim delom in zgledom opravičuje.

— Splošna ocena o povezanosti med občinskim komitejem oziroma člani občinskega komiteja, ki so zadolženi za povezanost z osnovnimi organizacijami, je zadovoljiva.

— Ko so razpravljali o idejno-politični usposobljenosti članstva, so precej kritično ocenili organizacijske oblike, programe in metode usposabljanja. Ocenjujejo, da je danes najbolj ustrezna oblika samoizobraževanja, pri organiziranih oblikah pa naj bi obravnavali vsebine iz prakse za prakso.

— Mnoge osnovne organizacije so spregovorile o vprašanih mladih in tudi postavile zahteve, da se mladi odgovorneje vključijo v delo vseh družbenopolitičnih organizacij, zlasti mladi komunisti ne bi smeli pozabiti, da se morajo z delom, še posebej v mladinski organizaciji, dokazati.

— Veliko kritičnih pripomb je bilo na informiranje in nekateri ocenjujejo, da bi tudi OK ZKS moral zagotoviti bolj popolne informacije o družbenih dogajanjih. Informacije, ki jih posredujejo mediji množičnega obveščanja, so velikokrat nepopolne, neažurne, polresnične in neobjektivne.

— Ob vse večjem padcu življenjskega standarda delavcev, ki je v naši občini še bolj očiten, komunisti opozarjajo na dejstvo, da stabilizacije ni moč izpeljati na račun nizkih dohodkov. Pojavlja se vprašanje, kako delavcu zagotoviti takšen OD, da mu bo zagotovljena socialna varnost.

— Za uresničevanje gospodarske stabilizacije je potrebno uveljaviti zakonitosti v poslovanju, likvidirati programe, ki nimajo perspektive, odpraviti nelogična razmerja v cenah, temeljiteje presoditi vsako investicijo, iskati možnosti nadaljnjega združevanja dela in sredstev. V številnih osnovnih organizacijah so govorili o delitvi osebnega dohodka in pri tem so razpravljali poudarili, da neproizvodni delavci ne bi smeli krojiti usode materialne proizvodnje. Možnosti ustreznega reševanja teh vprašanj vidijo komunisti v krepitvi zbora združenega dela občinske skupščine in delavskih svetov v organizacijah združenega dela.

— Člani ZK so v večini osnovnih organizacij ocenili, da je predlog sklepov prišel v pravem trenutku. Ne le iz razloga, da se člani ZK zavedo resnosti položaja, temveč tudi zato, da v lastnem okolju opravijo z vsem tistim, kar jih ovira pri dogovarjanju, uresničevanju nalog in hitrejšem reševanju problemov. Menijo, da dokler teh zadev ne razčistijo v svojem okolju, nimajo moralne pravice kazati na druge. Zavedajo se, da sklepi sami po sebi še ne bodo spremenili stvari, pač pa je potrebno zaostri odnos do spreminjanja razmer. Probleme je potrebno reševati po samoupravnih poti in le tako se bodo težnje po centralizmu vse bolj slabile.

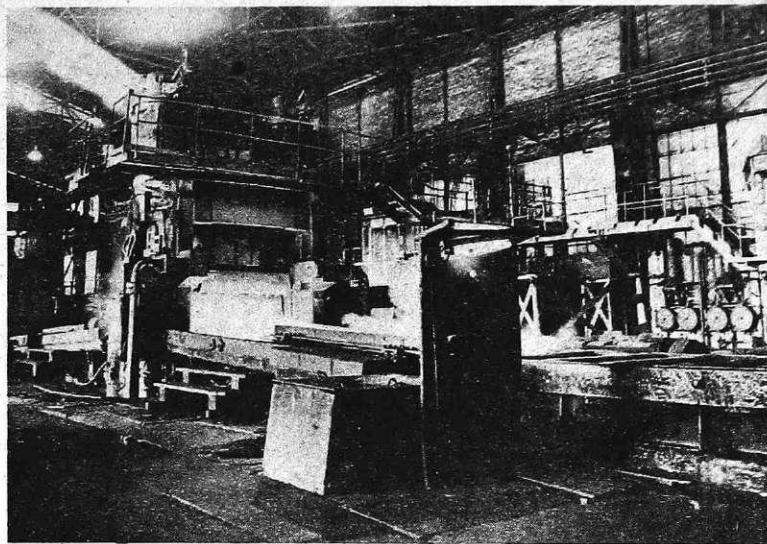
— Dosedanja razprava je pokazala, da so ponekod do predlogov sklepov pristopili formalistično in rutinsko. Iz nekaterih razprav veje kritičnost, iskanje odgovornosti pri drugih, ne da bi poprej ugotavljali osebno in skupno odgovornost za razmere v lastnih okoljih.

V nadaljevanju seje so člani občinskega komiteja, ki so zadolženi za posamezne osnovne organizacije, poročali o poteku razprav v posameznih okoljih. Ocene so bile precej različne, odvisno od tega, kako so se posamezni člani ZK pripravili za razpravo. Kritično so spregovorili o sprejemu novih članov v ZK in se

zavzeli za načelo, da naj bodo vrata v partijo ozko odprta, navzven pa nastežaj. Veliko je bilo govora o trenutnem težkem položaju zdravstva in šolstva, pri slednjem se pojavlja vrsta problemov, tudi med samimi komunisti.

Na koncu seje so člani komiteja razpravljali o že tako razpiti organizaciji olimpijskih iger in sprejeli sklep, da občinski komite ZKS Jesenice podpira sklep Skupščine občine Jesenice o preverjanju možnosti in upravičenosti organiziranja olimpijskih iger v okviru treh dežel.

— Mile Crnović

Valjarna debele pločevine na Javorniku (foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

DELOVNA SKUPNOST KO-FI

Na šesti redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve, ki je bila 4. oktobra, so sklenili, da bodo združitev delovnih skupnosti obravnavali na naslednji seji.

Obravnavali so pritožbo oddelka za zunanjo trgovino glede prerazporeditve sodelavke na dela in naloge pomočnika vodje oddelka. Ta oddelek tudi meni, da kriteriji za nagrajevanje v delovni skupnosti niso enotni, radi pa bi tudi dobili odgovor glede primerjave del in nalog, ki so ocenjene s 17. kategorijo.

Sklicali bodo sestanek s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstvom sektorja, nanj pa bodo povabili tudi sodelavca, ki je odklonil vsako delo v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah. Radi bi odkrili vzroke za tako ravnanje.

Obravnavali so še nekatere drobne zadeve: odklonili so denarno pomoč sodelavki, določili prispevek osnovne organizacije za ogled kitajske razstave v Zagrebu in pregledali razdelitev abonmajskih kart za gledališke predstave.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Peta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice je bila 9. oktobra.

Pregledali so izvrševanje sklepov četrte seje, se dogovorili o organizaciji izleta v Šoštanjke toplice in Topolščico in upokojenemu sodelavcu nakazali 10.000 din pomoči, ker mu je požar uničil hišo.

Samoupravne delovne skupine bodo predlagale sodelavce, ki so upravičeni do pomoči pri nakupu ozimnice. Pomoč bodo delili iz sredstev sklada za podpore.

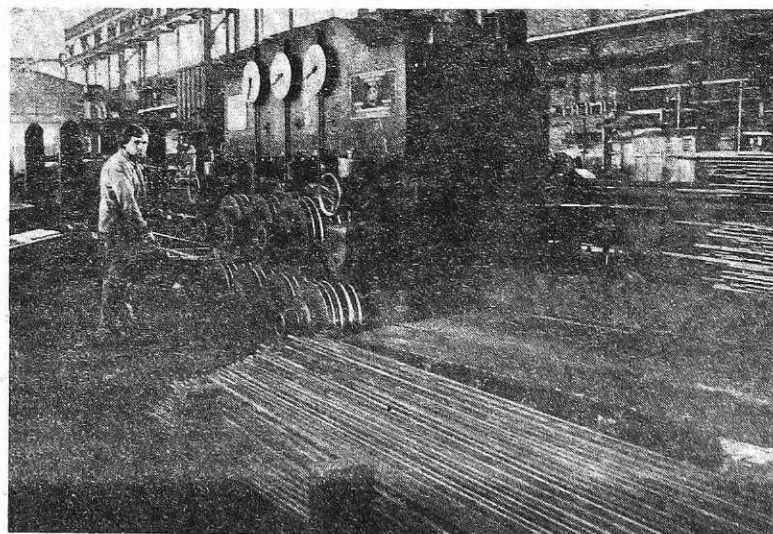
Predlagali so dva člana v razpisno komisijo za izbiro vodja TOZD.

Predlagali so, naj se čimprej uredi izhod iz tovarne pet minut pred drugo uro, da bi se izognili gneči pri izhodih. Tri ure za kontroliranje prihodov in odhodov bi morale biti bolj kvalitetne, saj se neprestano kvari.

TOZD ENERGETIKA

V četrtek, 11. oktobra, so se na sedmi redni seji zbrali člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika.

Odločili so se, da bodo za nakup permanentnih hokejskih vstopnic prispevali po 500 din, da bodo za udeležence ogleda kitajske razstave prispevali po 760 din, da bodo kupili šest abonmajskih kart za gledališke predstave in da bodo drugo leto že na začetku leta kupili knjige za sodelavce, ki bodo stari 50 let.

Sodelavec v TOZD Jeklovlek (foto I. Kučina)

Sodelavki bodo s 4000 din pomagali pri nakupu ozimnice, za pomoč dvema sodelavkama pa so zaprosili tudi izvršni odbor konference sindikata Železarnice.

Upoštevali so pripombo delavskega sveta in bodo na naslednji piknik povabili tudi upokojene sodelavce.

TOZD PLAVŽ

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž so na osmi redni seji, ki je bila v petek, 12. oktobra, obravnavali izvrševanje plana proizvodnje in septembra. Obravnavali so tudi kritično majhno zalogo rud in njihovo slabo kvaliteto.

Trem sodelavcem so odobrili različno visoke denarne pomoči, predlagali delegate za komisijo za inovacije in delavskemu svetu temeljne organizacije predlagali, da obravnava nezadovoljstvo delavcev zaradi nizkih osebnih dohodkov in zaradi prevelikih razlik v osebnih dohodkih med delavci TOZD Plavž in TOZD Jeklarna.

TOZD VRATNI PODBOJI

Sedma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vratni podboji je bila 15. oktobra.

Seznani so se s sklepi družbenopolitičnih organizacij o ukrepih in jih podprli, ker so dovolj realni.

Pregledali so program samoupravnih aktivnosti za oktober, podali mnenje o dveh sodelavcih, ki sta kršila delovno obveznost in sklenili prispevati za udeležence ogleda kitajske razstave po 760 din.

TOZD PROFILARNA

Tudi člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna so se na enajsti seji, ki je bila v petek, 19. oktobra, odločili, da za ogled razstave o kitajski kulturi prispevajo za vsakega udeleženca po 760 din.

Bolni sodelavki so odobrili 3000 din pomoči, vsakemu delavcu pa bodo za nakup ozimnice prispevali po 1000 din. Ta denar je bil namenjen za izlete, vendar jih zaradi premajhne udeležbe niso organizirali, zato menijo, da je prav, da ga porabijo za koristnejši nakup ozimnice.

DELOVNA SKUPNOST E-TKR-NG

Na četrti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo, raziskave in novogranje, ki je bila 11. oktobra, so ugotovili, da so že porabili denar, ki je bil na razpolago za kulturo v letošnjem letu. Zato ne bi mogli sofinancirati ogleda kitajske razstave v Zagrebu in da ne bi bili delavci njihove delovne skupnosti prikrajšani, so zaprosili sindikat Železarnice za prekorači.

tevfonda. Ugotovili so tudi, da je premalo denarja namenjenega kulturi, saj so potrebe po kulturnem izobraževanju v njihovi delovni skupnosti neprimerno večje kot v nekaterih drugih temeljnih organizacijah.

Obravnavali so tudi slabo delovanje delavskega sveta delovne skupnosti, ki ne izvršuje svoje samoupravne funkcije, velik problem pa je tudi sklepčnost. Delegati tožijo, da ne dobijo nobenega gradiva in se zato ne morejo vključiti v razpravo.

Ustanovljena je bila strokovna komisija za inovacije, da bi preprečila obravnavo in nagrajevanje inovacij, ki sploh niso inovacije.

TOZD ELEKTRODE

Osma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode je bila 19. oktobra.

Pretrgli so proizvodne probleme, predlagali kandidate, izmed katerih naj delavski svet izbere dva člana volilne komisije, se odločili za nakup petih abonmajskih kart za gledališče, dodelili socialno pomoč in odobrili nakup novih oglašnih desk.

Vodja TOZD je opozoril na redno čiščenje obratov in strojev in na potrebnost sklica sestanka z vodji delegacij za SIS.

TOZD TRANSPORT

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Transport so v petek, 26. oktobra, na deveti redni seji obravnavali devetmesečno poslovno poročilo. Ugotovili so, da je Železarna poslovala z izgubo, ki pa je manjša kot ob polletju, njihova temeljna organizacija pa je poslovala bolj ugodno.

Obravnavali so tudi stojnino in bodo kadrovski sektor ponovno opozorili na pomanjkanje premikačev.

Sodelavcu so odobrili denarno pomoč za nakup premoaga, od drugega pa zahtevali potrdila, da res sam preživlja družino.

Referent za šport je poročal o različnih tekmovanjih v okviru TOZD, blagajničarka pa o stanju denarja v blagajni. Predlagali so tudi nove člane za inovatorsko komisijo, ker dosedanjim poteče mandat.

TOZD VZDRŽEVANJE

Deseta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje je bila 30. oktobra.

Pregledali so zapisnik devete seje in samoupravne aktivnosti v oktobru. Izvršni odbor je razpravljal o reorganizaciji vzdrževanja in o pripombah SDS. S predlagano reorganizacijo so se strinjali, mogoči so še manjši popravki, večje spremembe pa ne. Po programu samoupravnih aktivnosti za mesec november so pregledali devetmesečno poslovno poročilo. Menijo, da je treba dosledneje izvajati vse, kar je bilo dogovorjenega v sanacijskih programih in ukrepih za izboljšanje stanja v delovni in temeljni organizaciji.

Pregledali so tudi delo komisij:

— predsednik komisije za izlete in oddihe mora sestaviti spisek delavcev, ki jim še niso vrnili denarja za odpadli izlet, sklenili pa so tudi, da zamenjajo predsednika te komisije, saj se ne udeležuje sej izvršnega odbora;

— zamenjali bodo tudi predsednika komisije za šport;

— komisija za SLO bo po obravnavi devetmesečnega poročila pregledala stanje;

— komisija za odlikovanja obravnava svoj poslovnik in pravilnik o podeljevanju priznanj;

— komisija za kulturo organizira 26. novembra ogled predstave v Can-

USTANOVITEV POVELJSTVA »OBERKRÄINER SELBSTSCHUTZ« (GORENJSKE SAMOZAŠČITE) ALI »GORENJSKEGA DOMOBRANSTVA«

Da je bilo res tako, smo že videli, saj sta prav general Rösener in poveljnik slovenskih domobrancev Krenner 10. in 11. maja 1945 pripravila in tudi vodila napad na osvobodilne Borovlje na Koroškem.

V zvezi s temi ukrepi je slovenski kontrarevolucionarni vrh naslednji dan v »Slovincu« hotel objaviti ustrezen proglas, spet namenjen slovenskemu narodu, a so mu Nemci to preprečili. Propadlim slovenskim politikom se tedaj niso pustili nobene samostojnosti.

General Rösener je kmalu nato, 5. maja 1945 (istega dne, kot je bila v Ajdovščini sestavljena res prva in prava slovenska ljudska vlada), »izkušnemu« generalu Rupniku dal v upravljanje Gorenjsko, ta pa je upravljanje odstopil »narodnemu odboru«. A vse skupaj ni nič pomagalo. Osvoboditev Trsta in Primorja, prodiranje jugoslovanske vojske proti Ljubljani, dogodki na Stajerskem in Koroškem in seveda izostanek Angloameričanov, vse to je organizatorje narodnega izdajstva z njihovimi domobranci vred priganjalo k še edino možnemu koraku: k begu čez Gorenjsko na Koroško. Tudi na tem begu so jim poveljevali Nemci.

Toda ni jim preostalo drugega, kajti jugoslovanski osvobodilni armadi, ki je pritiskala z vseh strani, se niso imele namena vdati. Dobro so vedeli, da bi za svoje izdajstvo in zločine morali polagati račune. Ta beg, ki se je v Ljubljani začel 4. maja 1945 in na katerega se niso radi odpravili, je dokazoval, da se čutijo krive in da jih je strah pred ljudsko sodbo. Kdo pa rad beži iz domovine, zlasti če od nje še veliko pričakuje?

Bežali so vsi izdajalci in tudi vrhovni nosilec narodne izdaje škof dr. Gregorij Rožman s svojimi sodelavci. Škof je na tem begu najprej prenočeval v Kranju, drugi dan se je ustavil v Trzinu, povsod pa so spremljevalci skrbeli za njegovo varnost. Tudi na Koroškem. S tem je sam komično in še enkrat jasno pokazal, kdo je, kakšen je in na čigavi strani.

Vse to je pognalo v beg tudi gorenjske domobrante. Na cestah proti Kranju, še bolj pa potem proti Trzinu in nato naprej po ljubeljski cesti je bila od 6. do 11. maja 1945 gneča usako uro hujša. Proti temu prehodu se je stekala skoraj vsa slovenska domobrantska vojska, kajti v smeri Trsta jim je pretela še večja nevarnost.

Alojz Perne, propagandist gorenjskih domobrancev, je v gvid Dnevnik zapisal: »5. maj... Začenja se Kalvarija. Zvečer so prišli prvi begunci iz Ljubljane, namenjeni na Koroško.

— 6. maj: Nedelja. Krasno vreme, časi grozni. Trumoma prihajajo skozi Kranj begunci z Dolenjske, Ribnice, Velikih Lašč in Logatca. Cesta od Ljubljane do Kranja in Ljubelja je polna beguncev... — 7. maj: Dotok beguncev se je zmanjšal. Prihajajo vesti, da so titovce ustavili...«

Skupno z gorenjskimi domobranci je prek Ljubelja bežalo še okoli 10.000 drugih domobrantskih vojščakov, z njimi pa tudi veliko njihovih prestrašenih družin. Ti ljudje so naselili domobrantski propagandi, češ da bodo partizani vse pobili in poklali. V kolonah se je gnetlo na stotine in tisoče različnih vozil, od avtomobilov do konjskih vpreg. Te tragične prizore so skrivaj posneli tržiški fotografi. Med Kranjem in Trzinom niso bile zabasane le ceste, temveč je bilo tudi ob njih vse živo. Pri tem so si Nemci zagotavljali prednost. Tako tudi v predoru na Ljubelju, zato je veliko beguncev šlo tudi čez višji prelaz.

Voditelji so bežeče tolažili z različnimi utvarami. Zagotavljali so jim, da se bodo skupaj z Angleži, Američani in s »Petrovo vojsko« v nekaj dneh vrnili kot odrešila »Matjaževa vojska«; in tedaj bodo poplačani za vse. Domačinom po Gorenjski pa so grozili, da se bodo kmalu vrnili in da jim bodo tukrat že posvetili.

Voditelji narodne izdaje so še vedno računali na sovražnost, ki naj bi se v najkrajšem času začele med Sovjetsko zvezo na eni strani in zahodnimi zavezniki na drugi strani. A tudi ti upi so jih pustili na cedilu. Tako se pač na koncu vedno zgodi z narodnimi izdajalci.

Zmeda med begunci, ki so se jih polasčali slaba vest, lakota, negotovost, utrujenost in obup, je naraščala vedno bolj.

Preden pa so domobranci odšli, so naredili še veliko škode. Tako so v Trzinu, kjer je bil poveljnik Ivan Hriberšek, tik pred odhodom razbiti stroje v tovarni Peko in odnesli s seboj vse, kar se jim je zdelo kaj vrednega. Že nemški oddelki, ki so se prvi umikali, so odpeljali s seboj 35.000 parov čevljev in vso zalogo usnja, vse to so skrili v Celovcu.

Domobranci so hoteli zažgati tudi predilnico in tkalnico Trzin, vendar so jih nekateri uslužbenici nekako pregovorili in jim hkrati plačali visoko odkupnino. A uničevalnost jim ni dala miru: zažgali so vrvarsko delavnico in Majeršičevo hišo tik ob ljubeljski cesti.

Pobili so tudi več ljudi, tako 6. maja blizu Gorič partizanko — politično delavko Pavlo Azman-Jasno iz Strahinja. Pri tem je bil vodilni Jože Urbanc-Gašper.

Domobranci so se proti Trzinu umikali tudi skozi Smednik in skozi cerkijanske vasi. Na tej poti so strahovali ljudi in jih nekaj pobili. Tedaj so se domobranci uradno imenovali »slovenska narodna vojska« (SNV), kar potrjuje tudi dokument postojanke Vodice. V glavi razglašala o talcih, napisanega 8. maja 1945, namreč piše: KRALJEVINA JUGOSLAVIJA, Slovenska narodna vojska, 16. četa 22. bataljona. Iz tega krajevnega razglašala zvemo, da so se domobranci, zdaj SNV, na umiku zaščitili z dvajsetimi talci iz Vodice, iz Sela, iz Utika, iz Bukovice in iz Polja.

Zadnji njihovi oddelki so blizu Besnice pri Kranju 8. maja 1945 ubili znanega partizanskega očeta Leopolda Puharja iz Kranja, starega 62 let, čigar otroci so bili vsi partizani. Še ta dan je peljal partizanov živeti in druge potrebuje. (Ubij Leopolda Puharja je Kranjčane zelo prizadel. To toliko bolj, ker je bil njegov najmlajši sin Franc-Aci prvi partizan, ki je prišel v osvobodjeni Kranj. Pogreb njegovega očeta pa je bil prvi pogreb v osvobojenem Kranju.)

Tudi nekateri oddelki so se na umiku nasilno obnašali in kradi živeti. Na Vetrnem blizu Golnika so 8. maja 1945 mimogrede ubili neprevidega Antona Skrajca. To je bil prav tisti čevljar iz Seničnega, ki je pred enajstimi leti (1934) po dogovoru s Petrom Uzarjem vodil čez Stribno in Košuto na Koroško Josipa Broza-Tita.

Nemci in njihovi kvislingi, zlasti domobranci, ki so bežali zadnji, naj bi med umikom uničili več objektov in pokončali cele skupine ljudi. Požgali naj bi tudi Trzin, za seboj porušili vse komunikacije, v predoru pod Ljubeljem pa naj bi zadušili taboriščnike. Našim krajem in ljudem naj bi tudi v zadnjih urah škodovali, kjer bi le mogli. Vendar vseh nakan niso več mogli uresničiti. Poleg tega je bil večji del njihove vojske (kar pa ne velja za esesovce in najhujše domobrante) sit bojevanja, krvi in nastila, dasiravno so še vsekori nastopali kot vojaška organizacija. Ob vsem tem je nevarnost v okolici Kranja, Trzina, ob ljubeljski cesti in ob cesti skozi Kokro na Jezersko še vedno naraščala. Vsi so se valili proti Karavankam, da bi ušli brigadam in divizijam Jugoslovanske armade, ki so naglo pritiskale za njimi.

Vse te sovražne vojske so se torej umikale prav po središčnem delu operativnega sektorja Kokrškega odreda. Kak njegov bataljon bi bil zdaj v ozki ljubeljski dolini lahko učinkovito preprečeval umik prek Karavank in tako izpolnjeval povelje glavnega štaba JA za Slovenijo, da »nemškim in satelitskim enotam ne smejo dopustiti umika s slovenskega ozemlja«. Gorska soteska pod Ljubeljem, po kateri so se pomikale sovražniške kolone, je kakor ustvarjena za postavljanje učinkovitih zased.

Toda to ni bilo ne Kokrškega odreda ne kake druge partizanske enote, ki bi ljubeljsko cesto vsaj minirala. Približno tako, kot so minirali železniško progo med Lescami in Jesenicami. Tako pa so bežeče kolone neovirano prehajale prek Karavank in se zlivale na Koroško.

Nadaljevanje

»Čakajte, bom poskusil jaz.« Zavijal je rokava in z obema rokama segel kravi v maternico, da bi poiskal teletove parklje.

»Ste našli? Daj, povlecite! Šel.«

Krava je težko sopla in se v mukah trgala z verige. Končno se je v višku napora razširila in odprla teletu pot iz sebe. Cel slap porodne vode je pljusnil v Serža, še preden je utegnil odskočiti. V hipu je bil do kože premočen. Krava je klecnila na kolena in se zvrnila v steljo. Obležala je na boku, oddihovala se je in pri tem se ji je vamp sunkovito dvigal in spuščal. Ženska je z mlačno vodo umila tele in ga postavila na noge h kravi.

»Mokri ste. Čisto ste premočeni,« je rekla ženska.

»Ja. Krava me je oškropila. Moral bi paziti.«

»Pojdite v hišo, da se umijete in preoblečete. Nekaj bratovih cunj imam še v omari.«

V kuhinji mu je ženska nalila v škaif vroče vode in mu pripravila cunje. Cel kup cunj, vse od nogavic do puloverja. Ženska je šla v hlev k teletu in ko se je vrnila je Serž že sedel na svojem mestu poleg stedišnika, preoblečen, umit in počesan. Malo čudno se je počutil v tistih širokih, po naftalinu dišečih kmečkih hlačah in rob puloverja se mu je neprijetno zajedel v kožo na vratu.

Ženska je prinesla na mizo dva kozarca in steklenico z žganjem.

»Poskusite. Domač je. Zaslužili ste ga.«

Pil je počasi, v kratkih požirkih. Ves čas je pačil obraz, ker ni bil navajen tako močne pijače in ga je v grlu žgalo. Ženska je svojo mero izpraznila na dušek in si vnovič nalila.

»Boste še enega?«

»Ne, je premočan.«

»Dajte no.«

Na silo je izpil še en kozarec in preden ga je spraznil, je ženska sebi nalivala že četrtega.

»Vidite, jaz pa kar pijem. Nimam drugega od življenja pa pijem snops.« Mlahavo se je sesedla na stol zraven mize in si s komolcem podprla glavo. »Brat me je zmerjal s pijankom in tepel me je. Tudi spodaj v vasi kažejo vsi s prstom za mano, kadar pridem v trgovino. Ampak, saj niti ne vedo, kaj se to pravi biti vsekori sam v tem rovtu tukaj zgoraj. Poleti, pozimi, podnevi, ponoči... Zmeraj samo sama...«

EDO TORKAR

13

ZIMA SERŽA POLAJNARJA

Sem že rekla, da bom kupila tranzistor. Vsaj četrtek večer bi lahko poslušala. Ampak le kako naj ga kupim? S čim? Mogoče potlej ko bom prodala telička. Ja, res bom kupila tranzistor. Brat ga je imel, veste, pa ga je nesel s seboj v Nemčijo. Ja, zares ga bom kupila. Takega, čisto majhnega, da ga bom lahko nesla s seboj v štalo ali pa na njivo. Ne bom zmeraj poslušala, kako mukajo krave in kako brije burja zgoraj na Snežniku. Ne, ne... Do grla sem že sita take muzike. Že celo življenje jo poslušam.

Ženska si je nalila še en kozareček. Roka se ji je pri tem tako močno tresla od razburjenosti, da je pol pijače razlila po mizi.

Ko je izpila, se ji je pogled zaustavil na njegovi ranjeni roki.

»Kje ste si pa naredili to? Vas hudo boli?«

»Spodaj v dolini me je zgrabila, mrcina. Hotel sem ji z nožem prerezati vrat, pa mi je prej ušla.«

Ženska ga je prišla za zapestje in si od blizu ogledala rano.

»Jej, jej... Čakajte, vam bom razkužila in obvezala, da se ne bo prisadilo.«

Odprla je predal v kredenci in vzela ven stekleničko z alkoholom, zavoj vate in obvezo. Odtrgala je kosček vate, jo pritisnila na odprtino stekleničke in nagnila, tako da se je vata prepojila z alkoholom. Z eno roko ga je prišla za komolec, z drugo pa mu je očistila rano.

»Peče?«

»Malenkost,« je odgovoril Serž, čeprav ga je žgalo, kot da bi mu polagala žerjavico na meso.

Ženska se je nagnila čezenj, da bi dosegla povoj, ki je ležal na mizi. Pri tem se je s svojimi stegni in tebuhom mimogrede pritisnila ob njegovo levo ramo in nogo. Vzdrgetal je, kot bi ga oplazila elektrika. Hipoma se mu je prebudila kri v žilah in ni je mogel več utišati. Ženska se je potem sicer odmaknila, toda ne do kraja. Ko je stala poleg njega in mu obvezovala rano, je s spodnjim delom telesa še vedno kdaj pa kdaj narahlo butnila obenj, kakor da bi mu s tem hotela povedati, da tisti prvi dotik ni bil samo slučajen. Serž je začelo srce močno butati, kri mu je v valovih pljuskala v glavo in mu meglila pogled. Ni bilo več utrujenosti, ne zasplosti, ne pijanosti od žganja, samo meso je bilo še, ki mu je nabrekalo spodaj v preširokih hlačah, samo kri še, in pijanost od te krvi.

S potno in drhtečo roko je šel ženski pod krilo. S prsti se je počasi prtilpal čez rob nogavic do gola mesa nad kolonom in potem še naprej gor, prav do vlažne in mehke toplote za robom hlačk.

PETER PAVLOVEC

39

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Sonce je pa kar žgalo in tudi veter ni zapihal in tudi nič ni kazalo, da se bo z vremenom kaj spremenilo. Moža sta si pa stala nasproti v bojni drži in tudi nič ni kazalo, da se bo med njima kaj spremenilo. Kakšna bedastoča tale njun spor. So tudi vojne zaradi takšnih bedastoč?

»Jaz se znojim po obrazu, vi pa kje drugje, recimo pod pazduho. Le nikar mi ne čekajte, da se v takšni vročini nikjer ne znojite.«

»Človek, moje telo ne pozna znoj!« je skoraj zavpil mož brez klobuka.

»Lažete! V takšni vročini je nujno, da se vsak človek nekje znoji.«

Po teh besedah je mož s klobukom započil oči v moža brez klobuka, ta pa je nagrbnil tisti centimeter čela, da so obrvi prišle v stik z lasiščem in tako čela sploh ni bilo več videti. Sedaj je bil res podoben opici. Nenadoma je slekel suknjič, ga vrge v travo ob pločniku, nato je slekel še srajco in jo vrge na suknjič, ter rekel:

»Poglejte človek in potipajte! Povsod je suho, suho vam pravim. No le potipajte.« Mož brez klobuka je nato še dvignil roki proti žgočemu soncu, ki je neusmiljeno peklo neumnost v teh dveh glavah. Kakor je bila ta aprilsko vročina nenavadna, je bilo še bolj presenetljivo to, da je mož s klobukom pristopil k možu brez klobuka in ga začel otipavati z nekakšno sveto pobožnostjo.

»Res se ne znojite,« je po otipavanju priznal.

»Saj sem vam rekel,« je dejal mož brez klobuka in si nato oblekel srajco in suknjič.

»Toda nekje se pa vendar morate znojiti? Kaj pa v čevljih? Imate nogavice suhe? Za hudiča, nekje vam pa le mora znoj ven udariti?« Mož brez klobuka je brez besed odvezal vezalko na desnem čevlju in ga sezul. Mož s klobukom se je tudi brez besed sklonil in potipal.

»Še povohajte! Tudi smrdi ne.«

»Hudič suhi, res se ne znojite, ampak opice pa ne bom vohal.«

»Rekli ste mi opica? Tožil vas bom!«

»Tudi jaz vas bom tožil. Greva kar takoj k advokatu!«

»Pa pojdiva kar takoj, hudič nesramnik!« je zarohnel mož brez klobuka.

In sta šla molče po opustelem pločniku proti mestu. Nena-doma pa je mož s klobukom postal spet radoveden.

»Se res nikjer ne znojite?«

»Naj slečem še hlače in gate?«

»Nikar, nikar, verjamem. Fenomen ste.«

Mož s klobukom si je spet začel z robčkom brisati obraz. Hodil je težko in je močno sopel. Mož brez klobuka pa je hodil lahkotno, kot baletnik.

»Se znojite samo po obrazu?« je vprašal mož brez klobuka.

»Po celem telesu. Hudo je to veste, zelo hudo. Najhujše pa je med stegni. Tam se mi tudi koža vname, pa nobena 'žauba' nič ne pomaga.«

Prispela sta do advokatove pisarne in obstala.

»Kaj ne bi šla prej tjele čez cesto na vrček piva. Veste točnega imajo,« je mlo rekla mož s klobukom, tako mlo in nežno, da je mož brez klobuka to občutil in se nasmešnil ter pokimal. Mož s klobukom je prijel moža brez klobuka pod roko in sta šla čez cesto v gostilno, se usedla za mizo in naročila veliko točeno pivo. Prvič sta plačala vsak zase. Drugič je plačal mož s klobukom. Tretjič je plačal mož brez klobuka in tako dalje. Čas pa je tekkel, toda brženje časa je bilo sedaj za oba moža nepomembno. Pogovarjala sta se o vsem mogočem. Kar naenkrat pa se je mož s klobukom zelo zaupno in prijateljsko stegnil čez mizo tik do glave moža brez klobuka in tiho rekel:

»Se res nikjer ne znojite?«

Mož brez klobuka se je trpko nasmešnil. Za en sam droben hipce je v njegov pogled šinila misel.

»Se znojim, se,« je dahnul in nato pogledal moža s klobukom.

»Vedel sem, ves čas sem vedel, da se tudi vi morate nekje znojiti.«

»Vsak človek se nekje znoji.«

»Najbrž je res tako,« je trpko prikimal mož brez klobuka.

»Toda za vraga, kje se pa znojite?«

»Na dlani in med prsti desne roke!«

»Na dlani in med prsti desne roke pravite. Kaj pa na dlani in med prsti leve roke?«

»Levica je vedno suha, ta je vedno suha.«

»Česa takšnega še nisem slišal. Pa se znojite tudi če je med prsti zrak, tako če imate prste razkrcene!«

»Tudi. Veste, v življenju sem mnogo pretrpel. Veliko sem se moral premagovati, saj vidite, da sem bolj podoben opici, kot pa človeku. Tudi vi ste mi rekli opica. Ljudje so mi nagajali v službi, kot tudi na ulici. Ženske me niso marale in ostal sem sam in tudi sedaj, ko sem upokojenec, sem sam. Vedno sem sam. Hudo je to veste.«

Mož brez klobuka je sklonil glavo in umolknil. Grenkoba je bila v tej umolknitvi in začuda je tudi mož s klobukom razumel to umolknitev in se ji predal misleč na svoje življenje. Gostilna je pa dalje brnela v svojem ritmu.

»To vaše znojenje na dlani in med prsti desne roke, je potemtakem živčnega izvora. Toda ne razumem zakaj ravno na dlani in med prsti desne in ne kje drugje?«

»Mnogo ljudi s katerimi sem se v življenju srečeval, ni bilo dobrih in sem se moral premagovati. Stiskal sem dlani in prste desnice v pest. Desničar sem in razumljivo je, da se mi je desnica krčila v pest, kajti z levico ne bi znal udariti nikogar tja kamor se udari. Veste, tudi z desnico sicer nisem nikdar udaril, toda desnica se je vedno stiskala v pest. Navsezadnje je prišlo tako daleč, da tudi če sem bil sam, so se mi prsti in dlan vedno stiskali v pest. Čudno, da tega niste opazili. To počnem še sedaj popolnoma nezavedno. Podobno je bilo z znojenjem. Sprva samo v kritičnih trenutkih, pozneje pa znoj sploh ni več izginil, četudi sem imel dlan odprto in prste razkrcene. Znoj ni več izginil. Je kot smrčljivo močvirje, ki se ga ne da izsušiti.«

»Mnogo močvirij so že izsušili. Skopali so mrežo kanalov in močvirje je izginilo,« je z otožnim glasom rekel mož s klobukom.

»Spodaj pa je še vedno močvirje, človek. Pod tisto vrhne plastjo, pa je še vedno močvirje. Sicer pa ali naj kopljem jakke po svoji dlani in med prsti desnice? Človek, potem bi se kri pomešala z znojem in pa mojih jarkih bi tekla greznica, smrdljiva brozga. Kar je, je!«

Nadaljevanje prihodnjic

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na 98. seji 23. oktobra obravnaval predlog družbenega dogovora o pospeševanju razvoja domače in umetne obrti v SR Sloveniji, ki ga je posredoval republiški izvršni svet. Razpravljali so tudi o sodelovanju sklada skupnih rezerv občine Radovljica v sanaciji OZD Gorenje Velenje in dali soglasje. Na seji so ocenjevali rast bruto osebnih dohodkov v letu 1984 in uskladitev porabe po resoluciji za leto 1984 ter pregledali realizacijo proračunskih prihodkov v občini od januarja do septembra 1984.

Po dogovoru med predsednikoma OK SZDL in občinske gasilske zveze Radovljica je bila 24. oktobra skupna seja obeh predsedstev. Ker je oktober mesec požarne varnosti, so ocenjevali požarno ogroženost in izdelavo protipožarnih načrtov v krajevnih skupnostih in v združenem delu. O tej problematiki bodo razpravljali tudi na bližnjih programskih sejah krajevnih konferenc SZDL v vseh KS, sočasno z ocenami akcije Nič nas ne sme presenetiti 84.

Na 13. seji predsedstva OK SZDL Radovljica so 24. oktobra potrdili predlog kadrovske sestave sveta za ohranjanje revolucionarnih tradicij in spomeniško varstvo pri predsedstvu OK SZDL Radovljica ter člane sekretariata sveta. Izrekli pa so tudi soglasje h kandidaturi Miloša Prosenca za predsednika družbenopolitičnega zbora skupščine SRS namesto Cirila Ribičiča, ki je prevzel drugo dolžnost.

Občinski svet ZSS Radovljica je na 12. seji 25. oktobra na Bledu obravnaval poročilo predsednika o dosedanjem delu in o uresničevanju programskih nalog občinskega sveta. Podana je bila tudi informacija o poslovanju Hotelsko turističnega podjetja Bled in o delovanju osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij sindikata v tem podjetju. Spregovorili so tudi o pripombah na prostorski del družbenega plana občine Radovljica in se dogovorili o pripravi na letne seje osnovnih organizacij sindikatov ter opravi več kadrovskih razrešitev in imenovanj.

V Radovljici je 23. oktobra zasedal medobčinski svet ZRVS za Gorenjsko. Udeležil se ga je tudi predsednik republiške konference ZRVS Slovenije Stane Kotnik s sodelavci. Govorili so o strokovnem in idejnopolitičnem usposabljanju članov ZRVS, njihovem moralnem liku ter aktivnostih v družbenopolitičnih in društvenih organizacijah, zlasti na področju priprave za SLO in DS. Sprejeli so usmeritve za oblikovanje programov občinskih organizacij ZRVS v letu 1985.

Po dogovoru o izvajanju programa razprav o predlogih sklepov 13. seje CK ZKJ je OK ZK Radovljica organiziral 24. oktobra posvet članov ZK, ki delujejo v občinskih DPO. Spregovorili so o poteku razprav v svojih DPO in o sprejetih stališčih do posameznih vprašanj, ki se nanašajo na omenjene sklepe.

V nedeljo, 21. oktobra, popoldne je bila v hotelu Šport na Pokljuki sklicana programsko-volilna seja OK ZSMS Radovljica. Delegati so poslušali poročilo o delu OK ZSMS Radovljica od oktobra 1983 do oktobra 1984 ter predlog programa do oktobra 1985. Pri volitvah sekretarja OK ZSMS pa se je zataknilo zaradi nepoznavanja volilnih pravil. Tako nadomestnih volitev niso mogli opraviti in so jih prestavili na prihodnjo seja OK ZSMS.

Mladinskega seminarja se je v soboto, 20. oktobra, v hotelu Šport na Pokljuki udeležilo 56 mladincev in mladink, ki so člani vodstev OO ZSMS. Pripravil ga je svet za idejnopolitično usposabljanje pri OK ZSMS Radovljica. Udeleženci so bili seznanjeni z družbenoekonomskim položajem in smernicami razvoja občine, z nalogami ZSMS v političnem sistemu, z mednarodnim političnim položajem, s problemi vzgoje in izobraževanja in socialnimi vprašanji v občini.

Izvršni svet OS Radovljica je načelno podprl predlog slovenskega PEN kluba o organizaciji prihodnjega mednarodnega kongresa PEN na Bledu v letu 1988. Pri tem je upošteval gostinske zmogljivosti in spremljajoče dejavnosti, ki jih ima Bled na voljo za tako veliko in pomembno mednarodno srečanje književnikov. Ker je kongres tudi republiškega in zveznega značaja se je potrebno dogovoriti o obveznostih tudi na teh ravneh. Občina Radovljica bo sofinancirala izvedbo kongresa PEN v okviru ustaljenih protokolarnih obveznosti.

Za izdelavo projektov kanalizacijske povezave med naselji Lesce in Radovljica je Izvršni svet občinske skupščine Radovljica odobril naročilo in sklenil, da bo sofinanciral 50 odstotkov potrebnih sredstev, to je 625 tisoč dinarjev. Drugi del sredstev v enaki višini bo prispevala Samoupravno interesna komunalna skupnost Radovljica, ki je na svoji skupščini že sprejela ustrezni sklep.

Konec septembra so na pobudo mladincev — mladih združnikov pri Gozdarsko kmetijski zadrugi Srednja vas v Bohinju ustanovili aktiv mladih združnikov. Ustanovni občni zbor je pripravil iniciativni odbor v novi dvorani gasilskega in kulturnega društva na Gorjušah. Ob tej priložnosti so pregledali zelo plodno delo združnikov, izvolili predsedstvo aktivna ter sprejeli zahteven program dela za čas 1984/85. Izrekli so priznanje in zahvalo za pomoč pri organiziranju aktivna Gozdarsko kmetijski zadrugi, Gozdnemu gospodarstvu Bled, KS Bohinjska Bistrica, Gasilskem in kulturnem društvu ter OO ZSMS Gorjuše-Koprivnik.

Lep zgled, kaj se da ob pametnem gospodarjenju storiti tudi s tako imenovanim odpadnim oziroma odvečnim materialom iz redne proizvodnje, so pokazali delavci LIP Bled TO Podnart. Pri proizvodnji sestavljenih regalov za izvoz jim je namreč ostajalo veliko skoblanih desk od 20 do 90 cm dolžine, ki jih je škoda zavreči ali pokuriti. Uporabili so jih za izdelavo korita za rože, stojal za časopise ali dežnike, okvirje za ogledala, zaboje ali police za sadje, talne elemente v kopalnicah, vrtno garniture ter vrtno ograjo. Elementi se oblikovno in estetsko lepo vključujejo v sodobno pohištveno opremo, razen tega pa so tudi dekorativni. Vzorce so že poslali na ogled v svoje trgovine.

vinske poslovalnice na Rečici, v Murski Soboti in Zagrebu, kjer so vzbudili precej zanimanja kupcev.

Vsem 20 krajevnim skupnostim v radovljiški občini je letos namenjeno iz občinskega proračuna za njihovo delovanje 8.415.000 din. To je za 44 odstotkov več kot v letu 1983. Po predlogu rebalansa, ki ga je oblikoval Izvršni svet in predložil občinski skupščini, pa bo glede na pritok prihodkov proračuna moč povečati znesek za KS še za 17 %, ali v končnem znesku 9.852.000 dinarjev.

Pred dnevi je Elan Begunje razpisal prijave za izdelavo telovadnega orodja in delov čolnov iz ojačanega poliestra. Za ta dela bo prijavljenim zasebnim in drugim obrtnikom nudil kalupe in potrebni material. Ogled izdelkov oz. form je bil 22. in 23. oktobra, ko so zainteresirani dajali tudi potrebne informacije.

Vsakoletna krvovaljska proslava, ki jo organizira občinski odbor Rdečega križa Radovljica, je bila v soboto, 20. oktobra, v avli osnovne šole v Radovljici. O pomenu krvovaljskega in uspehih v radovljiški občini je govoril predsednik Jože Kuralt. Podelil je nad tristo priznanj zaslužnim krvovaljcem. Kulturni program so oblikovale pevke zborov radovljiške Almere in blejske Vezenine ter folklorna skupina KPD Veriga Lesce.

Izpitna komisija za voznike motornih vozil pri izpitnem centru Jesenice opravlja delo tudi za voznike iz občine Radovljica, razen za KS Kamna gorica, Srednja Dobrava, Ljubno, Kropa in Podnart. Te sodijo pod izpitni center Kranj. Lani je opravilo izpite na Jesenicah 207 kandidatov iz radovljiške in 286 kandidatov iz jeseniške občine. Lani je imela komisija 129.412 din primanjkljaja, ki naj bi ga obe občini skupaj pokrili v razmerju 58:42 % za Jesenice. Odločitev je v rokah izvršnih svetov obeh občin.

Na 10. bienalu industrijskega oblikovanja v Ljubljani je med 12 odlikovancev z zlatimi medaljami to visoko odličje spet prejela radovljiška Almera, ki si jo je po presoji mednarodne žirije prislužila za kolekcijo »Jesensko listje«, oblikovalke Vesne Gabrščik-Ilgo iz Radovljice.

Ena od 16 krajevnih knjižnic v radovljiški občini je tudi v KS Begunje, kjer ima razmeroma ustrezne prostore s 3300 knjigami. Odprta je tri ure tedensko, vendar obisk ni preveč zadovoljiv, kajti precej bralcev si neposredno sposoja knjige v radovljiški matični knjižnici. Lani je bilo v Begunjah izposojeno 2888 knjig, rednih bralcev je 88, obiskov pa so našli 970.

V oktobru je v okviru prijateljskega sodelovanja z leško godbo na pihala na skupnem koncertu v festivalni dvorani na Bledu nastopila tudi pihalna godba iz Bundenschtsena iz ZRN. Leščani bodo vrnil obisk nemškimi gostom prihodnje leto. Ob tem povejmo, da imajo tudi člani godbe na pihala iz Gorij že več let pristne stike z eno od godb iz ZR Nemčije.

V oktobru so v avli poslovne stavbe LIP Bled na Bledu razstavljali svoja dela slikarji amaterji, člani likovne sekcije KPD Veriga Lesce: Polde Gros, Aleksander Jovanovič, Vinko Bogataj in Jože Smole.

OGORČENJE OB OPROSTILNI SODBI ZA DRUSCHKEJA

Dne 24. oktobra letos smo iz televizijskega dnevnika zvedeli, da je heidelberški sodišče Clemensa Druschkeja oprostil obtožbe, da je umoril Lovra Ažmana, delavca in blaginjaka okrožnega odbora OF Jesenice. Stroške procesa bo plačala država, Druschke pa bo dobil odškodnino za čas, ko je bil v preiskovalnem zaporu.

Tako se je končalo sojenje, ki se je začelo osmega maja 1984 v Heidelbergu. Ob tem se nam takoj zastavi vprašanje: Ali je mogoče, da se je komisija za ugotavljanje vojnih zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev za Slovenijo zmotila, ko je že decembra 1945. leta razglasila Druschkeja za vojnega zločinca?

Odgovoriti je treba tudi na vprašanje, zakaj se je med in po vojni na Gorenjskem največ govorilo o Druschkeju (poleg Rosumečka na Bledu). Odgovor je zelo preprost: Druschke je bil edini vodja izpostave gestapa na Gorenjskem, ki je na tem položaju ostal od začetka okupacije aprila 1941. pa do konca vojne. Z Jesenic se je umaknil na dan kapitulacije Nemčije, osmega maja 1945. leta. Zločinec, ki se je tako med preiskavo kot med sojenjem želel prikazati kot »viteški« bорец med vojno, je ob odhodu z Jesenic s seboj odpeljal dva tovornjaka zabojev naropanega premoženja. Z železniške postaje Jesenice je na Koroško poslal vagon s pohištvo, ki ni bilo njegova last, temveč last zakončev Gostiša, ki sta bila poleti 1941. leta izgnana v Srbijo. No, ta vagon so že prestregli partizani in vrnil nazaj na Jesenice.

Heidelberški poročevalec tednika Communale Mario Damolin je bil večkrat v Sloveniji, kjer se je o Druschkejevih zločinih pogovarjal s številnimi pričami. Ko je poslušal Druschkejev zagovor pred porotnim senatom v Heidelbergu, je v omenjenem časopisu zapisal (zapisano po poročilu Božidarja Pahorja v Delu 23. maja 1984):

»Sedem let je imel Clemens Druschke čas, da se je pripravil na ta proces. To je naredil s tolikšno vestnostjo, da je jasno, da si je pridobil v pokoj... To je rutinski gestapovski zasliševalec z izkuštvom, ki mu je vsaj v prvih dneh procesa omogočalo kljubovati dnevnemu zasliševanju. Nekdanji Druschkejev pajdaš Heinz Lincke je dejal o njem: Bil je zelo zagnan in si je nadvse prizadeval, da je izvrtal iz ljudi, kar je hotel izvrtati.

Tudi iz Druschkeja bo težko kaj izvrtati, zakaj kot lovec pozna vse ukane, ki sodijo k tej obrti. V nasprotju z obtoženci na drugih procesih proti nacističnim zločincem na obtožbe ne odgovarja z molkom, ampak je izbral ofenzivno strategijo. Ta, ki je obtožen nečlovečnosti, trdi, da so bili partizani nečlovečni. S povišanim močnim glasom obtožuje dejanja banditov in njihovo sadistično spozabljanje, medtem ko naj bi on opravljal tako rekoč humanitarno nalogo, ko je branil prebivalstvo.

Toda zakaj so bili partizani v Druschkejevih očeh banditi? Zato, ker niso bili uniformirani, kot so bili Titovi partizani. Uniforma naredi iz človeka resničnega bojovnika. Druschke: Takrat smo bili boji. To ima športne razsežnosti in k temu spada tudi primeren športni dres. Iz Druschkejevih ust zveni, kot da je bila vojna, ki jo je Nemčija vodila proti Jugoslaviji, nekakšna finalna tekma za evropski nogometni pokal med kluboma Bayern iz Münchna in Partizanom iz Beograda, pri čemer je treba upoštevati, da so ti južniki znani po svoji umazani igri.

Druschke je vseskozi sodišče pričeval, da so bili slovenski partizani teroristi, ki so napadali in morili nedolžne in nemočne civiliste. Izgleda, da je v tem tudi uspel. Vsaj tako lahko sklepamo iz poročila Božidarja Pahorja Delu, ki je bil med branjem razsodbe v sodni dvorani. Sodnik Georg Weidner je med trirnim pojasnjevanjem, zakaj se je sodišče odločilo za oprostilo sodbu, govoril tudi o terorju in protiterorju. Ali naj to pomeni, da so bile gestapovske akcije protiteroristične? Na Belem polju pri Hrušici je Druschke vodil pomor 45 fantov in mož, od tega 37 iz te male vasice pri Jesenicah. Niti eden od teh ni bil ujet partizan in niti eden ni sodeloval v akciji na nemški avtomobil na Belem polju, zaradi česar so bili postreljeni, ker so bili vsi najmanj deset dni že zaprti v Begunjah. O tem se lahko prepriča vsako iz ohranjene begunjske zaporniške knjige, ki jo hrani Gorenjski

muzej v Kranju. Zaradi pomanjkljivosti poročil iz Heidelberga nam tudi ni znano, zakaj je Druschke ločeval slovenske partizane od Titovih. Mar ni bila v Jugoslaviji enotna NOV in POJ pod Titovim vodstvom?

Kmalu po tistem, ko je pred sedmimi leti na Dunaju izjavil, da je odkril, kje živi Druschke, je lovec na nacistične zločince Simon Wiesenhal novinarju Bogdanu Pogačniku pojasnil:

»Zvezna republika Nemčija s svojimi 50 milijoni prebivalci bi se morala kakim 5000 ali največ 10.000 ljudem odpovedati; če tega ne more ali noče storiti, in to zelo ubožnostno spričevali, tudi sicer si kaj takega dežela, ki želi biti demokratična, ne sme privoščiti... Sicer pa, kje se je danes politično znašlo tistih sedem in pol milijona članov nacionalsocialistične stranke, ki je med vojno štela približno deset milijonov članov? Kakega pol milijona jih je ostalo v Avstriji, kake poldrugi milijon v NDR, pretežni del, kakih pet milijonov pa jih živi danes v ZR Nemčiji. Vsi ti bivši nacisti so seveda danes tudi volilci in zato so politični voditelji prizadetih dežel pogosto v precepu med političnim računom in spoštovanjem pravične justice...»

Wiesenhal je torej že pred leti zašlutil, kako bo Druschke obsojen, če se bo pravo rezalo s škarpami političnih koristi.

Sicer pa oprostila sodbina ne presega vseh. Mnogi, ki so skušali Druschkejev bič (mučenje, zapor, koncentracijsko taborišče), sorodniki žrtve, so že zdavnaj govorili: Iz tega ne bo nič. Pač na osnovi izkušnje, kako so se izmazali mnogi vojni zločinci, ki so bili po krivoločnosti huji in po položaju višji kot Druschke. Govoril sem z nekaterimi pričami pred njihovim odhodom na sojenje v Heidelberg maja letos. Skoraj nobena ni verjela, da bo Druschke res obsojen. To se je dalo slutiti že iz tega, da ga je obtožnica bremenila izključno le krivde za smrt Lovra Ažmana. To pa zagotovo ni najhujši Druschkejev zločin. Nisem pravnik, zato ne morem o tem strokovno pisati, toda ne morem kot noj skriti glave v zemljo pred resnico, da nihče od priči (zapornikov v Begunjah) ni videl, ko je Druschke zasliševal in pri tem do smrti pretepel Lovra Ažmana. So le posredne priče. Ravno zaradi tega osebno nisem verjel, da bo Druschke obsojen na zaporno kazen. To sem v svojem stanovanju tudi rekel priči Viki Ambrožič s Hrušice, vdovi po enem od štirih na Hrušici ustreljenih bratov, pred njenim odhodom v Heidelberg. Ker pa je sodišče zasli-

ševalo tudi priče, ki Lovra Ažmana sploh niso poznali, smo potihem le upali, da bo med obravnavo obtožnica razširjena in kot taka sprejeta od sodnega senata.

Kljub takšni sodbi pa je treba sodnim organom iz Heidelberga dati priznanje za izredno vestno in marljivo delo. Dvakrat so prišli zasliševati priče na Gorenjsko, posamezni člani pa tudi večkrat. S pričami so bili zelo vljudni. Plodno je bilo sodelovanje s kranjskim sodiščem: Tako tožilec kot sodnik so morali prebrati več zabojev dokumentov in raznih spisov. Predsednik sodnega senata Georg Weidner je pred polno dvorano v Heidelbergu rekel, da je imelo sodišče samo zaradi tega primera 35 zasedanj; nekatera so trajala od jutra do večera.

Zaradi oprostilne sodbe ne smemo biti preveč razočarani, potrdi. V teh sedmih letih so nemški časopisi, posebno heidelberški (pa tudi v sosednji Avstriji), objavili veliko člankov o grozodejstvih gestapa na Gorenjskem, pa sliko Druschkeja s podpisom, da je morilec velikega kalibra.

Nekoč pošten državljani Zvezne republike Nemčije Druschke je zdaj v očeh mnogih Nemcev navaden razbojnik. Priče so ga razkrinkale in to je za nas uspeh, za Druschkeja pa poraz in večna sramota.

Javni tožilec Manfred Münsterman je že vložil zahtevo po reviziji procesa pri zveznem sodišču v Karlsruheju. Druschke še ne bo imel mirnega sna.

Jože Vidic

RAZMIŠLJANJE OB DNEVU MRTVIH

Prvi november — dan mrtvih. Lep, miren in še dokaj topel dan. Celo sonce se je pridružilo množicam na žalnih svečanostih na grobovih pokojnih svojcev, sorodnikov, znancev in neznancev, borcev za svobodo in žrtev fašističnega terorja.

Tudi v Gorjah je bila ta dan žalna slovesnost na grobovih padlih borcev za svobodo in žrtev fašističnega terorja, pred spomenikom padlim v prvi svetovni vojni in na splošnem pokopališču. V slavnostnem programu so sodelovali: domači moški pevski zbor pod vodstvom pevovodje Marjana Eržena, godba na pihala iz Gorij, slavnostni govor pa je imel Franc Vončina.

Gorje so dobile ta dan tudi nove mrliške vežice, ki so res lepo grajene in se vraščajo v okolje. Njihova poraba sicer še ni mogoča, kajti urediti je treba še okolje, dohodne poti in asfaltirati parkirne prostore, zato je zaradi bližajoče se zime težko verjetno, da bodo še letos uporabne. Toda vežice so dograjene, vse ostalo pa bo tudi v doglednem času. Pri vsem tem pa je zelo pomembno tudi to, da bodo na tem novem delu pokopališča (sedaj je še neurejeno in prazno) smeli svoji pokojnikov postavljati le enotna spominska obeležja, da ne bo več nesmiselnega tekmovanja za prestiž.

Čeprav smo v grobu vsi enaki, se je na pokopališčih odvijala tekma za

prestiž, kdo bo imel večji, dražji spomenik. Seveda so v tej tekmi sodelovali le tisti, ki so to zmogli; socialno šibkejši tega niso zmogli. V Gorjah, pa najbrž tudi drugje, so se in se dogajajo stvari, ki so vredne opisa. Mladi so povečini zaposleni, vsakega se mudi še po rednem delu zaslužiti kakšen dinar, stari in onemogli pa ostajajo sami. Dokler so še za kakšno »rabo«, so lahko še doma, ko pa so onemogli, pa čimprej z njimi v dom starostnikov! To starejše najbolj boli in tega se tudi najbolj boji, mladi pa pozabljajo, da bodo tudi oni ostareli. Največja ironija pa je v tem, da se po njihovi smrti prav taki hočejo bahati z ne vem kakšnim spomenikom. Kaj pomaga pokojniku še tak obelisk na grobu — treba mu je pomagati v njegovem življenju, ga negovati in spoštovati do konca življenja. Ko spi v grobu, je za njega konec, viden pa vara!

Jože Ambrožič

S PRVIM NOVEMBROM VIŠJA NAROČNINA RTV — SPREJET PREDLOG PROGRAMA RADIA IN TELEVIZIJE

Na peti seji skupščine RTV Ljubljana 18. oktobra so delegati po izredno razgibani in kritični razpravi sprejeli predlog programov RTV Ljubljana za leto 1985 in predlog sklepa o povišanju naročnine.

Radijski in TV program za leto 1985 sta oblikovala direktor Radia Ljubljana L. Šetinc in direktor TV Ljubljana S. Grah. Oba sta bila sicer dokaj prepričljiva, vendar so razpravljali menili, da ne kaže vztrajati na statističnih podatkih radijskih in TV oddaj, pač pa predvsem na vsebini in njihovi kakovosti.

Pozitivna plat TV programov se kaže v vsestranskem odpiranju slovenske televizije navzven in v povezovanju z drugimi jugoslovanskimi in evropskimi nacionalnimi TV centri. Najpomembnejše za leto 1985 je vsekakor nastajanje kableske TV v Sloveniji. V okviru JRT pa njena vključitev v satelitsko TV. S 1. novembrom 1984 bo RTV Ljubljana že vključena v delovanje evropskega satelitskega prenosa, ki s tem postaja za našo TV obvezujoča stvarnost.

V TV Koper-Capodistria v letu 1985 ne bo bistvenih novosti. Zaradi specifičnih potreb italijanskega tržišča, pa tudi slovenske narodne skupnosti in Italiji, bo program dnevno trajal od 14. do 24. ure. Razen povezovanja z RTV Ljubljana in drugimi jugoslovanskimi TV hišami bodo Koprčani sodelovali tudi z RAI.

Kljub številnim kritičnim pripombam o dejavnosti RTV v Sloveniji so delegati izrekli televizijskim in radijskim delavcem priznanje za njihovo neposredno vključevanje v stabilizacijska prizadevanja, ne zgolj z varčevanjem in racionalizacijo poslovanja, pač pa tudi po programsko vsebinski plati z odkritim ponazarjanjem dejanskih razmer v naši družbi brez olepšavanja.

Program vseh radijskih postaj v Sloveniji bo skušal zadostiti zahte-

vam po boljši obveščenosti poslušalcev doma in v tujini. Radijski delavci bodo stalno spremljali družbena prizadevanja za izvajanje dolgoročnega stabilizacijskega programa ter hitro, izčrpno in vsestransko obveščali o vseh dogajanjih doma in na tujem. Pogostejše bodo oblikovali ekipe s sodelavci radia Maribor in Koper, lokalnih radijskih postaj, dopisniki v Sloveniji in Jugoslaviji in komentatorji v matični redakciji. Odprli bodo nova dopisniška mesta za Vojvodino, Bosno in Hercegovino, Makedonijo in Kosovo.

Skupščina RTV Ljubljana je oba programa RTV Ljubljana kot svoj predlog posredovala predsedstvu RK SZDL Slovenije za javno razpravo, ki naj tudi določi rok trajanja te razprave. Delegatom je naloženo, da posredujejo stališča in predloge skupščine RTV Ljubljana v bazo, ki jih delegira. Razen tega so sklenili, da v pripravi na oblikovanje programa za leto 1986 sekretariat skliče širši posvet o vlogi skupščine RTV na osnovi predhodno izdelane analize materialnih in kadrovskih razmer v RTV Ljubljana.

Pri ocenjevanju materialnega položaja RTV Ljubljana so menili, da se ta že več let poslabšuje. Zaradi inflacijskih vplivov so že ogrožene osnovne funkcije RTV dejavnosti. Veliko je bilo v zvezi s tem govora o

notranjih rezervah, ki pa jih je vse manj. V primerjavi z RTV drugih republik, z znatno obsežnejšim jezikovnim področjem, je RTV Ljubljana v dosti težjem položaju, ker je glavni vir njenega financiranja naročnina. Ta predstavlja že 90 % celotnega prihodka, njegova rast pa je odvisna od višine in rasti cene naročnine in števila plačnikov RTV naročnine. Upošteva se podatek, da je delež ekonomske propagande v letu 1983 že polovico manjši kot leta 1980, je jasno, da ni pričakovati zboljšanja finančnega stanja. Slišali smo tudi podatek, da so ljubljanski televizijski in radijski delavci v primerjavi z delavci v drugih jugoslovanskih centrih za 40 do 50 % produktivnejši, a imajo sorazmerno nižje osebne dohodke (povprečje 27.000 din). Zavoljo tega tudi beležijo veliko fluktuacijo najbolj kvalificiranih kadrov v gospodarstvu in znanstvene ustanove, kjer so ustreznejše nagajevani.

Zato je razumljivo, da bi nadaljevanje sedanjih gibanj že do konca leta pripeljalo delovno organizacijo RTV Ljubljana v še težji položaj, ki bi terjalo odločitve med zmanjšanjem programske in druge dejavnosti ter poslovnega izguba. Še letos bo potrebno zagotoviti dodatnih 176 milijonov din, kar je mogoče le s povišano ceno naročnine za 40 %. Predlog povišanja je usklajen v okviru JRT, potrdili pa so ga tudi delegati skupščine RTV Ljubljana. Končno odločitev o povišanju pa je dal tiskovni svet RK SZDL Slovenije.

JR

ZAKLJUČEK 12. OBČINSKE PARTIJSKE ŠOLE

V petek, 26. oktobra, se je končala občinska partijska šola, ki je v sto urah realizirala program te oblike idejnopolitičnega in marksističnega usposabljanja članov zveze komunistov. Člani zveze komunistov smo pridobili nova spoznanja in poglobili znanje o teoretičnih osnovah marksističnega nauka, politični ekonomiji, naši samoupravni socialistični družbi in nalogah zveze komunistov v tem času.

Vsebinska zasnova programa občinske partijske šole je bila realizirana z metodo predavanj in razgovorov. Posebno pozornost je vzbudil razgovor o idejnem in teoretičnem izpolnjevanju in delovanju organizacij zveze komunistov, ki je potekal tako, da so na naša zastavljena vprašanja pripravili odgovore družbenopolitični delavci.

Mislimo, da bi bilo lahko pri realizaciji naslednjih oddelkov občinske partijske šole več pogovorov, v katerih bi sodelovali slušatelji z vprašanji in izmenjavami mnenj. Tako lahko pride do izraza večja in neposredna aktivnost udeležencev občinske partijske šole in se lahko še bolj soočijo mnenja in stališča udeležencev s čla-

ni zveze komunistov, ki opravljajo odgovorne družbenopolitične in strokovne funkcije v občini in izven nje.

Čeprav so bila naša pričakovanja pred pričetkom občinske partijske šole o izobraževalnem delu različna, smo med potekom izvajanja programa vedno bolj oblikovali trdno prepričanje, da je tako usposabljanje za vsakega člana zveze komunistov nujno potrebno in da bi morala biti tudi udeležba boljša, saj je bila v tem oddelku relativno skromna. Prišli smo do spoznanja, da lahko člani zveze komunistov v taki obliki idejnopolitičnega usposabljanja pridobijo potrebno usposobljenost za bolj učinkovito družbeno in samoupravno delovanje, zato je nerazumljivo in neopravičljivo, da nekateri udeleženci dosedanjih oddelkov občinske partijske šole niso aktivni v svojem okolju.

Menimo, da je bil izbor predavateljev ustrezen in da so s svojo angažiranostjo in strokovnostjo prispevali h kvalitetnemu skupnemu delu v 12. oddelku občinske partijske šole. Predavatelji so se tudi pohvalno izrazili o naši aktivnosti, kar jim bo gotovo spodbuda za nadaljnje sodelovanje v raznih oblikah idejnopolitičnega izobraževanja.

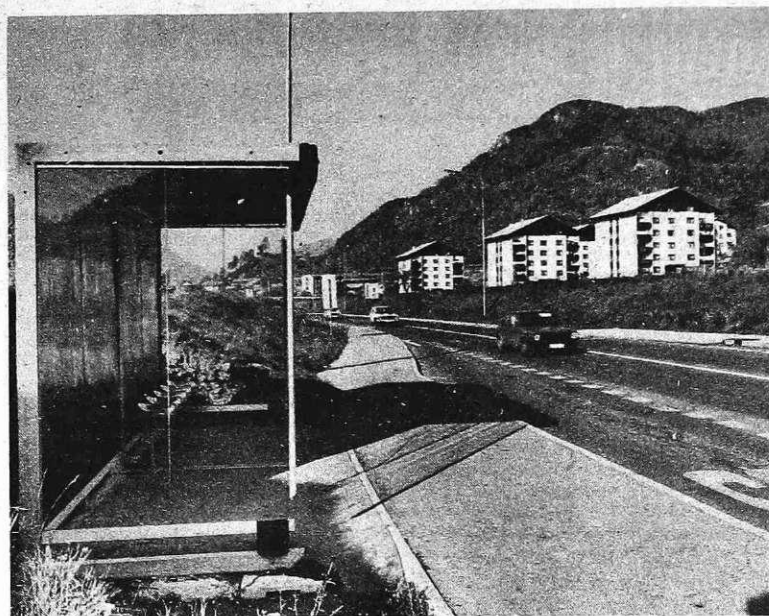
Posebno smo bili navdušeni nad izvajanjem dr. Radka Ščepanoviča, ki nas ni samo pritegnilo, ampak tudi miselno zaposlilo. Tako je dobil vsak udeleženec dovolj spodbud za nadaljnje individualno izpolnjevanje iz dokaj zahtevnega dela marksističnega nauka, to je marksistične filozofije. Domenili smo se, da bomo seminarske naloge izbrali in oblikovali tako, da bodo lahko vir za študijske sestanke v osnovni organizaciji zveze komunistov. S tem bomo lahko prispevali tudi k idejnemu usposabljanju ostalih članov zveze komunistov.

Vsi smo se tudi strinjali, da je potrebno zagotoviti občasna srečanja posameznih oddelkov ali pa več skupaj, na katerih bi se srečali s strokovnjaki posameznih teoretskih in strokovnih področij in tako poglobljali svojo vednost in usposobljenost za družbenopolitično in samoupravno delo. Taka srečanja bi bila koristna tudi za izmenjavo izkušenj iz dela in življenja članov zveze komunistov in bi s tem poglobljali tudi medsebojne vezi.

Menimo, da bi moral vsak član zveze komunistov dokončati tako obliko idejnopolitičnega usposabljanja, ker bi tako lažje in učinkoviteje deloval v svojem delovnem in življenjskem okolju.

Udeleženci 12. OPŠ

Franjo Ropret

Jeseniška občina je dobila nova avtobusna postajališča (foto I. Kučina)

ŠE PREMALO SE PIŠE IN GOVORI O ČISTOČI IN UREJENOSTI JESENIC

Na tretji razširjeni seji upravnega odbora Turističnega društva Jesenice so govorili o delovanju turističnih podmladkov v osnovnih šolah, komisije za varstvo okolja, komisije za vodenje akcije »lepe rože« in komisije za vrtičkarstvo.

Predsednica komisije za turistični podmladek Ema Vesek je poročala, da delovanje podmladkov v šolah dobro teče. Podmladki zbirajo razne turistične razglednice, spominke, pišejo spise na temo »Moj domači kraj«, pripravljajo lokalne turistične vodiče, organizirajo razstave etnografskih predmetov in drugo. Pred vsakoletnim srečanjem turističnih delavcev Gorenjske se pripravijo in udeležijo tekmovanja, ki ga razpiše in pripravi Gorenjska turistična zveza.

Razen tega v vseh jeseniških osnovnih šolah obstojajo in delujejo obhodne trojke za varstvo okolja, ki jih imenujejo tudi »Zelene straže«. Naloga trojk je, da večkrat obhodijo dodeljeno območje mesta in ugotavljajo, kje prebivalci kršijo pravila o varovanju okolja in kje si posebno prizadevajo, da bi bile Jesenice čim bolj čiste. Kršilcem dajejo pisna opozorila, prizadevnim pa priznanja. Pri tem moramo žal povedati, da so nekateri, ki so prejeli pisna opozorila, protestirali, namesto da bi to sprejeli kot vzgojno akcijo. To seveda ne bo odvrnilo trojk od njihovega dela, saj je vendar njihov glavni namen, da bi se vsi prebivalci mesta zavedali, da moramo vsi skrbeti, da bi bile Jesenice čim boljše in čim bolj čiste.

Turistični podmladki tudi skrbijo, da učenci osnovnih šol opravijo večkrat na leto očistevalne akcije na dodeljenem območju. Pri tem tudi ugotavljajo opravljeno delo in na osnovi tega prejmejo podmladki redno poročajo v Železaru, lokalnem radiu in v drugih glasilih.

Ob akcijah, ki jih izvaja društvo, so ugotovili, da prebivalci premalo skrbijo za okolico kontejnerjev. Na mnogih mestih je namreč okrog njih več smeti kot v njih. Posebno se to

dogaja pri kontejnerju, ki stoji ob UKOVI vzhodno od Titovega doma. Starši bi morali tudi skrbeti, da otroci ne bi delali škode v spominskem parku na Plavžu. Pri Komunalnem podjetju Kovinar bi morali bolj redno čistiti staro cesto od hotela Korotan do Elektro Žirovnice in novi predor za pešce, ki je narejen v podaljšku ceste Cirila Tavčarja.

Člani komisije za varstvo okolja in akcijo »lepe rože« so predlagali občani za pohvale, pisna priznanja in za podelitev značk. Najbolj prizadevnim naj bi podelili tudi čebuljice oziroma sadike rož.

V zvezi z delovanjem komisije za vrtičkarstvo so bili udeleženci seje obveščeni, da je opuščen smetišče zahodno od naselja Plavž izravnano in da so nanj že pričeli voziti zemljo z gradbišča jeklarne 2. S prevozom so za nekaj časa prekinili, da se uredi dovoz, da vozila ne bodo onesnaževala glavne ceste. Člani komisije so predlagali, naj bi nekaj zemlje pripeljali tudi na vrtičke za Savo in med železniškim tihom na Hrušici ter koroško progo. Predstavnika Kovinarja so zaprosili, da skupina, ki skrbi za nasade in žive meje, pripelje sadike za zasaditev žive meje okrog vrtičkov.

Udeleženci seje so bili še obveščeni, da se na Jesenicah večja potreba po prenočitvenih zmogljivostih. Sedanje zmogljivosti bodo daleč premajhne, ko bo gradnja jeklarne 2 v celoti zaživel in še posebno ob gradnji cestnega predora skozi Karavanke. V zvezi s tem so predlagali, da naj bi pozvali Jeseničane, da bi v okviru svojih možnosti uredili sobe za goste. Nadaljevati pa je potrebno tudi s prizadevanji za gradnjo novega ustreznega hotela na Jesenicah. Za uresničitev te zamisli bo treba poskrbeti za združevanje sredstev. Sama HTDO Gorenjka tega ne bo zmogla, ker odplačuje še kredite za obnovo hotela v Planini pod Golico.

Osnovni šoli Tone Čufar in Prežihov Voranc sta za udeležbo na tekmovanju Gorenjske turistične zveze prejeli pisna priznanja.

Na koncu seje so sklenili, da bo naslednja seja okrog 20. decembra, ko bodo sprejeli osnutek ovrednotenega programa dela za prihodnje leto.

B. B.

Podhod za pešce na Plavžu (foto I. Kučina)

SPOMINSKE SVEČANOSTI OB DNEVU MRTVIH NA JESENICAH

Tako kot vsako leto so tudi letos na Jesenicah in v okolici počastili spomin na padle borce NOV, talce, žrtve koncentracijskih taborišč in vse tiste, ki so jim ugasnila življenja za našo svobodo in lepšo prihodnost.

Osrednja spominska svečanost je bila na grobišču padlih borcev v spominskem parku na Plavžu v sredo, 31. oktobra, v organizaciji krajevnih odborov ZB NOV in družbenopolitičnih organizacij Plavž — Jesenice. V kulturnem programu so sodelovali: pihalni orkester Jeseniških železarjev pod vodstvom Ivana Knifca, moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice pod vodstvom Mire Mesarič in recitatorska skupina OŠ Tone Čufar Jesenice pod vodstvom mentorice Marjete Noč.

Ob grobišču padlih borcev, ki je bilo okrašeno s cvetjem, številnimi lučkami, državnimi in partijskimi zastavami, na straži pa so bili praporščaki s prapori, se je zbralo lepo število Jeseničanov. Poleg svojcev padlih borcev so spomin na padle borce počastili mnogi njihovi prijatelji in znanci. Po uvodni žalostinki, ki jo je izvedel pihalni orkester Jeseniških železarjev, je imela spominski govor mladinka DAGMAR VERGLEZ. Komemoracija se je nadaljevala z nastopom moškega pevskega zbora DU Jesenice in članov recitatorskega krožka OŠ Tone Čufar Jesenice.

Na svečanosti je sodeloval tudi vod JLA, ki je padle počastil s salva-

mi, pihalni orkester pa je nato zaigral znano žalostinko KOT ŽRTVE STE PADLI. Salve mladih vojakov, zvoki pihalnega orkestra, sklonjeni prapori, piski lokomotiv na delovnih mestih in večerno zvonjenje zvonov, kot da so za trenutek zaustavili utrip življenja. Nad spominskim parkom in nekdanjim Milanovim logom, ob vznožju mogoče Mežakle, ki je bila mnogim borcem drugi dom, je zavladala svečana tišina. Prisotni so se s sklonjenimi glavami v globoki tišini še enkrat spomnili žrtve fašističnega nasilja, najhujšega terorja, grozne morije, ubijanja, preganjanja, taborišč, lakote...

Spominska svečanost se je nadaljevala ob spominskem obeležju padlim vojakom in prvi svetovni vojni. Z žalostinkami pihalnega orkestra, pesmijo moškega zbora DOBERDOB, SLOVENSkih FANTOV GROB in s pozdravom praporščakov, je bila spominska svečanost v spominskem parku na Plavžu zaključena.

Spominske svečanosti so bile tudi v drugih krajevnih skupnostih občine Jesenice. V Planini pod Golico je na komemoraciji sodeloval tudi moški zbor DU Jesenice, na grobišču padlih borcev in v parku talcev v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela in na pokopališču na Blejski Dobravi 1. novembra pa pihalni orkester Jeseniških železarjev.

ČISTO OKOLJE BI MORALO BITI NAŠA VSAKDANJA SKRB

Ljudje imamo že od nekdaj zelo grdo navado, da mečemo papirčke in še mnoge druge odpadke, kamor se nam zljubi. Nekateri »najpogumnejši« si upajo svojo domačo šaro (ki nemalokrat vsebuje tudi neuporabne avtomobilske dele ali pokvarjen pralni stroj) enostavno odnesti v kakšen gozdiček, misleč, da jih ne bo nihče opazil. Pa se krepko motijo! Ljubitelji narave, ki hodijo v gozdove, da bi uživali ob čisti in nedotaknjeni naravi, te smeti krepko zbedejo v oči, saj se njihova »nedotakljiva« narava spreminja v odlagališče.

Zalostno je to, vendar je res! Le kaj naj potem naredimo z našimi ubogimi očistevalnimi akcijami, če pobiramo samo tiste malenkostne odpadke po ulicah, pa še pri tem se včasih najde kdo, ki ti za hrbtom brez kakršnekoli vesti spet smeti. Nekateri tako pobiramo, drugi spet odmetavajo: le kako naj bodo potem naše akcije uspešne!

Prav gotovo bi se vse to krepko spremenilo, če bi prav vsi, brez izjeme, upoštevali pravila in metali odpadke tja, kamor sodijo. Kajpada bi bilo treba postaviti tudi več košev, ki jih žal na naših cestah ni na pretek. Kaj pa z odlagališči v zakotnih krajih? Potrebni bi bilo mnogo več pridnih rok, da bi s skupnimi močmi take kraje dobro očistili.

A kaj, ko so samo želje, za katere ne kaže, da bi se kmalu uresničile. Zelo grdo je, da smo ljudje pri vsem tem preveč brezbržni in namesto da bi pripomogli k čistejši okolici, jo onesnažujemo.

Petra Mirtič, 8. c
OŠ Karavanskih kurirjev
NOB Koroška Bela

TEKMOVALCI GAŠPERJEVE BRALNE ZNAČKE O NJEGOVEM LIKU

Tekmovanje za Gašperjevo bralno značko poteka v naši osnovni šoli Tone Čufar že drugo leto. Tudi letos smo se člani krožka za ohranjanje tradicij NOB vključili v tekmovanje. S tovarišico Hribnikovo smo se pridno lotili dela. Študirati smo začeli knjigo »Gamsi na plaz«. V tej knjigi opisuje Karel Prušnik-Gašper življenje in boje koroških Slovencev, pa tudi svojo mladost, rast in zorenje v moči in borci za narodne in socialne pravice.

Karel Prušnik-Gašper je že kot mlad fant začel brati knjige politične vsebine. Rad je posegal tudi po Cankarju, Levstiku in drugih slovenskih pisateljih. Teh knjig ni mogel dobiti v knjižnicah slovenskega izobraževalnega društva. Veliko mu je pripovedoval njegov stric. Razlagal mu je marksistično literaturo, a vendar preprosto, da je kmalu spoznal, v kateri razred sodijo kmečki fantje, ki služijo kruh z lastnimi rokami. Včlanil se je v socialistično mladinsko organizacijo, katere člani so nosili rdeč nagelj.

Blizale so se volitve v deželni in državni zbor. Karel in napredni Korošci se niso mogli odločiti, koga naj volijo. S svojim tovarišem iz rodne vasi sta sklenila da bosta v deželni zbor volila Koroško slovensko stranko, v državni zbor pa socialne demokrate.

Imeli so tudi skrivno tiskarno, v kateri so tiskali časopis »Kam?«. Zaradi izdaje so prišli orožniki po Karla in ga odpeljali na orožniško postajo v Železno Kaplo. Od tam so ga odpeljali v celovške zapore, potem pa v Karla. Tam so mu sotovariši svetovali, naj piše spomine. Ubogal jih je, čeprav je bil jetnik strogo kaznovan, če so pri njem našli pisemski papir in znamke. Pisal je zvečer, ko se je ves prašen in umazan vrnil v celico. Hitro je pojedel večerjo, nato pa se skril v kot, katerega pazniki niso mogli videti skozi linico. Prvi listek je poslal 13. januarja po skrivni zvezi v Celovec. Listke je pošiljal na različne naslove, da se ne bi oblastem zdelo sumljivo, zakaj njegova žena prejema vsake tri dni pisma. Nekaj pisem se je izgubilo, vendar mu je žena to sporočala, saj je imel vsak listek kontrolno številko. Veliko bolj prijetno pa je bilo snidenje z ženo.

ZBIRAMO DENAR ZA KONČNI IZLET

Učenci 8. a razreda osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice že zbiramo denar za končni izlet. Domenili smo se, da si prislužimo nekaj denarja tudi z delovnimi akcijami.

Goranov oče je povedal, kakšno bo naše delo in kdaj bomo pričeli. 24. oktobra smo se ob 15. uri zbrali pri vratarju Železarne na Koroški Beli in odšli zlagat opeko. Na začetku nam je delo šlo kar hitro od rok, ko pa smo morali v roke vzeti krampe ter opeko kopati iz peska in jo ločevati od žlindre, smo malo popustili. Opeko smo nalagali v samokolnice in jo vozili na poseben kup, kjer je že bila zbrana opeka. Razdeljeni smo bili v skupine po štiri. Delali smo do pol šestih.

Veseli smo bili, da smo dobili delo in se odločili, da bomo še kak dan porabili za to. Z delovnimi akcijami bomo zbrali več denarja, razbremenili starše in imeli več možnosti, da bomo odšli na končni izlet v željeni kraj.

Mojca Tišov, 8. a
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

PRVA ABONMAJSKA PRIREDITEV GLASBENE MLADINE SLOVENIJE

V petek, 2. novembra, smo se učenci osnovnih šol jeseniške občine odpravili v Ljubljano, da bomo poslušali prvi abonmajski koncert Glasbene mladine Slovenije, in sicer Slike z razstave, skladatelja Modesta Petroviča Musorskega.

Prireditve je bila v veliki dvorani Cankarjevega doma. Na začetku nam je napovedovalec povedal nekaj besed o skladatelju in njegovem delu. Potem pa nam je orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta — gosta iz Avstrije — zagrabil skladbo Slike z razstave. Idejo zanjo je skladatelj dobil na razstavi svojega prijatelja — slikarja Viktorja Hartmana.

Po končanem koncertu nam je organist Milko Bizjak predstavil še veličastne orgle, ki so v veliki dvorani mogočno zazvenele.

Prepolni vtisov smo zapustili Cankarjev dom in se vrnili domov.

Anton Mavrič,
dopisniški krožek
OŠ Tone Čufar

Listek popisan s spomini je imel trdo stisnjen v roki in ga ženi izročil na skrivaj. Tedaj sta trepetala oba, ali se bo srečno izteklo ali ne. Pozimi je bilo vse lažje, saj je imel zavojček skrit za rokavico in ko mu je žena pravila, kakšne rokavice plete otrokom, ga je vzela ven. Sojetniki Karla so se strašno dolgočasili, a on je bil svoboden človek, čeprav v zaporu.

Karel je bil hraber borec, junak koroških partizanov, politični delavec, ki je upal pogledati resnici v oči, čeprav je bilo zanj treba veliko trde nagelj.

KROŽEK ZA OHRANJANJE TRADICIJ NOB V OŠ TONE ČUFAR

Že četrto leto deluje v naši osnovni šoli Tone Čufar krožek za ohranjanje tradicij NOB. V njem obravnavamo tematiko NOB in se seznanjamo z dogodki med njo. Skušali bomo ohraniti spomine nekdanjih borcev, kajti škoda bi bilo, da o težkih časih ne bi napisali vsega.

Zapuščajo nas mnogi borci. Nekaj še živeli pa se je odločilo, da bo sodelovalo z našim krožkom. K temu je veliko pripomogel občinski odbor ZZZB NOV Jesenice. Največkrat intervjujamo borce na njihovem domu, ali pa jih povabimo na šolo. Na takih srečanjih sodelujejo tudi učenci višjih razredov. Spomine borcev si zabeležimo, krožkarji pa jih posnamemo na magnetofonski trak. Da ne bi ti spomini ostali samo na magnetofonskih trakovih, jih izdamo tudi v našem glasilu MLADI ZGODOVINAR, ki izhaja enkrat letno.

Zgodovinski krožek seznaja učence šole tudi z dogodki iz domovine in sveta. Lepake razstavljamo na stenčasu, ki je dostopen in na vpogled vsem učencem.

Letos bomo že drugič sodelovali v tekmovanju za Gašperjevo bralno značko. Knjige Gamsi na plaz, Požganica in zbornik »Koroški Slovenci v Avstriji včeraj in danes« so literatura, ki jo nameravamo preštudirati. Z vsem spoštovanjem bomo listali po tej literaturi in tako spoznali veličino junaškega boja koroških partizanov in poštenih ter delovnih koroških ljudi.

Kmalu po podpisu avstrijske državne pogodbe maja 1955 so se na Koroškem razbohotili nemško nacionalistični in šovinistični elementi. Začeli so z germanizatorsko politiko in kratili pravice koroškim Slovincem.

VEČER BLIŽINSKE NARAVOSLOVNE FOTOGRAFIJE

V četrtek, 25. oktobra, je imel ob 18. uri dr. Kurillo iz Kranja v zgornjih prostorih restavracije Kazina odlično predavanje za ljubitelje bližinske fotografije. Predavanje je organiziral foto klub Andrej Prešeren z Jesenic.

Najprej je prikazal uspešne fotografije rož, kamenin, kristalov, drobožev in podobnega. Človek je v primerjavi z droboževkami v naravi kot slon v stekleni menažeriji, je hudomušno dal primerjavo predavatelju.

Iz uvodne debate se je spustil na trdna tla tehnične izvedbe. Praktični napotki so sloneli na avtorjevih izkušnjah, ki jih je tudi že povezal v svoji pred kratkim izdani knjigi o tej tematiki. Dr. Kurillo mojstrsko obvlada to področje, ki je zahtevno tako po strokovni plati kot tudi po finančni. Oprema in pripomočki, kot so makro objektiv z relativno odprtinom 4, elektronske bliskavice (fleši), vmesni obročki z dvojnimi prožili, omogočajo snemanje v razmerju 1:2 in 1:1. Najnovejši tehnološki kriki so tele-makro objektiv, ki pa pridejo v poštev le za poklicne fotografe.

Predavatelj je nazorno opisal in prikazal z diapozitivi vse mogoče načine osvetlitve, predvsem pa način difuzne osvetlitve skozi plastično embalažo. Za statične motive uporablja avtor predvsem objektiv z žariščnico 50 mm, za razgibane motive pa z žariščnico 150 mm in več.

Dr. Kurillo je navdušil predvsem pionirje, mladince in člane foto kluba Andrej Prešeren s prikazom barvnih diapozitivov metuljev, gosenic, kačjih pastirjev, čebel, os, čmrljev in progastih (rdečkastih) stenic. Posebno zanimivi so bili diapozitivi ličinke kresnice, nosatih pajkov, križevcev, žab, krastač, rjavih regic in kuščarjev.

Nad vse zanimiv in prijeten večer je predavatelj zaključil s pripombo, da so vsi ti posnetki izjemno zahtevni, saj iz enega filma dobimo le 10 do 15 odstotkov uspešnih posnetkov (od 36 posnetkov je uspešnih za prikaz približno 5 do 6 posnetkov).

Želimo si še več takih večerov v jesensko-zimski sezoni 84/85, je ob koncu predavanja poudaril predsednik foto kluba Janez Gregori in se predavatelju zahvalil za izčrpano in zanimivo predavanje.

Slavko Tarman

ZA ULTRAZVOČNO RENTGENSKO APARATURO SO DAROVALI:

V mesecu oktobru so za plačilo ULTRAZVOČNE RENTGENSKE APARATURE v jeseniški bolnici darovali:

— RUDOLF RAVNIKAR, Gradnikova 5, Radovljica, namesto cvetja na grob pokojnemu bratu POLDETU RAVNIKARJU — 2.000 din;

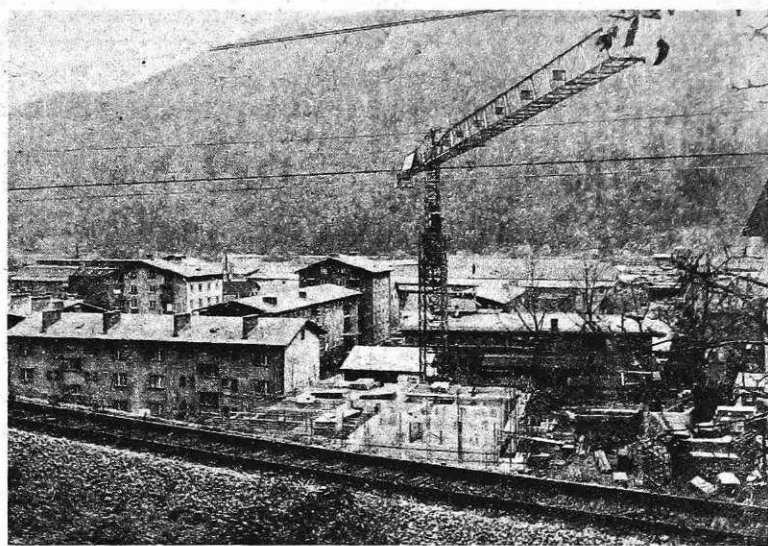
— Kadrovski sektor Železarne Jesenice: namesto venca na grob pokojni SABINI KOLARIČ — sodelavci sestre Metke — 4.600 din;

— Računovodstvo osebnega dohodka Železarne Jesenice namesto cvetja na grob pokojni SABINI KOLARIČ — 3.000 din.

Skupna vsota zbrane denarja znaša 344.723,50 dinarjev.

Delavci Splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevke namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno nakažite na ziro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530-603-31203 z navedbo: namesto venca za tega in tega ... darila in podobno.

Jesenice — gradnja na Kejžarjevi cesti (foto I. Kučina)

PRAVLJICA »ZLATOROG« V SLOVENSKEH GORICAH

Tudi v ta kraj, daleč od naših Julijcev, sem bil povabljen, da v Lenartu in v okoliških šolah posredujem učencem planinsko pravljico »Zlatorog«. V teh šolah je mladina pohvalno ubogljiva in mirna.

Najprej sem učencem na teh šolah izrekel prisrčne pozdrave učencev naše žirovniške osnovne šole, ki so jih z veseljem sprejeli in seveda tudi vrnili. Nisem jim pozabil razložiti, kje je ta šola in predstaviti naših pet velikih mož.

Priključena triglavska pravljica o Zlatorogu osrečuje mlade učence po šolah od prvega do četrtega razreda. Tudi v višjih razredih jim ta povest ugaja, ker prek osemdesetih barvnih diapozitivov spoznajo del naših Julijcev. Koliko so ta predavanja uspešna, se vidi iz velikega odziva gledalcev oziroma poslušalcev, saj sem navdušil že 14.000 otrok v domovini in Sloveniji v zamejstvu.

V kako lepah gorah je živel Zlatorog, prikazem z lepimi posnetki pašnikov, cvetočih livad in jezer, ki so se takrat razprostirali na Komni v Zlatorogovem raju. Najzanimivejši posnetki za najmlajše so ovčke, ribice, metuljček, ježek in srnica. Začudijo se kozorogu in razložim jim, kako krotka je ta naša največja gorska žival, da se ji lahko tudi oni približajo na nekaj korakov, a le, če so mirni in tihi in brez palice. Le malokateri od učencev pozna svizca, zato ga opišem in razložim njegovo življenje visoko na travnih pobočjih v gorah. Ko prikazujem planinsko cvetje, povem, kako sem vesel vsake rože, katero pustijo planinci cveteti tam, kjer je zrasla, da je ne odtrgajo, sicer bi zvenela v rokah in kasneje bi jo našel uničeno na poti. Zvedo tudi, da so te slike nastale v Triglavskem narodnem parku, koder je prepovedano razgrajanje, trganje rastlin, odmetavanje odpadkov, plašenje živali — treba se je obnašati kot dobro vzgojen planinec, vse zato, da bodo imeli oni, ko dorastejo, čim naravnostjšo gorsko pokrajino. Planinec mora priti v gore že vzgojen, vzgajati jih v planinah je pozno! To je tudi vzgojni uvod v pravljico.

V dolini Trente vidijo kočico, v kateri je bil rojen lepi trentarski lovec. Soča, divja Trenta in gostilna, v kateri je živel lepa hči gostilničarke. S tem se začne pravljica, ki je ilustrirana z desetimi reprodukcijami akademskega slikarja Rudija Kogojca. Da ob tem spoznamo zanimiv Mangart z jezerom, Špič, grapa v Martuljku, obraz Ajdovske žene in Široka peč, kjer je lovec streljal na Zlatoroga. Sledi Bogatin z »zakladom« in na njegovem vходу triglava

kača. Otroci se pri teh slikah kar spogledujejo med seboj in večkrat zaslišim vzdih.

Tudi zadnji del pripovedke, ko je Zlatorog odšel v druge kraje, opustil Komno — svoje kraljevstvo, predstavim tako, da namesto prejšnjih lepih rož prikazem bodicaste cvetove, tam, kjer so bila jezera, so sedaj mlakuže s pupki, razrušena pastirska kočja, okostje gamsa, črnega gada in razdejanje pašnikov in cvetočih livad do golih skalnatih pobočij. Zlatorog pa nam je zapustil Zlatorogove rože in še mnogo mnogo lepote v naših Julijskih gorah za vas mlade, da jih boste z zadovoljstvom doživljali, sklenem pripoved.

Ce sem vzbudil v mladih zanimanje za gore in kulturni odnos do njih, sem dosegel svoj planinski namen.

Jaka Čop

JAKA ČOP S SVOJO UMETNIŠKO FOTOGRAFIJO V DOMŽALAH

V ponedeljek, 5. novembra, so v Domžalah, v preddverju hale komunalnega centra odprli samostojno razstavo umetniških fotografij JAKA ČOP, člana foto kluba Andrej Prešeren Jesenice, pod naslovom RAJ POD TRIGLAVOM.

DIA VEČERI

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela pričenja letošnjo sezono (1984-85) dia večerov v torek, 13. novembra, ob 18. uri v sejni sobi Planinskega društva (dom Julke in Albina Pibernik).

Naprosajo vse zainteresirane, ki imajo dia posnetke, naj jih prinesejo vsaj po deset, da bomo s prikazom teh diapozitivov pričeli prvi dia večer, obenem pa se bomo dogovorili o nadaljnjem programu teh večerov.

Franc Kreuzer

SIMFONIJA DELA

Po obisku v jeseniški železarni sem mnogo razmišljal o delu in nedelu v njej. Razočaran sem bil. Razmišljal sem o delavcih iz drugih republik, o »uvoženi delovni sili, ki nič ne dela«, kot je večkrat poudaril naš vodja. Ne prestando je govoril slabo o teh delavcih. To me je zelo motilo.

Morda nekaj teh delavcev res samo poležava in lenari, a vsi vendar niso enaki. Navsezadnje vsega tudi niso krivi delavci. Kaj pa tisti, ki organizirajo delo?

Le kaj bi Železarne brez delavcev, ki v svoji republiki ne najdejo dela? Nekateri zelo dobro opravljajo dela, ki jih domačini nočejo.

Pomislil sem tudi, kako zelo se nekateri med delom dolgočasijo in puščajo za seboj po stenah in vratih razne packarije in kracarije.

Nekateri delavci, predvsem tisti v valjarni, pa so bili zelo delavni.

Cudim se, da lahko tako zastarela Železarna sploh ustvari presežek do-

hodka. Veliko bi morali prenevti, zamenjati stroje, peči. Delo bi bilo potem učinkovitejše in prijetnejše.

Delo v železarni se mi ne zdi zanimivo. Takega dela ne bi rad opravljal, razen v skrajni sili. Občudujem delavce, ki takšno delo opravljajo z veseljem in prizadevnostjo.

Klemen Koblica, 8. a,
osnovna šola prof. dr.
Josipa Plemmlja Bled

PRVA LETOŠNJA PREMIERA NA VISOKEM NIVOJU

V petek, 26. oktobra, je bila v amaterskem gledališču Tone Čufar na Jesenicah prva letošnja premiera. Jeseniški gledališčniki so uprizorili komedijo — kriminalko Fredricha Dürrenmatta FIZIKI, v režiji ANDREJA HIENGA.

FRIEDRICH DÜRRENMATT, rojen 1921, švicarski dramatik in prozaist; piše v nemščini. Študiral je teologijo, vendar ga je prevzela literatura, najprej novele potem pa drame. Njegovo prvo dramsko delo je izšlo leta 1947 (Es steht geschrieben), sledi mu Romulus veliki (1949), satirična podoba dekadentnega življenja v Rimu. V naslednjih delih se dotika religiozne teme, v letu 1954 pa z Die Ehe des Herrn Mississippi, že v polni meri zadane svoj do kraja izoblikovani slog; to je komedija, polna črnega humora, ki odseva strah in tesnobo današnjega sveta v obliki ironične grozljivke. Rezultat izoblikovanega sloga je kriminalna komedija FIZIKI, ki jo je napisal leta 1962. To je kriminalna zgodba o treh največjih svetovno znanih in pomembnih fizikih, ki se zatečejo v sanatorij za duševno bolne, da bi obvarovali svoja velika odkritja pred svetom in svet pred velikimi odkritji. Delo ima veliko iluzij na današnji svet in je morebiti še aktualnejše, kot je bilo v času svojega nastanka. Svet v katerem živimo, je postal krut in nesmiseln. Razna smrtonosna orodja so postavljena po vsem svetu. Velika odkritja znanosti in znanstvenikov so postala plen vojakov, politikov in državnikov. Dramatik zastavlja v svoji igri vprašanje, kdo je v resnici nor? Dürrenmatt nam pove, da pravi norci niso fiziki, marveč ljudje, ki imajo v rokah oblast. Trije fiziki so se pred tako oblastjo umaknili v — norišnico! Toda tudi tu niso več varni, zakaj tisti, ki skrbijo za njihovo zdravje, pripadajo norim ljudem, v katerih je zbrana vsa nora družbena moč tega sveta. V smešnih in groteskni prizorih se od začetka do konca komedije razkriva tragikomična podoba sveta. In ko se smejemo, je v našem smehu že strah in vprašanje, kaj bo s tem svetom, če se bodo Dürrenmattovi NORCI polastili pameti in misli znanstvenikov, ki tiče v norišnici gospe dr. h. c. dr. med. MATILDE VON ZAHND?

V vili privatnega sanatorija Les Cerisiers, ki je bila svojčas poletni dvorec rodbine Zahnd, so daleč od vrveža našli zatočišče razni pacienti ustanoviteljice sanatorija — notišnice gospe doktorice von Zahnd, beba aristokratke: razni arteriosklerotični politiki, slaboumni milijonarji, pisatelji shizofreniki, manično depresivni veleindustrijalci... Doktorica zelo slovi, ne samo zato, ker je ta grbava devica večno oblečena v svojo zdravniško haljo, temveč zato, ker je zadnji potomec avtohtone rodbine Zahnd. Uživa svetovni sloves kot človekoljub in psihiater. Uporablja humane metode, pusti skupaj, kar sodi skupaj. Trije fiziki živijo sami zase, vsak zatopljen v svoj umišljeni svet. Skupaj obedujejo, kdaj pa kdaj razpravljajo o svoji znanosti, tiho buljijo predse, prikupni norci so ubogljivi, nezahtevni, z njimi ni težav. Skratka bili bi prav zgledni pacienti, če ne bi umorili svojih bolniških sester. In tako ima tudi policija dosti dela v tej hiši — norišnici. Vsa-

kemu bolniku je drugo ime in s tem drugo osebnost določila zdravnica gospa Zahnd. Ona ni kriva za umore, kriva je medicina, ker tudi medicina odpove.

Vsi trije fiziki so, da bi ohranili svoje skrivnosti, postali morilci. Ko ugotovijo, da so jih strežniki zavarovali — zaprli pred zunanostjo, spoznajo, da samo z združenimi močmi lahko pridejo iz norišnice. Za kaj takega Moebilus nima najmanjšega razloga, nasprotno on je s svojo usodo zadovoljen. Kdor mori, je morilec in oni so morili... Newton in Einstein, da ne bi spravila v nevarnost svoje tajne misije, Moebilus pa ker je imela sestra Monika preveč vere vanj. Morili so, da se ne bi začela še strašnejša morija. Dileme ni več. Newton, Einstein, Moebilus, morajo ostati v norišnici. Doktorica seznani bolnike, da je vila obkoljena s stražniki, vsak pobeg bi bil brez smisla. Odkrite so vse njihove tajne misije, pripadnost obveščevalnim službam in njihovi umski dosežki. Vse je v rokah premetene zdravnice...

Ni kaj, delo je vredno pozornosti. Le zakaj ga tako dolgo ni nihče uprizoril? Mnenje Bojana Štiha, da je prav, da je Dürrenmattova igra našla pot na jeseniški oder, je tudi velika spodbuda, ker Bojan Štih več in pozna vrednost jeseniških gledališčnikov, da so zmognili uprizoriti tudi tako delo, kot so FIZIKI.

Glavni protagonisti Dürrenmattovih Fizikov OTO GERDE, RADO MUŽAN in BORUT VEROVŠEK so se enkrat potrdili velike igralske razsežnosti, saj so se uspešno živeli v like pisateljevih fizikov. Tako prepričljivo so podajali Dürrenmattove norce — znanstvenike, da je bilo užitek spremljati njihovo igro. Ni bilo zastojev v tempu, igra vseh treh fizikov je bila dovolj inventivna in seveda tudi učinkovita. Na kratko: Na jeseniški premieri Fizikov smo skozi vrtiljak kriminalne komedije videli prebrisane zaplete treh fizikov, ki slohijo na 21. točki Dürrenmattovih FIZIKOV, ki se glasi: »Nacrtno delujoči ljudje hočejo doseči določen cilj. Naključje jih najhujše prizadene takrat, ko zaradi njega dosežejo tisto, kar je njihovu cilju nasprotno, to, česar so se bali, to, čemur so se hoteli izogniti.«

Nad fiziki in njihovim zdravjem je budno bedela gospa zdravnica von Zahnd, katera se ima za romantično in človekoljubno zdravnico in kar se tiče njenega duševnega stanja, za skoraj majhen medicinski čudež. Zdravnico je zaigrala SLAVA MAROŠEVIČ, ki je od začetka do konca igre vse niti držala v svojih rokah. Njena igra je bila cinična, mrzla, ostra, do konca enako intenzivna, izjemno subtilna in če je bilo potrebno silovita. Po vseh zapletih jo prevzame nervoza, saj je morala fizikom razkriti tudi svojo skrivnost, DA SE TUDI NJEJ PRIKAŽUJE KRALJ SALOMON! V »zlato zakladnici« številnih vlog Slave Marošević je to še ena odrska kreacija, ki bo kot zelo uspešna zapisana v analih jeseniškega gledališča.

V predstavi sodeluje še trinajst članov gledališča. TATJANA KOŠIR kot gospa misijonarjeva Lina Rose (bivša žena fizika Moebiusa) in IGOR ŠKRLJ kot misijonar Rose sta svoj delež v predstavi opravila kot izkušena odrska igralca. Njuno slovo od Moebiusa, bivšega Lininega moža, je bilo nadvse duhovito in zabavno prežeto z vsemi potrebnimi igralskimi efekti. Njuna igra je tisti del predstave, ki ji daje pravico naslova KOMEDIJA, kajti skoraj vse ostalo v igri je bilo preveč resno, napeto in tragično. Oba sta potrdila, da jima še dolgo ne bo zmanjkalo odrskih moči.

STANKA GERŠAK je igrala glavno medicinsko sestro Marto Boll, strogo, natančno in neizprosno. Kot vedno je bila tudi tokrat na nivoju svojih natančno izdelanih igralskih kreacij. BERNARDA GASPERČIČ je bila kot bolniška sestra Monika Stättler prepričljiva v izpovedi svoje vere in ljubezni do Moebilusa. Prikazala je vse vrline osebe, ki mora biti humanita do bolnika, ki ga nima za norca in ki je dovolj hrabra, da se spusti v igro za osvoboditev iz nevarnosti, ki obkroža njenega pacienta Moebilusa. Te vrline pa so jo pripeljale v katastrofo — smrt!

Policijska strokovnjaka, ki sta jih igrala BOŠTJAN BRELIH in JOŽE KLOBUČAR, sta se mirno, hladnokrvno in dobrodušno ukvarjala z mrličmi — umorjenimi bolniškimi sestrami. S svojim delom in prisotnostjo prav nič nista motila ostalega postopka, ki ga je opravljal kriminalistični inšpektor Richard Voss, FRANCJI ČERNE. Svoje delo je mo-

ral prilagoditi okolju, v katerem se je znašel. Celo zahteve Moebilusa, da ga aretira, ne more izpolniti, saj je Moebilus Monika zadaval na »ukaz Salomona«! Inšpektor je za pravico, uživa v pravici (med tem popije nekaj kozarčkov konjaka), se zahvaljuje Moebilusu za ta užitek, pozdravlja Newtona in Einsteina. Moebilusa prosi, naj ga priporoči Salomonu! S tem duhovitim odlomkom Dürrenmattove zgodbe je Franci Černe v intenzivni igri zaokrožil »komedijski del« FIZIKOV in sprostil napetost na odru in v dvorani.

Tudi mladi igralci MATEJ ŽNIDAR, BOŠTJAN VIŠNAR in ANDRAŽ GERŠAK, kot sinovi gospe Linde Rose, so se v odrskem obnašanju in tekstovno dobro znašli. FRANCJI ŽNIDARŠIČ, DRAGO SMOLEJ in LUDVIK ERJAVEC, kot avtoritativni strežniki, pripravljeni se žrtvovati za red in disciplino v sanatoriju, so s posebnim poudarkom in igro pokazali, da so podaljšana roka vsemogoče zdravnice gospe Zahnd.

Režiser ANDREJ HIENG je s postavitvijo Dürrenmattovih FIZIKOV na jeseniški oder še za en velik korak pospešil razvojno pot jeseniškega gledališča. Režiser je s celotnim ansamblom, scenografom (JOŽE BEDIČ) in kostumografijo (STANKO GERŠAK) naredil zanimivo predstavo, ki prisili gledalca k veliki zbranosti. Celoten ansambel zasluži pohvalo za res dobro izvedeno predstavo. Scenografija je bila prostorno popolnoma zadovoljiva, kostumi pa v okviru obveznih meril in navad (sestre, strežniki, zdravnica v bolniških haljah in krogih), ostali pa v oblekah, primernih času, v katerem se zgodba dogaja (sedaj). Pri realizaciji predstave so sodelovali še: FRIDERIK OMAN, inspicient, SIMONA ANDERLIČ, šepetalka, DRAGO SMOLEJ in SILVO ŠKULJ, razsvetljava ob mentorstvu PAVLA TOR-KARJA, LUDVIK ERJAVEC, odrski mojster in IVANKA LESKOVAR, šivilja.

Jeseničani smo bogatejši še za eno zelo zanimivo, kvalitetno in aktualno gledališko delo. Franjo Ropret

TRIO LORENZ — POJEM SLOVENSKE GLASBENE UMETNOSTI

V organizaciji amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice je bil v soboto, 27. oktobra, v gledališki dvorani na Jesenicah koncert svetovno znanega TRIO LORENZ, ki ga sestavljajo: PRIMOŽ LORENZ — klavir, TOMAŽ LORENZ — violina in MATIJA LORENZ — violončelo.

K podatkom o bratih LORENZ, ki smo jih prebrali v Železarju in v koncertnem sporedu za njihov nastop, je treba dodati več ali manj znane podatke, da so bratje Lorenz sinovi Karla Lorenza, doma iz naše ga Slovenskega Javornika in vnuki Karla Lorenza, nekdanjega trgovca na Slovenskem Javorniku (današnja trgovina Elita na Javorniku) in enega redkih učiteljev glasbe v tistem času na Jesenicah in okolici. Njihov ded je poučeval klavir.

Vse to in vse drugo, kar vemo mi in domala ves svet o TRIO LORENZ, NI BILO DOVOLJ, da bi pritegnilo dovolj Jeseničanov, predvsem pa glasbenike, pevce, učitelje glasbe in glasbenega pouka na šolah, stareše učence glasbe in »ljubitelje« glasbe, da bi na koncertu napolnili vsaj polovico dvorane? Vsem tistim (40 do 50), ki so jih prišli poslušat, so za minimalno vstopnino priredili enkratno umetniški večer.

Če je kje za dosego visoke kvalitete potrebna dolgoletna vztrajnost, potem to velja za komorno muziciranje in prav to je lastnost TRIO LORENZ. Mnoga leta so že prisotni v našem koncertnem življenju in kot je bilo zapisano v utemeljitvi nagrade Prešernovega sklada: TRIO LORENZ JE POJEM SLOVENSKE KOMORNE GLASBENE UMETNOSTI.

Iz bogatega repertoarja, ki ga predstavljajo ljubiteljem glasbe doma in na tujem, so si za Jeseničane izbrali naslednja dela: J. Haydn: Trio v Fis molu Hob. XV (26, Allegro, Adagio cantabile, finale tempo di minueto); I. Štuhec: »Arts« (napisano za trio Lorenz); S. Rahmaninov: Elegija; R. Schumann: Trio v f duru opus 80 (Sehr lebhaft, Mit innigem

12. FESTIVAL REVOLUCIJA IN GLASBA SPORED KONCERTA PARTIZANSKEGA PEVSKEGA ZBORA LJUBLJANA NA JESENICAH

Petek, 9. novembra, ob 19.30, dvorana gledališča Tone Čufar Jesenice. Aleksander Obradović (1927): VENEČ TITU (ljudske iz Korduna in Šumadije)

Ubald Vrabec (1905): SLOVENSKA PESEM (Karel Destovnik-Kajuh)
Karol Pahor (1896—1974): OČENAŠ HLAPCA JERNEJA (Ivan Cankar)
Peter Lipar (1912—1980): PARTIZANOV SLOVO (Matej Bor)
Radovan Gobec (1909): SOLDATI MAŠIRAJO (ljudska)
Marjan Kozina (1907—1966): OBROČ (Marija Dernovšek)
Pavel Sivic (1908): GOVORE (Karel Destovnik-Kajuh)
Karol Pahor (1896—1974): NAGLO PUŠKE SMO ZGRABILI (po ruski ljudski pesmi)
Radovan Gobec (1909): KOSEC KOSO BRUSI (ljudske besedilo)
Karol Pahor (1896—1974): V BOJ (France Kosmač)
Karol Pahor (1896—1974): ZA VASJO JE ČREDO PASLA (po angleškem napevu)
Janez Kuhar (1911): JUTRI GREMO V NAPAD (Matej Bor)
Milko Škoberne (1910—1981): STOJI TAM V GORI PARTIZAN (prirejeno ljudsko besedilo)
Marjan Kozina (1907—1966): NAŠA VOJSKA (France Kosmač)
Karol Pahor (1896—1974): NA JURIS (Tone Seliskar)
Radovan Gobec (1909): PESEM O SVOBODI (Radovan Gobec)
Zborovodja Milivoj ŠURBEK.

JUTRI KONCERT PARTIZANSKEGA PEVSKEGA ZBORA NA JESENICAH

V tem mesecu v 18 slovenskih krajih poteka že 12. festival Revolucija in glasba in med te kraje se letos že drugi vpisujejo tudi železarske Jesenice, in sicer letos kot gostitelj PARTIZANSKEGA PEVSKEGA ZBORA LJUBLJANA, ki bo svoj izbran koncert izvajal jutri ob 19.30 v gledališki dvorani na Jesenicah, pod vodstvom zborovodja Milivoja Šurbeka. Zbor letos praznuje tudi 40-letnico svojega delovanja.

Na pobudo komisarja glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije Borisa Kidriča je bil 21. aprila 1944 v rekonvalescentnem oddelku pri Igorju na Planini na obronkih Kočevskega Roga ustanovljen partizanski invalidski pevski zbor. Prvič je nastopil že 27. aprila istega leta v dvorani bolnišnice na Planini na proslavi tretje obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte. Njegov prvi dirigent, profesor glasbe in partizanski skladatelj KAROL PAHOR, je takrat poiskal prve pevce zbora med ranjenci, ki so nekateri šele komaj za silo okrevali, za bojne enote pa niso bili več sposobni. Puške in bombe so zamenjali z udarnimi in navdušujočimi izvirnimi borbenimi partizanskimi pesmimi.

Zbor je pel borcem na položajih pred bitkami, ranjenim tovarišem v partizanskih bolnišnicah, pel je ljudem po vaseh na osvobojenem in polosvobojenem ozemlju. Do novembra 1944 so imeli že petdeset nastopov. Zbor je bil tudi velika spodbuda slovenskim skladateljem, ki so bili takrat v partizanih v Beli krajini, in sicer: Karlu Pahorju, Marjanu Kozini, Maksu Pirniku, Pavlu Sivcu, Dragu in Cirilu Cvetku, Janezu Ku-

harju, Dragu Korošču, Antonu Lavrinu, Bojanu Adamiču, Radu Simonitju, Svetu Maroltu-Špiku, Franciju Šturmju in Viktorju Mihelčiču.

Zaradi odhoda na novo dolžnost je Karla Pahorja januarja leta 1945 kot zborovodja partizanskega invalidskega pevskega zbora zamenjal prof. Pavel Sivic. Po osvoboditvi, ko so pevci — invalidi odšli na svoje domove, je zbor za nekaj časa prenehal delovati, dokler ni leta 1947 Pavel Sivic s pomočjo Janeza Kuharja ponovno zbral zbor, ki se je preimenoval v partizanski pevski zbor. Zbor je za tem kar 28 let vodil partizanski skladatelj prof. Radovan Gobec, ki je zbor večkrat peljal tudi na gostovanja v tujino: Romunijo, Nemško demokratično republiko, v Italijo, na Nizozemsko, v Belgijo, Avstrijo, na Madžarsko, Poljsko, v Sovjetsko zvezo, poleg seveda v številne kraje naše ožje in širše domovine.

Za svoje dolgoletno uspešno delo je partizanski pevski zbor prejel številna priznanja in odlikovanja, plakete in nagrade. Med njimi naj omenimo: red zaslug za narod z zlato zvezdo, odlikovanje svobode I. stopnje, red bratstva in enotnosti z zlatim vencem, Gallusovo plaketo, Prešernovo nagrado, nagrado in plaketo zveznega odbora ZZZB NOV Jugoslavije, oktobrsko plaketo v Vrnjački Banji in najvišje jugoslovansko priznanje — nagrado AVNOJ. Tudi člani zbora so nosilci številnih vojaških in mirnodobnih odlikovanj in priznanj.

Seveda se je zbor ves čas pomlajal, na mesta očetov so prihajali sinovi, mlajši bratje in drugi, ki nadaljujejo tradicijo tega edinstvenega pevskega zbora v naši državi, ki si je pridobil sloves najboljšega interpreta partizanskih borbenih pesmi.

SKUPINSKA RAZSTAVA SLIK ČLANOV DOLIK V TRBOVLJAH

Jutri, 9. novembra, bodo v razstavnih prostorih delavskega doma v Trbovljah odprli skupinsko razstavo slik članov likovnega kluba DOLIK Jesenice. S svojimi slikami se bodo na razstavi, ki sodi v program rednih vsakoletnih zamenjalnih razstav med pobratenima kluboma RELIK Trbovlje in DOLIK Jesenice in v okvir tradicionalnega kulturnega sodelovanja pobratene občin Trbovlje in Jesenice, predstavili:

Rudolf Arh, Franc Berce, Branko Čušin, Franc Dolinšek, Anton Drap, Ljubica Intihar, Zdravko Kotnik, Janko Korošec, France Kreuzer, Pavel Lužnik, Tine Markez, Ana Mlekuš-Višnar, Rudi Reichman, Draga Soklić, Milena Stocca, Tone Tomazin, Franc Vandot, Cveto Velikajne in Marjan Židanek.

Na trboveljski razstavi se bodo predstavili s 32 slikami (olje, akvarel, kreda, gvaš), ki jih je izbrala strokovna žirija, likovni kritik dr. Cene Avguštin in umetnostna zgodovinarica Slavica Osterman-Keržan.

Franjo Ropret

TRIO LORENZ NAVDUŠIL

Vse nas je navdušila tristranična, v isto misel strnjena invazija zvoka »orkestra« tria Lorenz. V presenetljivo dobro zasedeni dvorani gledališča (za jeseniške razmere in komorni koncert 80 pravih poslušalcev) smo bili, razen šumljanja pri odvijanju bonbonov, enkrat istočuteča generacija.

Koncesija, ki smo jo pričakovali na koncu koncerta, je prišla že takoj po imenitno izvedenem Haydnovem Hoboken triu; Štuhčev Art je s flazoletmi dobesedno stresel alikvoto v vsakem od nas. V potem izvedenih romantični Elegiji Rahmaninova in Schumannovem Triu v F-duru smo bili deležni tako polnega in imenitno podanega bogastva zvočnih barv, da je treba reči: če so bili Lorenzi pred leti naš zvočni čudež, so sedaj tako zrelo umetniškomuzikalno-estetsko čudo, ki ga majhen slovenski narod najbrž še ni imel.

Morda smo za dodatek želeli še kaj našega, novega. Ro.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Marjeta NOVAK: Vrtljak. Roman. Pomurska založba 1983.

Realizem, ki ne bo le ponavljanje starih vzorcev: je bilo to pričakovanje ali želja. In še uresničilo se je. Kajpak od mladih pričakujemo nekakšno svežino. Svežina, ki veje iz tega romana, je le svežina novih pogledov, recimo, svežina pisateljske zamisli, za to življenje in za te ljudi pa bi bilo treba najti kak drugačen izraz.

Malce preseneča, da si je mlada pisateljica izbrala moškega za junaka. Robert je srednješolski profesor: ta poklic je avtorici nedvomno znan, izbrala ga je brzokone zato, da ne bi bilo težav s postranskimi rečmi, s slikanjem okolja in podobnim. Glavna tema pa je sodobna odtujenost, odmrtost čustev, pomanjkanje zavzetosti za karkoli. Junak išče stikov z ljudmi, z ženskami, hkrati pa se jim vedno umika. Sam zase sestavlja nekakšno kartoteko čustev in življenjskih položajev: njegova čustvena impotenca torej izvira iz zgolj razumskega odnosa do življenja?

Avtorica ta stanja dobro pozna, ne razčlenjuje jih, pač pa jih slika. V spremni besedi (M. Dolgana) sem prebral, da je »upodobljena vsakdanost v tem romanu deležna posmeha«. Dejansko se mi zdi, da je ta posmeha namenjen svetu brez čustev, brez zavzetosti, brez patosa. Tak svet v nekem smislu ni obstojen —

pesnik Gregor Strniša v svojem eseju pravi, da potrebuje vsako literarno delo štiri razsežnosti: mišljenje, čustva, zaznave in domišljijo, če naj bo obstojno.

Ali torej drži, da se avtorica posmehuje — konec koncev — temu, da je mogoče živeti brez pravega čustva?

Robert, profesor slovenščine in zgodovinar, Irena: nekaj časa se zdi, da je to roman o teh dveh, o njuni neuresničeni (mrtvorjeni) ljubezenski zvezi. Irena ves čas (zaman) nekaj pričakuje, noče si priznati tega, kar morda ve že ves čas: da Robert samo eksperimentira iz dolgega časa. Romanu je v prid, da se ne zgublja v širjavih, vseskozi ostaja v znanem krogu: profesorska zbornica, razred, stanovanjski blok, gostilne, kinodvorane, gledališča in parki, kjer se Robert in Irena shajata. So situacije, ki jih avtorica tu popisuje, zares trivialne, t.j. vsakdanje in plehke? Ni mogoče reči, da bi bile same po sebi take: take jih dela prav odsotnost vsakršne resnične zavzetosti. Življenje je nekako takšno, kot ga opisujejo nekateri novejši detektivski romani, se pravi, povsem očiščeno »globljih« čustev. Koga bi lahko krivili za to stanje? Nekakšno travmo iz preteklosti — prometno nesrečo, v kateri je nekdo drugi zgubil življenje, junak pa zmožnost čustvovanja? Ta razlaga nima pomena, saj je očitno, da ne gre zgolj za Robertovo bolezen: mogoče se z Ireno dogaja v bistvu isto, le da ona ne zna biti dosledna. Tudi ni mogoče ugotoviti, ali je kje v življenju — torej zu-

naj njiju — kaj, kar bi lahko napolnilo brezdanjo praznino, ki se tu razodeva brez patosa in tudi brez zgražanja — le s komaj slišnim prišepetavanjem med vrticami, da tako pravzaprav ni mogoče živeti.

Konec koncev njuno razmerje odmore, zdaj postane očitno, da gre predvsem za Roberta. Pravzaprav bi kazalo ugotoviti, kaj je Robert: junak ali antijunak? Z drugimi besedami, je mogoče sočustvovati z njim, ali se mu konec koncev lahko le posmehujemo? Ali bo konec koncev našel pot iz te praznote, iz večne igre približevanja-beg, iz dogodkov, ki si jih sproti splanira, da jih lahko potem opazuje? S to bojaznijo in željo sledi bralec pisateljici (in junaku) v sklepni zaplet, v katerem se zazdi, da bo Trnjalčica konec koncev vendarle oživela. Vprašanje pa je, ali si avtorica sama dovolj resno želi, da bi svojega junaka iztrgala iz začaranosti, je pripravljena na tako tveganje? Tu se bralec in avtorica nekje ujmeta v hotenjih: zdi se, da se je pisateljica srčni utrip malce vznemirila, ko je pisala zadnjo tretjino romana.

Kar zadeva čut za mero, se pravi zadržanost pripovedi, retorično obvladanost, eleganco sloga, je Novakova pravo nasprotje mnogim priznanim peresom. Problem pa je v tem, ali je mogoč roman, v katerem so vsi prvinski vzgibi do te mere potlačeni? »Eno je žgoče«, pravi Kosovel v eni svojih pesmi, »žeja Pravice in Odrisive. Eno je sveto: Preprosto in Pristno.« — Zdi se mi, da ima avtorica Vrtljaka posluš samo za to drugo dvojico.

Marko Hudnik

ŠE ENKRAT: ALI GORENJSKA POTREBUJE SVOJO REVILJO?

Odgovor Joža Varla na moj članek v Delu »Ali Gorenjska potrebuje svojo reviljo?« se mi zdi pozitiven že zaradi tega, ker sem prepričan, da je javno soočanje mnenj in stališč bodoči reviji lahko le v prid in da tudi širša javnost zve, kaj se dogaja in tudi vpliva na dogajanje s pripombami in predlogi, ki bi jih lahko upoštevali pri oblikovanju revije.

Po drugi strani pa se mi zdi Varlov odgovor nazorna ilustracija stanja v gorenjskem kulturnem življenju, zaradi katerega so se tudi vsi dosedajni poskusi za oživetje revije izjalovili — stanja, v katerem namesto skupnih interesov prevladujejo lokalni in privatni interesi vase in v svojo namišljeno veličino in nepogrešljivost zazrtih posameznikov in skupin, ki skrbno čuvajo kulturniške vrtičke (in stolčke).

Pa bomo konkretni in pojdemo po vrsti:

— Če trdim, da razni zborniki, monografije, časopisne priloge itn. ne morejo nadomestiti revije, s tem še ne trdim, da so te publikacije nepotrebne in brez vrednosti. Zavzemam se za to, da bi z novo revijo nadgradili že doseženo, ne pa izničili in ukinali, kot ugotavlja J. Varl. Saj so se tudi Primorci združili in ustvarili reprezentativno revijo Primorska srečanja, pa se zaradi tega niso odrekli Tolminskemu, Goriškemu in drugim zbornikom.

— Če trdim, da Listi nimajo pravega odmeva niti v gorenjskem prostoru kaj šele v slovenskem, lahko — tudi če pustim vnevar vsebine — to utemeljim s tem, da so Listi pač občasna priloga tovarniškega glasila in da njihov glas že zaradi tega ne seže prav daleč. O odmevnosti Li-

stov med jeseniškimi železarji pa ne kaže dvomiti, saj jih dobijo skupaj z Železarjem brezplačno na svoja delovna mesta.

Se pa zadnje leto in pol tudi sam trudim, da bi se glas o Listih razširil tudi čez fabriške in občinske plote, saj posamezne številke sproti ocenjujem v Delu in Glasu. To skušam delati pošteno in odgovorno, v skladu s svojimi estetskimi in etičnimi načeli. Ne nazadnje pa v Listih tudi sam že osem let redno sodelujem z literarnimi prispevki in se tudi na ta način trudim (koliko uspem, ne vem), da bi bili Listi vsebinsko bogatejši in odmevnejši.

— Ko piše J. Varl o zaslugah kulturno-umetniškega kluba DPD Svoboda Tone Čufar, sicer priznava, da je njegova dejavnost »precej upadla«, in to iz »objektivnih razlogov«. Zanima me — in verjetno ne samo mene — kateri objektivni razlogi so tako usodno zavrli dejavnost kluba, ki naj bi, kot je zapisano v njegovem ustanovnem dokumentu, združeval »vse (podčrtal E. T.), ki se poklicno, kakor tiste, ki se amatersko ukvarjajo z literaturo, likovno, glasbeno in drugo umetniško dejavnostjo na širšem jeseniškem področju in med Slovenci na Avstrijskem Koroškem? Kateri objektivni razlogi so botrovali temu, da nekateri člani kluba — na ustanovnem sestanku jih je bilo blizu 40, že za naslednji sestanek niso dobili več vabil, in da se je — kakor ugotavlja Cvetko Zagorski že leta 1972 v Nedeljskem — »klubov krog dve leti kar naprej ožil, dokler ni povsem prešel na forumsko odločanje, pa še to poteka v glavnem le v dialogu...?«

Povsem naravno je, da med ljudmi različnih generacij, interesov in nazorov prihaja do konfliktov, poleg tega pa je znano, da so umetniki težavni ljudje, ki se ne počutijo dobro v »svojih vrstah« in si radi skacejo v lase (in v hrbet), a ne vem, zakaj je potrebno lakirati dejansko stanje v klubu in iskati krivdo za njegovo slabo delo v objektivnih razlogih? Nikakršnih objektivnih razlogov ne vidim za to, da se klub ni sproti pomlajeval z novimi ljudmi in zamislili in da je po smrti Miha Klinarja in Črtomira Sinkovca prva in osnovna dejavnost kluba — izdajanje Listov — ostala v rokah Joža Varla.

Očitno pa Varlu tako stanje povsem ustreza, saj je moja želja, ki sem jo izrazil v pripisu k pošiljki za zadnjo lansko številko Listov, da bi rad sodeloval pri urejanju Listov, ostala brez odziva, prav tako pa Varl tudi ni izpolnil obljube, ki jo je dal na pripravljalnem sestanku za literarni večer v počastitev letošnjega Prešernovega praznika, da bo sklical zbor sodelavcev Listov, kjer bi se pogovorili o nadaljnjem vsebinskem konceptu in uredniški politiki.

— Joža Varl nadalje ugotavlja, da je deset knjig Male Čufarjeve knjižnice »dragocen prispevek h kulturni dediščini Slovencev« in da je tudi v Listih »mnogo takega, kar bo prišlo v zakladnico kulturne tvornosti Slovencev«. Po mojem skromnem mnenju smemo šteti k narodovim dragocenostim le najboljše knjige izpod peres resničnih mojstrov besede, kot so: Prešeren, Tavčar, Kette, Murn, Cankar, Prežih, Kosmač in morda še ducat drugih, saj nas je že Prešeren poučil, da ni vsak klasik, kdor nam kaj kvasi. Vsa ostala literarna produkcija — z Malo Čufarjevo knjižnico, Listi in Edom Torkarjem vred — pa sodi v bolj ali manj pokvarljivo robo, ki nam je danes sicer potrebna za življenje, od katerega pa bo že čez dvajset ali trideset let ostalo bore malo živega in vznemirljivega.

— V zvezi z Varlovim predlogom, naj bi obnovili Snovanja kot prilogo Glasa, je treba reči, da je med pobudniki — vsaj zaenkrat — obveljal predlog, naj se ustanovi samostojna revija, saj se novo vino ne počuti dobro v strohnelem sodu. Razmisleka pa je vredna pobuda nekaterih, da bi nova gorenjska kulturna revija kljub temu izhajala pod okriljem časopisne hiše Glas, saj bi se na ta način lahko znatno zmanjšali režijski stroški.

— Kar pa se tiče ljubiteljskega prizadevanja J. Varla in ostalih: nič nimam proti ljubiteljstvu, a morda bi bilo za to našo ljubo jeseniško kulturo vseeno bolje, da bi imeli v njej več besede strokovnjaki in ustvarjalci kot pa ljubitelji in kulturni aktivisti.

Edo Torkar

NADPOPREČNA OPTIČNA IN LIKOVNA OBČUTLJIVOST

V preteklem tednu so bile železarske Jesenice prizorišče treh izredno kvalitetnih prireditev. Skoraj profesionalno zaigrani kriminalni komediji FIZIKI jeseniških gledališčnikov in sijajnem koncertu TRIA LORENZ se je v petek, 2. novembra, pridružila še tretja prireditev, in sicer razstava slik akademskega slikarja PETRA ADAMIČA. Na otvoritveni slovesnosti sta krajši koncert skladb Händla, Mozarta, Beethova in Leida izvajali pianistka — profesorica na jeseniški glasbeni šoli Beti Demšar in flavtistka — učenka te šole Mojca Dimitrov. O slikarjevi ustvarjalnosti je ob tej priložnosti likovni kritik Andrej Pavlovec dejal:

»Ustvarjalni proces, ki teče od opaženega, ovrednotenega do zabeleženega, urejenega in umetniško oblikovanega, ima izvore, ki se med seboj pogosto močno razlikujejo, a so usodno povezani in pomembni za končno realizacijo podobe. Izvori Adamičevega slikarstva so nedvomno v splošni nadarjenosti, ki pa bi ne bila zadovoljiva brez določene mere nadpoprečne optične in likovne občutljivosti. Že razpoloženja v njegovih slikah odkrivajo del tega: v njih razbiramo barve v povsem določenem svetlobnem občutju, iz njih diha vlažnost zraka, vonj vode in rastlinja ob njej.

Kaj slikati, se Adamič ni nikoli spraševal, saj nikoli ni bil v zadregi za motive. Izročilo je sprva usmerjalo pozornost na domačo gorenjsko in dolensko pokrajino, s potovanji pa je svoj pogled razširil tudi na kraje drugih dežel in celin. Načeljal in osvajal je ter samostojno razvijal posebej akvarel, ki ga je obogatil z novimi dognanji, novimi možnostmi in seveda s tem razširil svoj izpovedni krog in obogatil dekorativna doživljanja svojih kompozicij in veliko izkušnje prenesel tudi v oljne podobe.

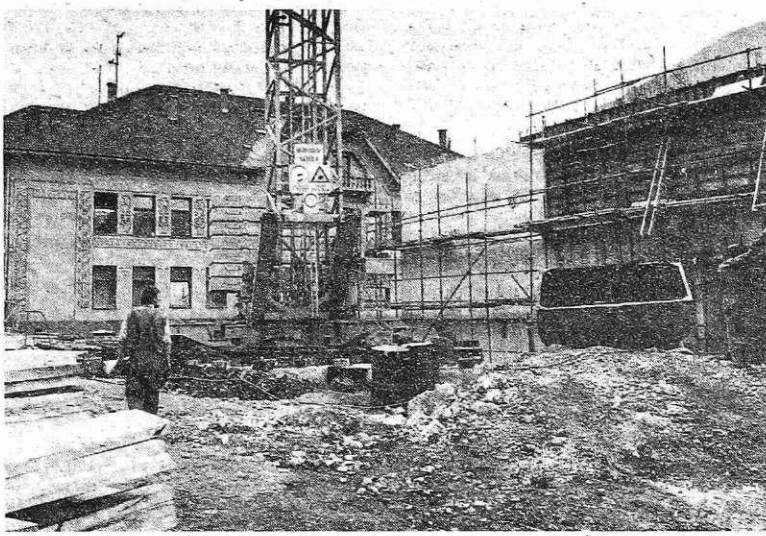
Petindvajset let je že slikarstvo Petra Adamiča ustaljen pojem, predstava široke palete živahnih, sočnih realizacij krajine in deloma tudi tihožitij. Lahko bi rekli, da slika vse tisto, kar vidi, občuti, voha, skratka vse tisto, iz česar je sestavljen ta naš svet. Že skozi vse četrstoletno ustvarjanje se ne mení za diktate trenutnih novih tokov in smeri iskanj v sodobni umetnostni kuhinji, temveč razvija svoj odnos do sveta in do umetnosti kot do predvsem svojega temeljnega problema, svoje osnovne zavzetosti in svoje najpomembnejše naloge, ki je zajeta v načelu, da je vse vredno upodabljanja, toda na način, ki ga določa on sam, on slikar, ki je občutljiv in zato tudi odziven, zmožen odmevati svet v življenje

mnogo širše, predvsem pa odmevnejše, kot razumsko odrejen, ozek, čeprav izbrušen umetniški oblikovalec.

Sredstva, posredniki, upodabljalске tehnike so klasične: risba, akvarel in olje. Akvarel, ta slikarjev zvesti spremljevalec na vseh izletih in potovanjih, ta beležnik vtisov in doživetij, ta sveži in ustvarjalni, dokumentarni in izpovedni medij, je pri Adamiču doživel mnogo sprememb, v celoti se je spremenil v zvestega nosilca umetnikovih sporočil, v posredovalca slikarjevih težej po izpovedi. In iz akvarela raste tudi Adamičovo oljno slikarstvo, ki združuje čiste slikarske ali celo risarske učinke, pa so vselej homogena celota, natanko zamišljen izrez, natanko postavljeno razpoloženje, polno poudarka na lahkotnih in poetičnih barvnih občutjih pa tudi trpko izraznih.

Na vprašanje Adamičevega temeljnega odnosa do naslikanega je en sam odgovor: vedno spoznavamo predmet opažen in povzet po naravi, povezavo med vidnim in splošno resničnim ter med naslikanim. Adamič zna marsikaj posvojiti, si prilagoditi naravo in njene zakonitosti v lastni transpoziciji, ne da bi jo imitiral in ne da bi zašel v toge podrobnosti in iluzionizme zagriženih realistov. V razmerju do krajine: prevzema, deloma povzema, a ne posnema.

Barvitost zrelega Adamičevega slikarstva v celoti pridobiva moč, izbrusenost in izraznost, čeprav večkrat komponira v razponu ene prevladujoče barve ali se celo zateka v žlahtno patino tonske površine. Ohranja odprte vse možnosti za barvito in barvno, za melodično napetost črte, za vibratno soglasje slikarske strukture, kar cepi na veliko ljubezen do narave in razumevanja njenih pojavov in stvaritev.

Gradnja nove kino dvorane na Jesenicah (foto I. Kučina)

GOVORILJO NAJ DEJSTVA, NE UŽALJENA ČUSTVA

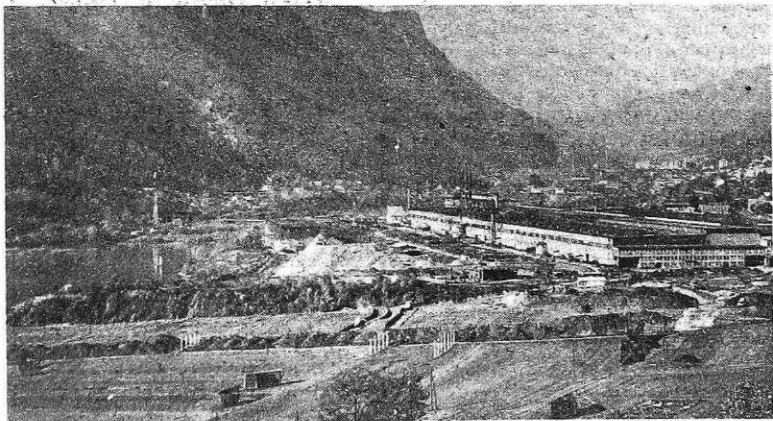
Nisem mislil odgovarjati na pisanje Eda Torkarja, ker bi si na nekatera vprašanja lahko že sam odgovoril, seveda pa bi moral biti vsa ta leta, ki jih kot nezmisljivi sodnik ocenjuje in presoja, dejavno prisoten pri kulturnem snovanju in ustvarjanju na Gorenjskem in v jeseniški občini, ne pa le občasno pri literarnem amaterizmu, ki pa je zanj, kakor izgleda iz njegovega pisanja, edino merilo kulturne tvornosti. Za odgovor sem se dejansko odločil v imenu mnogih, ki jih Torkarjevo izničevalno in razresničevalno pisanje žali, obšel pa bom njegov žaljivi ton, zato le nekaj dejstev.

Kulturno umetniški klub pri DPD Svoboda Tone Čufar, katerega ustanovitvi je prisostvovalo 23 članov, je ljubiteljska organizacija in deluje na prostovoljni osnovi. Poleg drugega (literarni večeri, mentorstvo) je 13-članski odbor kluba opredeljeval programsko zasnovo Listov in založniški program, podpisani pa je vse te publikacije ljubiteljsko (brezplačno) urejal (animalar avtorje, zbiral gradivo in ga pripravljaj za seje, skrbel za prepise, lektoriranje, označbe za tiskarno in odpošiljanje v tiskarno, izdeloval ogledalne slike in sodeloval pri metiranju) ter odgovarjal zanje, ker po zakonu za to ni kolektivne odgovornosti. (Za to delo predvidevajo pobudniki nove gorenjske revije, za pet števil letno, 800.000,00 din.) Ljubiteljska dejavnost pa, kakor drugje, enkrat narašča, drugič upada, lahko pa tudi povsem zamre, žal, je velikokrat odvisno tudi od posameznikov, zaradi preselitev, prenehanja s delovanjem, ki zahteva veliko žrtvovanja prostega časa in odpovedovanja, preobremenjenosti, smrti in podobno in zato menimo, da so to »objektivni razlogi« za upadanje ali naraščanje neke dejavnosti.

To je tudi že delni odgovor na Torkarjevo alergičnost na ljubiteljska prizadevanja in kulturne aktiviste, na katerih v občini sloni 90 % vsega kulturnega snovanja in tvornosti in med katerimi so tudi strokovnjaki in ustvarjalci. Res ni vse kvalitetno, kar naredimo, toda ali bi imeli danes obnovljeno Finžgarjevo rojstno hišo v Dolskih ali urejeno pet kulturno

dediščine brez teh zanesnjakov, brez njih bi bilina Jesenicah pa tudi na ostalih območjih občine prikrajšani letno za 50 in več gledaliških predstav, 25 in več likovnih razstav, številne koncerte in druge prireditve. Vse to delo je ljubiteljsko — brezplačno in zato se za take »vrtičke« in »stolčke« nobeden ne bori, nasprotno, vedno bolj ostajajo prazni.

O »bolj ali manj pokvarljivi robu«, »literarni produkciji«, ki smo jo predstavili v Mali Čufarjevi knjižnici in v Listih, je škoda izgubljati besede, kajti s tem je Torkar najbolj prepričljivo pokazal svoje literarno obzorje. Vsega pomisleka vredno pa je dejstvo, da Edo Torkar tudi svojo »literarno produkcijo« uvršča med »bolj ali manj pokvarljivo robo«, čeprav je med literarnimi začetniki, ki so v glavnem pobudniki nove gorenjske revije, najbolj obetaven literat. Kaj nam bo torej z literarnega vidika lahko nudila nova gorenjska revija, »bolj ali manj pokvarljivo robo«, ki jo imamo na Gorenjskem in Slovenskem (po Torkarju) dovolj? Najbrž za tako »robo« gorenjske kulturne skupnosti, ob nič kaj zavirljivem materialnem položaju, ne bodo pokazale zanimanja. Zato še enkrat trdim, namesto, da bi Edo Torkar razmišljal o vsebinski zasnovi nove revije in o tem, kako bi v njej presegli nivo »bolj ali manj pokvarljive robe«, poskuša revijo uveljaviti z izničevanjem in razresničevanjem doseženega v gorenjskem prostoru in v jeseniški občini v preteklosti in sedanjosti.

Gradišče na Belščem polju (foto I. Kučina)

6 OB USTANOVITVI LOKOSTRELSKEGA KLUBA NA JESENICAH NEKAJ O LOKOSTRELSTVU

Mušica je praviloma na vsaki razdalji usmerjena v središče cilja. Pravilno merjenje je ključ do uspeha. Čeprav obvladamo vso doslej opisano tehniko lokostrelstva, pa nismo izurjeni v merjenju, se bodo puščice neenakomerno vrstile okoli središča cilja. Mušico nastavljamo najprej na oddaljenosti od 15 do 30 metrov. Na tej oddaljenosti lahko popravljamo vodoravne in navpične zadetke. Pravilno nastavljamo mušico hkrati za obe smeri.

Če so zadetki previsoki, bomo mušico dvignili, če pa so prenizki, jo bomo spustili. Pravilo je, da moramo na oddaljenosti cilja meriti z nižje postavljeno mušico, razdalja med mušico in puščico je manjša. Za krajše razdalje je postopek nasproten. Za vodoravne popravke velja pravilo, da moramo ob zadetkih v levo pomikati mušico v levo, ob zadetkih v desno pa v desno. To delamo vse dotlej, dokler ne dosežemo zgoščevanja puščic okoli središča cilja.

Pri streljanju z merilno napravo se lokostrelci srečuje s tremi temeljnimi problemi; predvsem psihološke narave:

- sprostitve puščice v trenutku, ko mušica pokrije cilj,
- nezmožnost strelca, da bi pri polni napetosti mušico usmeril v središče tarče,
- mušica je usmerjena v središče tarče, strelca pa ne more v tistem trenutku sprožiti puščice.

Lokostrelci se tri probleme imenujejo zlata mrzlca (GOLD FEWER), strah pred tarčo (TARGET PANIC) in otrplost (FREEZING). Te probleme lahko odpravimo z napravo, ki jo vgradimo v okno loka nad puščico. Naprava je iz tankega, do 8 dm dolgega jeklenega peresa in jo pred začetkom napenjanja loka postavimo tako, da potiska iz zunanje strani na puščico. Pri pravilno dolgi puščici se nam pero naprave ob polni napetosti loka zaustavi na vrhu puščice. Sele takrat začnemo meriti. Lok s hrbtnimi mišicami napnemo že za milimeter ali dva in takrat bo puščica sprostila vgrajeno napravo, ki nas bo opozorila z glasnim klikom. Kovinski zvon naprave nas bo v naši podzvesti opozoril, da moramo sprožiti tiveto. Zaradi kovinskega zvoka »klik«, napravo imenujemo KLIK-KER (CLIKER). Pri vrhunskem tekmovalcu kliker predstavlja samo sestavni del celotne tehnike streljanja, začetniku pa olajšuje premagovati tri temeljne psihološke ovire.

INSTINKTIVNO MERJENJE

Streljanje z lokom brez pripomočkov za merjenje (angleško barebow shooting) je vse bolj priljubljeno. Zato bomo ta način temeljiteje pojasnili.

INSTINKTIVNO STRELJANJE Z LOKOM

Kaj je »instinktivno« streljanje z lokom? Pri instinktivnem streljanju z lokom za merjenje ne uporabljamo nobenih merilnih pripomočkov. Danes poznamo dva načina instinktivnega streljanja, ki se med seboj razlikujeta po načinu merjenja.

CISTO INSTINKTIVNO STRELJANJE

Strelec se osredotoči z obema očesoma na središče tarče oziroma točko, ki jo želi zadeti. Pri tem ne misli na to, koliko mora dvigniti roko, ki drži lok, da bi dobil pravilno elevacijo. Ta način streljanja je še najbolj podoben streljanju s pištolo iz boka, ko se strelec skoncentrira samo na točko (ne na celo tarčo), ki jo želi zadeti.

Za ta način streljanja je potreben dolgotrajen trening. Za tehniko streljanja in pravo orožje veljajo ista pravila, kot so opisana v prejšnjih poglavjih. Pri tej tehniki

streljanja je drugačna le izbira točke (anchor point) — instinktivci namreč veliko raje izbirajo sidriščno točko neke na obrazu in bliže očesu in ne pod brado, kot je to skoraj pravilo pri streljanju z merilnimi napravami (prosti slog). Strelci prostega sloga so prisiljeni izbirati sidriščno točko čim dalj od oči, ker bi jim sicer zaradi manjšega kota med potjo puščice in smerjo pogleda proti cilju prišla mušica merilne naprave v območje leta puščice oziroma celo pod njo.

Zakaj si izbirajo instinktivci sidriščno točko čim bliže očesa? Eden od razlogov je gotovo ta, da je na ta način mnogo lažje izračunati smer leta puščice in smer pogleda. Vsakdo, ki se je odločil za ta način streljanja, vsaj na začetku poskuša, in tako je tudi prav, podaljševati smer puščice do središča tarče. Da lahko to napravi, mora gledati z obema očesoma. Oko, pod katerim je puščica — »Merilno oko« mora biti vedno navpično nad puščico — bo na ta način določilo navpično smer proti tarči, drugo oko bo dalo prostorski občutek — oddaljenost cilja — in tako določilo vodoravno smer puščice proti tarči.

Pri tem moramo vedeti, da je »merilno oko« dominantno oko. Le v tem primeru bo puščica namerjena v pravo smer. Če merilno oko ni dominantno oko, je treba uporabiti drugi način instinktivnega streljanja, ki ga bomo opisali v nadaljevanju. Smer puščice do središča tarče podaljšujemo toliko časa, dokler ne dobimo občutka, da bomo zadeli cilj, ne da bi podaljševali smer puščice. Ko dobimo ta občutek, se osredotočimo samo na središče tarče, in roka, ki drži lok, ga bo sama dvignila do prave višine, ne da bi mi o tem razmišljali.

Tak način streljanja je zelo priljubljen pri lovcih, ki nimajo časa, da bi v trenutku, ko ugledajo divjad, razmišljali o merjenju, oddaljenosti itd. Človekov instinkt, vzpodbujen s stalnim in resnim treningom, bo v tem trenutku sam določil pravilno smer in elevacijo. Od vseh možnih načinov streljanja z lokom zahteva instinktivno streljanje največ vaje. Drugi način instinktivnega streljanja, ki ga pravila FITA dovoljujejo, uporabljajo tekmovalci instinktivnega sloga na tekmah in tisti strelci — instinktivci, katerih »merilno oko« ni obenem tudi dominantno. Ta način omogoča hitrejšo pot do dobrih rezultatov kot pravo instinktivno streljanje in je zato primernejši za tekmovalce, ki tekmujejo na Field-Hunter turnirjih in dvoranskih turnirjih. Ta način instinktivnega streljanja se imenuje streljanje s pomočjo »gap-a«, to je razdalje med konico puščice in središčem tarče.

Pri instinktivnem streljanju na »gap« mora biti sidriščna točka čim bliže očesu. Zatisnemo oko, s katerim ne merimo, ostala tehnika streljanja, od pravilnega položaja telesa in nog pa do sprostitve po strelu (follow through), je enaka kot pri streljanju z merilno napravo.

Kaj moramo vedeti o sidriščni točki »čim bliže očesu«? Puščica potuje do cilja po krivulji, ki jo imenujemo elevacija in je odvisna od moči loka, njegove hitrosti in teže puščice. Sidriščna točka je odvisna predvsem od dveh faktorjev:

- Od lokostrelčevega osebnega počutja — to je položaja, v katerem se počuti najbolj sproščeno in od kota med puščico in smerjo lokostrelčevega pogleda proti središču tarče. Čim bliže je puščica očesu, tem manjši je kot med njo in smerjo pogleda, to pa pomeni, čim manjši je kot, tem prej pokrijemo cilj s puščico, pri večjih razdaljah lahko pokrijemo cilj z ročajem loka. Če izberemo sidriščno

točko predaleč od očesa, se lahko zgodi, da si zelo težko zapomnimo »gap« za krajše razdalje, ker postane prevelik.

Zato se moramo odločiti za sidriščno točko, ki nam nudi najbolj ustrežajoč »gap« na razdalji 5–60 m. (To so razdalje, na katerih streljamo na FIELD in HUNTER turnirjih, so pa to tudi najprimernejše razdalje za lov). Večina vrhunskih lokostrelcev instinktivnega sloga si izbira sidriščno točko nekako tako, da se pri strelu dotika s kazalcem ali sredincem roke, ki napenja tiveto, kotička ust, obenem pa uporablja tako imenovani »apaški slog«. Tak način omogoča, da pokrijemo cilj s konico puščice nekako med 35 in 45 m (odvisno od moči loka in individualnih razmerij med očmi, nosom in usti).

Gap pri manjših razdaljah si tako laže zapomnimo, gape za večje razdalje do 60 m — pa nam omogočajo določiti razne naprave oziroma dodatki na loku, to je od ležišča puščice (arrow rest) do okenke police. Ker je na Field — Hunter tekmah razmeroma malo tarč nad 45 m, se je izkazalo, da je taka sidriščna točka še najboljš. Instinktivci tako imenovanega »gap sloga« mora natančno vedeti, koliko metrov je oddaljen od tarče. Če za 5 m zgrešena ocena pomeni, da puščica ne bo zadela tarče. Torej se mora lokostrelci tega sloga vaditi tudi v ocenjevanju razdalj. Da se dobro privadimo gapom na različne razdalje, spremenjamo na treningih strelne razdalje po 5 m. Razen vseh napak, ki jih lahko zagreši strelec prostega sloga (od teh ni nobena prihranena instinktivcu), so napake, ki jih zagrešijo samo instinktivci:

1. PLAGAJOČA SIDRIŠČNA TOČKA. Strelec si je izbral tako sidriščno točko, ki je ne more ponoviti stoodstotno pri vsakem strelu. Posledica: previsoki ali prenizki strel. Napako odpravimo samo tako, da si izberemo drugo sidriščno točko.
2. TETIVA UDARJA STRELCA PO NOSU. Posledica: levi strel (pri desničarjih). Vzrok za to napako je lahko več:

- tetive ne vlečemo s hrbtnimi mišicami, ob tem pa imamo še zakrčene mišice roke, ki vleče tiveto. Tako imenovani »lokostrelski paradoks« je tako velik, da si spuščamo tiveto v nos,
- nepravilna drža glave, tako da nos ovira tiveto;
- neprijetna fizična posebnost lokostrelca — predolg nos.

Zadnji dve neprijetnosti odpravimo tako, da nekoliko nagmamo glavo proti loku.

3. POPUŠČANJE. To je napaka, ko lokostrelci med merjenjem počasi popuščajo napetost loka. Instinktivci pri svojem streljanju ne uporabljajo klikerja, ki pove, kdaj je lok povsem napet in če ne vlečejo tetive s hrbtnimi mišicami, pride do popuščanja. Posledica — nizki strel.

To napako težko odpravimo. Treba je vaditi pod strokovnim vodstvom. Sami si lahko pomagamo tako, da na treningih pritrđimo na lok kliker.

COMPOUND LOK, KI DELUJE NA PRINCIPU ŠKRIPČEVJA

»Compound« loki postajajo zaradi svojih lastnosti v lokostrelskem svetu vedno bolj priljubljeni. Tudi v Jugoslaviji je vedno več lokostrelcev, ki jih uporabljajo in tako je Lokostrelska zveza Jugoslavije na FIELD tekmovanjih legalizirala uporabo teh lokov kot posebno kategorijo. Natančneje bomo opisali »compound« lok in principe njegovega delovanja, nato pa še njegovo uravnavanje, ki je bistveno zahtevnejše in težje od navadnega loka.

Compound lok ima na koncih krakov ekscentrično pripeta kolesčka, prek katerih teče tenka prožna jeklena žica. Ta je pritrjena na nasprotnem kraku in vodi prek kolesčka (princip škipčevja), kjer na zunanji strani omogoča navez tetive. Tako konstrukcija loka omogoča veliko krajše krake, ki po debelini in moči ustrezajo krakom navadnega loka s potisno silo 150 lbs. Zaradi delovanja ekscentrično pripetih kolesčkov in delovanja jeklene žive kot škipca, je pot krakov pri compound loku bistveno krajša (8 cm), v primerjavi z navadnim lokom, kjer je 20 cm. Zaradi tega je tudi upor pri proženju tetive s puščico pri compound loku bistveno manjši kot pri navadnem loku, razen tega pa omogoča uporabo lažjih in bolj upogljivih puščic, ki bistveno pripomorejo k večji hitrosti puščice. Pri compound loku razlikujemo dve potisni sili: nazivno potisno silo in držalno potisno silo. Nazivna sila je tista, ki jo dosežemo pri napetosti (nategu) 20 col. Pri tej dolžini, ki predstavlja nekako 2/3 natega, doseže lok največjo silo. Držalna sila je zaradi delovanja kolesčkov in žic manjša od nazivne sile za 30 do 50 odstotkov.

Tri bistvene osnove delovanja compound loka:

(Se nadaljuje)

PRIZNANJA OF ZA LETO 1985

KOMISIJA ZA PODELJEVANJE DRUŽBENIH PRIZNANJ PRI PREDSEDSTVU OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE

RAZPISUJE ZA LETO 1985

PETNAJST PRIZNANJ OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA,

ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije 27. aprila 1985.

Priznanja se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbene, politične, kulturne in organizacijske dosežke pri uresničevanju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov ter da imajo trajnejši pomen pri:

- razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbeno-ekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasplo, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev priznanj OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1985.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čimpopolnejšo utemeljitev razlogov, zaradi katerih naj bi predlagani prejel priznanje OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi na občinski konferenci SZDL Jesenice.

RAZPORED PRVENSTVA ŽELEZARNE V NAMIZNEM TENISU ZA LETO 1984

- I. SKUPINA — TOREK, 6. NOVEMBRA: Žičarna, Valjarna bluming-štekel, Transport, Jeklovlek;
 - II. SKUPINA — SREDA, 7. NOVEMBRA: KSI, Elektrode, Jeklarna, Hladna valjarna Jesenice;
 - III. SKUPINA — ČETRTEK, 8. NOVEMBRA: Remontne delavnice, Hladna valjarna Bela, E-TKR-NG, Strojne delavnice;
 - IV. SKUPINA — PETEK, 9. NOVEMBRA: Vzdrževanje, Energetika, Plavž, Livarna;
- Prvo polfinale bo v ponedeljek, 12. novembra (prvi iz I. in III. skupine in drugi iz II. in IV. skupine);
- Drugo polfinale bo v torek, 13. novembra (prvi iz II. in IV. skupine in drugi iz I. in III. skupine).
- Iz vsake polfinalne skupine igrata po dve ekipi v FINALU, ki bo v sredo, 14. novembra.
- Vse tekme bodo v prostorih NTK Jesenice — TVD Partizan Jesenice, s pričetkom ob 15.30.

RAZPORED PRVENSTVA ŽELEZARNE V ODBOJKI ZA LETO 1984

- I. SKUPINA — PETEK, 16. NOVEMBRA, OB 12. URI: Vzdrževanje, Energetika, Valjarna bluming-štekel, Žičarna.
 - II. SKUPINA — TOREK, 20. NOVEMBRA, OB 20. URI: E-TKR-NG, Transport, Strojne delavnice, Plavž.
 - III. SKUPINA — SREDA, 21. NOVEMBRA, OB 18. URI: Remontne delavnice, Jeklarna, Hladna valjarna Jesenice, Livarna.
 - IV. SKUPINA — PETEK, 22. NOVEMBRA, OB 20. URI: KSI, Elektrode, Hladna valjarna Bela, Jeklovlek.
- Prva polfinalna tekma bo v torek, 4. decembra, ob 20. uri (prvi iz I. in III. skupine in drugi iz II. in IV. skupine).
- Drugo polfinale bo v sredo, 5. decembra, ob 18. uri (prvi iz II. in IV. skupine in drugi iz I. in III. skupine).
- Iz vsake polfinalne skupine igrata po dve ekipi v FINALU, ki bo v petek, 7. decembra, ob 20. uri.
- Vse tekme bodo v telovadnici CSUI na Jesenicah.

PRIHODNJE LETO JUBILEJNI VIMSKI POHOD NA STOL

Na Jesenicah so že začeli s pripravami na 20. jubilejni zimski spominski pohod na Stol, ki bo februarja prihodnje leto. Člani odbora pri koordinacijskem odboru planinskih društev jeseniške občine in občinskem odboru zveze združenj borcev NOV Jesenice so na pripravljalnem sestanku že razdelili naloge in zadolžitve.

Jubilejni pohod bo od 22. do 24. februarja, številni planinci, borci in mladina pa bodo ponovno s pohodom obudili spomine na bitko Jeseniške čete na strmih pobočjih Karavank pod Stolum 20. februarja leta 1942. Iz skromnih začetkov je zimski spominski pohod prerasel v množično planinsko in družbenopolitično manifestacijo. Jubilejni 20. pohod bo obenem vključen tudi v praznovanje 40-letnice osvoboditve.

Na pohodu ne bo bistvenih organizacijskih sprememb. Potekal bo tri dni, od petka do nedelje. Prvi dan bo pohod šolske mladine »po poteh Cankarjevega bataljona« do Valvasorjevega doma. Člani pripravljalnega odbora so se na sestanku zavzeli, da organizaciji in izvedbi tega pohoda tokrat namenijo večjo pozornost. Z željo, da bi bila to zares zgodovinska učna ura za učence in dijak, ki se bodo med potjo seznanili z dogodki iz revolucionarne preteklosti na tem območju. Da bi odpravili nekatere organizacijske pro-

bleme in zagotovili večjo disciplino, bodo sklicali tudi skupni sestanek z mentorji planinskih krožkov in z drugimi predstavniki šol.

Ostala dva dneva bo pohod ostalih planincev in ljubiteljev gora na najvišji vrh Karavank. Zanimivo je, da je bil zadnji pohod na vrh Stola leta 1980, petnajsti po vrsti, vsa naslednja leta pa vzpon na vrh ni bil možen zaradi različnih nevarnosti. Še najbolj je vreme ponagajalo pri izvedbi letošnjega pohoda, saj so zadnji dan zaradi velikih količin novozapadlega snega morali celo odpovedati pohod po drugi varianti po planinah pod Stolum. Tudi za jubilejni pohod sta določeni dve varianti. Če ne bo možen vzpon na vrh, bodo pohodniki odšli po krajši poti po planinah pod Stolum in se bodo vračali v dolino.

Za jubilejni pohod bodo člani odbora pripravili novo spominsko knjižico, ki jo bodo prejeli vsi pohodniki. Prav tako bodo izdali tudi novo značko. Člane pripravljalnega odbora čaka še veliko drugega dela. Do jubilejnega pohoda bi radi uredili tudi kroniko vseh dvajsetih pohodov, nabaviti morajo potrebni material, značke in brošure, za nemoteno izvedbo pa morajo zbrati tudi še precej finančnih sredstev.

J. R.

Pri Universalu na Plavžu imajo mali tovornjak FIRME UNIMOG, ki je »dvočevka«. Normalno lahko vozi po cesti, na železniških tirih pa spusti železniška kolesa, tako da lahko vozi tudi po tračnicah. Kadar vozi po železniškem tiru ga uporabljajo za premik železniških vagonov na njihovem industrijskem tiru. Tudi pri vožnji po tiru se tovornjak poganja z gumijastimi kolesi, jeklena kolesa s kolesnim vencem pa služijo kot vodilo za vožnjo po tračnicah. (tekst in foto: B. Blenkuš)

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTO

NASTANEK ZVEZD

V naši in številnih drugih galaksijah nastajajo vedno nove zvezde. Te vsebujejo tudi materijo prejšnjih generacij zvezd, ki je prešla v medzvezdni prostor. Zato je raziskava o novo nastalih zvezdah zelo pomembna za razumevanje sonca in njegovega planetnega sistema.

Ko se je pred okoli 18 milijardami let pričela širiti s skoraj svetlobno hitrostjo ognjena krogla praeksplozije, je sledilo v času četrto ure izredno hitro ohlajevanje s temperature prek 1000 milijard stop. C na okoli 100 milijonov stop. C. V tem kratkem časovnem razdobju je nastala pramaterija, iz katere so se lahko izkondenzirale zvezde.

To pramaterijo so sestavljali skoraj izključno izotopi vodika (90 %) in helija (10 %). Osnovne sestavine življenja, kot so ogljik, dušik in kisik, so nastale le v majhnih količinah, medtem ko težkih elementov sploh ni bilo.

Spreminjanje gostote v okviru širjenja in s tem nadaljnje ohlajevanje vesolja je imelo za posledico razdelitev v začetku homogeno razporejene materije v tako imenovane protogalaksije. Te so se zaradi delovanja lastne težnosti pričele krčiti. V

okviru te hitro krožeče mase se je oblikovala materija najprej s skupine zvezd, posamezne zvezde in medzvezdne oblake.

Medtem ko je bil nastanek galaksij zaključen nekaj milijonov let po praeksploziji, je nastanek zvezd nepretrgan proces in poteka še danes. Posebno so pomembne na masi bogate zvezde s 30 do 100 sončnih mas, ki imajo kratko življenjsko dobo in eksplodirajo že po nekaj milijonih let. Pri tem preidejo veliki deli njihove materije v medzvezdni prostor. Ta materija se lahko hitro spreminja, ker nastanejo v notranjosti zvezd fuzijski procesi, ki povzročajo nastanek lažjih elementov do skupine železa. Vsi ostali elementi periodičnega sistema nastanejo šele v končni fazi obstoja takšnih zvezd.

Obogatitev medzvezdne materije s težkimi elementi, ki nastanejo v okviru zvezdne nukleosinteze, je mogoče danes dobro razumeti tako količinsko kakor tudi kakovostno. Pri tem je treba upoštevati več mehanizmov.

Tako kažejo reče velike in orjaške zvezde razpotegnjeno obliko prašne materije. Prašne delce sestavljajo pri na kisiku bogatih zvezdah predvsem silikati, na primer, magnezijev silikat in pri zvezdah bogatih na ogljiku delci ogljika in silicijevega karbida. Zaradi pritiska žarčenja oddajajo stalno materijo v medzvezdni prostor in dodati je treba še zvezdni veter, ki je

lahko posebno pri mlajših zvezdah znatno močnejši kot znani sončni veter. Pri močnih eksplozijah supernova zvezd prehaja v medzvezdni prostor vedno več zvezdne mase, ki je močno obogatena s težkimi elementi. Iz te pramaterije s težkimi elementi nastanejo nove generacije zvezd.

Naše sonce se je pred slabimi petimi milijardami let skupaj s spremljajočimi planeti iz kondenziralo iz medzvezdnega oblaka, sestojacega iz plinov in prahu. Za svojo količino težkih elementov, brez katerih življenje ne bi bilo mogoče, se lahko zahvali velikemu številu prejšnjih generacij, ki so prvih 12 milijard let zgodovine vesolja nastale in potem ponovno izginile. Čeprav je mogoče nastanek in razvoj zvezd zelo dobro simulirati z računalniškimi modeli, vendar ni mogoče neposredno opazovati pomembnih faz teh pojavov. Predvsem manjka informacij o prehodu medzvezdnih oblakov v protozvezdne tvorbe. Danes je mogoče opazovati šele zgodnje faze po razpadu v protozvezde.

V naslednjih letih bo treba bistveno pogobiti in izpopolniti nove raziskovalne metode. To velja še posebno za področje mikrovvalovne in infrardeče astronomije in s tem bo tudi izpopolnjeno naše razumevanje zgodnjih faz nastanka zvezd.

SEMINAR ZA PROGRAMIRANJE V BASICU NA MIKRORAČUNALNIKIH

Center srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah — enota za izobraževanje odraslih, bo organizirala 30-urni seminar za PROGRAMIRANJE V BASIC-U NA MIKRORAČUNALNIKIH.

Če se želite teoretično in praktično izpopolniti na tem področju, se prijavite na naslov: CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA JESENICE — enota za izobraževanje odraslih, C. bratov Rupar 2, ali po telefonu 82-171, interna številka 21.

S seminarjem bomo pričeli v mesecu novembru in bo trajal dva-krat tedensko po pet šolskih ur.

PREDAVANJE ZA UDELEŽENCE V PROMETU

Združenje šoferjev in avtomobilnikov Jesenice, obrtno združenje Jesenice — sekcija avtoprevoznikov in obrtna zadruga PREVOZNIK Gorenjske organizirajo predavanje o cestno prometnih predpisih in njihovih spremembah, še posebej pa razlago o individualni kontrolni knjižici za voznika motornega vozila v cestnem prometu.

Predavanje bo jutri, v petek, 9. novembra, ob 18. uri v dvorani doma Julke in Albine Pibernik na Javorniku.

Vabimo vse udeležence v prometu. Vstop prost!

AKCIJA RDEČEGA KRIŽA ZA KOPAONIK

Občinski odbor Rdečega križa Jesenice obvešča občane, da se bo v ponedeljek, 12. novembra, v občini začela akcija zbiranja oblek, perila in denarja za pomoč prizadetim v ponavljajočih potresih na Kopaoniku. Akcija bo potekala po krajevnih organizacijah Rdečega križa po že ustaljenem sistemu.

ZAHVALE

Ob izgubi očeta

JOŽETA DOBRAVCA

se iskreno zahvaljujem Bolnici Jesenice za skrb in nego, kakor tudi osebo doma dr. Franca Berglja. Zahvaljujem se sodelavkam VVO Jesenice, Jaku Klinarju za poslovilne besede, pevcem Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, družbenopolitičnim organizacijam v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela, sostanovalcem na cesti V. Svetina 20 in vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti.

Zalujoča hči Draga s hčerko Petro, sestra Marija in ostalo sorodstvo

Ob smrti moje mame

ALBINE KAVALAR

se iskreno zahvaljujem za ustne in pisne izraze sožalja.

Zahvaljujem se vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti, kakor tudi za darovano cvetje. Hvala predstavnikom družbenopolitičnih organizacij KS Javornik-Koroška Bela, Jaku Svetinu, Ivanu Tušarju in Ivanu Martelaku za njihove lepe poslovilne besede ter godbi na pihala in pevcem.

Posebej se zahvaljujem delavkam in osebju doma Fr. Berglja za njihov human odnos ter veliko požrtvovalnost v času mamine težke bolezni.

Sin Ciril Kavalár z družino

Ob boleči izgubi naše ljube žene, mame, babice, tašče in sestre

ANKE FALETIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in sodelavcem, ki ste sočustvovali z nami, se poklonili njemu spominu, ji darovali cvetje in jo v tako velikem številu spremlili na njeni zadnji poti.

Zahvaljujem se zdravnikom in osebju internega in kirurškega oddelka Bolnice Jesenice za njihovo požrtvovalno prizadevanje.

Hvala pevcem za zapete žalostinke in stanovalcem Tavčarjeve 3/b za izkazano posebno pozornost in pomoč.

Prav posebno iskreno se zahvaljujem dobri sosedu Idi Dežman za vsestransko nesebično pomoč in tolažbo v najtežjih trenutkih.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

Osnovni organizaciji ZKS TOZD Remontne delavnice se najlepše zahvaljujem za prejeto lepo knjižno darilo ob odhodu v pokoj.

Pri nadaljnjem delu želim organizaciji še veliko uspehov.

Peter Močnik

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti KSI se najlepše zahvaljujem za omogočeno brezplačno letovanje na morju in pomoč za nabavo ozimnice. Prisrčna hvala tudi Anici Čimžar.

Nafija Bešič

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 10. novembra, bo-
sta na Jesenicah od 7. do 18.
ure odprti trgovini:

DELIKATESA — Kašta 2
na tržnici, Titova 22/a in
DELIKATESA — posloval-
nica 2, Titova 58.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu novembru bo za
občini Jesenice in Radovljica
dežurna lekarna v Radovljici.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 42. — 43. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Sklepač, tropine, Kerin,
Ant, Rtanj, Ir, vinska klet,
Jožko, ata, oe, KJ, oslada, pro-
peler, Ostap, nat, ČA, okostje,
ski, hl, Ado, kanape, ET, Lap,
Tjumen, Dino, Onega, Ork,
Nil, lape, krat, Rom, Vir, aceti-
len, pekari, Anaa, Amoniti,
aceton, Raša, anatas, NOV.

UGANKARSKI SLOVARČEK

ENO — britanski glasbenik
in producent (Brian),
MON — ljudstvo v Burmi in
Tajski (okrog 550 000),
NEREIDE — v grški mitolo-
giji morske nimfe, hčere boga
Nereja,
PREDIN — pevec maribor-
skega rock ansambla Lačni
Franz (Zoran).

GLEDALIŠČE TONE ČUFAR

PETEK, 9. novembra, ob
19.30 — koncert Partizanske-
ga pevskega zbora.

PETEK, 9. novembra, ob
16. uri in 19.30 — gostovanje v
Litiji s predstavo J. Aleševca
Podlaga zakonske sreče in
A. Medveda Rendez-vous.

SOBOTA, 10. novembra, ob
19.30 — Dürrenmatt: FIZIKI,
za izven.

NEDELJA, 11. novembra,
ob 17. uri — Dürrenmatt: FI-
ZIKI, za izven.

SREDA, 14. novembra, ob
19.30 — Dürrenmatt: FIZIKI,
za ABONMA SREDA in izven.

ČETRTEK, 15. novembra,
ob 19.30 — Dürrenmatt: FIZI-
KI, za ABONMA ČETRTEK in
izven.

PETEK, 16. novembra, ob
19.30 — Dürrenmatt FIZIKI,
gostovanje v Trzinu.

NEDELJA, 18. novembra,
ob 10. uri — »Vaša-naša mati-
neja« — nastop pantomimika
Andresa Valdesa na Jeseni-
cah.

NEDELJA, 18. novembra,
ob 10. uri — »Vaša-naša mati-
neja« — nastop pantomimika
Andresa Valdesa na Bledu.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

9. novembra, amer. barv. glasb.
film PINK FLOYD — ZID ob 17. in
19. uri. Ob 21. uri premiera amer.
barv. srhljivke LJUDJE MACKE.

10. novembra, amer. barv. srhljiv-
ka LJUDJE MACKE ob 17. in 19. uri.
11. novembra, jug. barv. komedija
MOŽ S ŠTIRIMI NOGAMI ob 17. in
19. uri.

12. novembra, amer. barv. akcij.
film SINJA STRELA ob 17. in
19. uri.

13. novembra, amer. barv. akcij.
film SINJA STRELA ob 17. in
19. uri.

14. novembra, amer. barv. zgod.
spektakel DESET ZAPOVEDI II. del
ob 17. in 19. uri.

15. novembra, ZAPRTO

KINO PLAVŽ

9. novembra, nem. barv. film KRI-
STIANE F.: OTROCI S POSTAJE
ZOO ob 17.45 in 20. uri. Film ni pri-
meren za otroke!

10. novembra, jug. barv. komedija
MOŽ S ŠTIRIMI NOGAMI ob 18. in
20. uri.

11. novembra, amer. barv. mlad.
film ŽIVALI — FILMSKE ZVEZDE
ob 18. uri, ob 18. in 20. uri amer.
barv. srhljivka LJUDJE MACKE.

12. novembra, ital.-franc. barv.
ljub. drama ZGODBE NAVADNE
NOROSTI ob 18. in 20. uri. Film ni
primeren za otroke!

13. novembra, amer. barv. akcij.
film SINJA STRELA ob 18. in
20. uri.

14. novembra, ZAPRTO.
15. novembra, hong. barv. kung fu
film LETEČA GILJOTINA ob 18. in
20. uri.

KINO DOVJE

10. novembra, amer. barv. glasb.
film PINK FLOYD — ZID ob 18. uri
(filmsko gledališče).

11. novembra, amer. barv. fant.
film ZVEZDNE CESTE ob 19. uri.

15. novembra, amer. barv. akcij.
film ROPARJI SVETE GORE ob
19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

9. novembra, ital. barv. akcij. film
JAZ IN NILSKI KONJI ob 18. uri.

10. novembra, franc. barv. erot.
krim. film IZREDNA ŽENSKA ob
20. uri. Film ni primeren za otroke.

13. novembra, amer. barv. srhljiv-
ka LJUDJE MACKE ob 20. uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK

Do vključno 21. novembra si
v razstavnem salonu DOLIK
na Jesenicah lahko ogledate
razstavo slik akad. slikarja
PETRA ADAMIČA.

Razstava je odprta vsak
dan, razen nedelj in prazni-
kov in sobot popoldan, od 9.
do 11. ure in od 16. ure do
19.30.

OBVESTILO LASTNIKOM OZIROMA UPORABNIKOM STANOVANJSKIH STAVB, DELOV STAVB, STANOVANJ, GARAJ TER POČITNIŠKIH HIŠ

V zadnjem času se veliko občanov pritožuje, ker prejemaajo odloč-
be za davek na ime bivših lastnikov oziroma z napačnimi naslovi. Ra-
di bi opozorili, da morajo vsako spremembo lastništva oziroma naslo-
va javiti občani sami, kot to določa zakon o davkih občanov.

Vse občane, ki prejemaajo odločbe in položnice za plačilo na na-
slov bivših lastnikov, prosimo, da se z natančnimi podatki zgledajo na
upravi za družbene prihodke občine Jesenice, kjer bomo uskladili evi-
denco.

Uprava za družbene
prihodke občine Jesenice

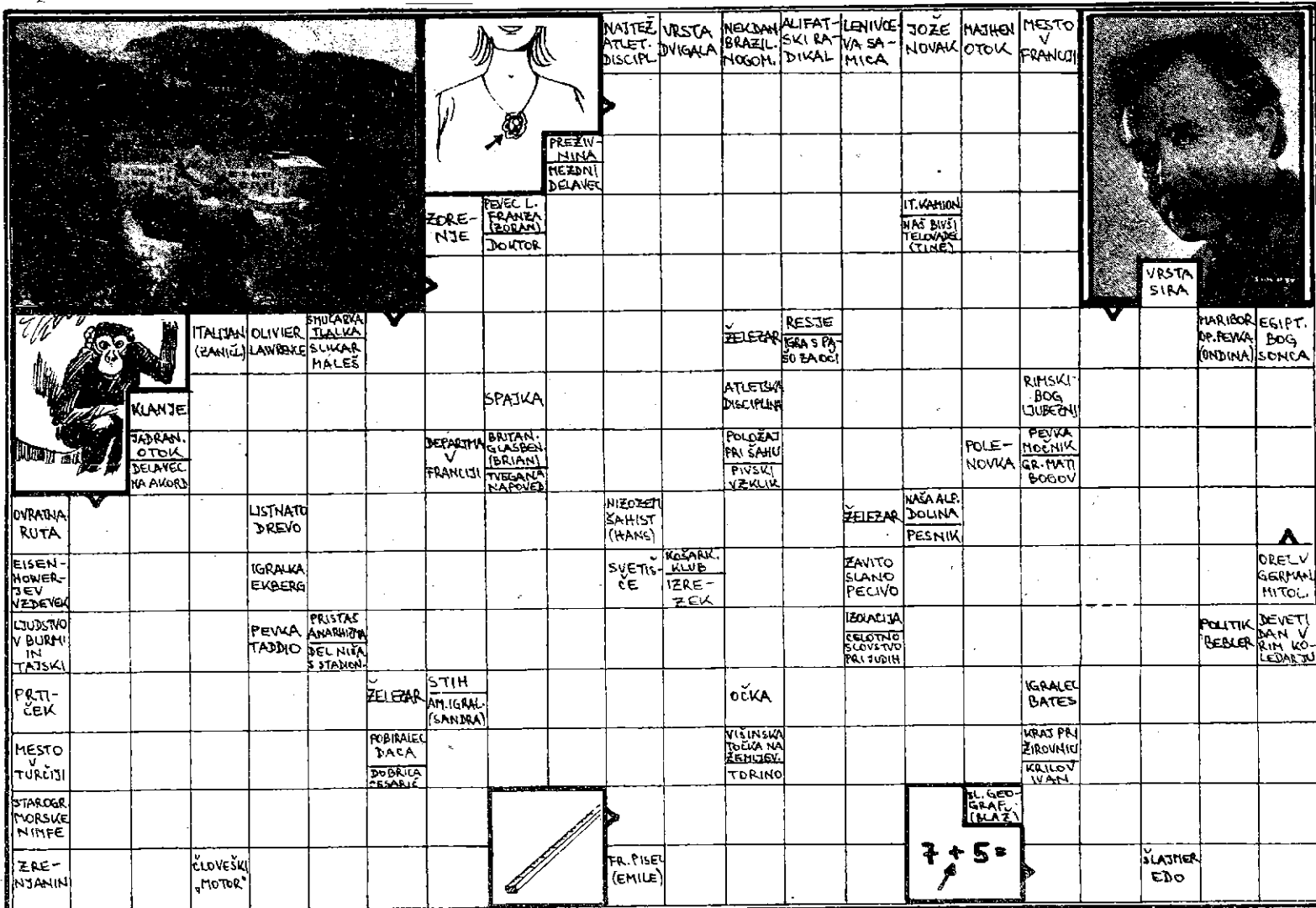
UVELJAVLJANJE OPROSTITVE PLAČEVANJA OBČINSKEGA SAMOPRISPEVKA

V zvezi s spremembo odloka o občinskem samoprispevku v občini
Jesenice, po sklepu zbora krajevnih skupnosti Skupščine občine Jese-
nice, obveščamo vse občane, da lahko uveljavijo oprostitev plačevanja
občinskega samoprispevka, in sicer tisti

— katerih dohodek preračunan na posameznega vzdrževanega
družinskega člana ne presega zneska, določenega s sklepom SPIZ o
premoženjskih pogojih za priznanje varstvenega dodatka (Ur. list
SRS, št. 10/84, znesek 8.376,00 din),
— ki so v delovnem razmerju, pa uveljavljajo oprostitev v svojih
podjetjih.

Vlogo za oprostitev plačevanja občinskega samoprispevka dobijo
občani v sprejemni pisarni občine Jesenice, kjer jo izpolnijo in s po-
trebnimi dokazili tudi oddajo.

Uprava za družbene prihodke
občine Jesenice

ZVEZNA HOKEJSKA LIGA

V osmem kolu zvezne hokejske lige bo v soboto, 10. novembra v športni hali v Podmežakli ob 18,30 tekma med moštvoma

HK KRANJSKA GORA : HK MEDVEŠČAK Zagreb

IMENITNI KRANJSKOGORCI

Ali je Kranjska gora, najmlajše moštvo v prvi zvezni ligi, pokazala starejšim in izkušenejšim kolektivom, kako je potrebno igrati proti beograjski Crveni zvezdi, ki se je na začetku letošnjega prvenstva predstavila z visokimi zmagami? Recept uspeha Kranjskogorcev je bil sila preprost: veliko drsanja, borbenosti, preprečevanje razvoja nasprotnikovih napadov, po možnosti že v njegovi obrambni tretjini ter kombinatorna igra. Plod vsega tega je znan. Mladi domačini so v prvih dvajsetih minutah vodili z 2:0, lahko pa bi dosegli še tri ali štiri zadetke. Ko so v drugi tretjini nekoliko popustili, se osredotočili le na obrambo in prepustili pobudo telesno močnejšim gostom, se je takoj izkazalo, da s tem ne bodo dosegli ničesar. Rezultat je bil po dveh tretjinah izenačen — 2:2. Našim torej ni ostalo nič drugega kot v tretji tretjini ponovno poskusiti — čeprav je vse kazalo, da nimajo skoraj nobenih možnosti — recept iz prve tretjine. Ponovno so začeli z organiziranimi napadi in prisilili Beograjčane, da so se še kako angažirali v obrambi, vmes pa so ponovno začeli z organiziranim oviranjem nasprotnikovih napadov. Za takšno igro je potrebno veliko telesnih moči in hitrega drsanja, kar pa so Kranjskogorci dokazali, da zmorejo. S svojimi akcijami so navdušili več kot tisoč gledalcev.

Izredno razburljiv dvoboj je dosegel vrh v zadnji tretjini, ko so gostje v 45. minuti povedli s 3:2, Kranjskogorci minuto za tem izenačili, v naslednji minuti pa je sodnik Jakič dosodil kazenski strel za Crveno zvezdo, ki ga je Sekelj tudi realiziral.

Vse je kazalo, da je za domačine tekma izgubljena, toda borbenost je element, ki je za velikoteknični odločilni rezultat in tako je bilo tudi tokrat.

Čeprav so bili izčrpani, čeprav so dali iz sebe veliko več, kot zmorej, se Kranjskogorci niso predali. Nadaljevali so še bolj srčno, brez kakršnegakoli kompleksa pred Sekljem, Kovačem ali denimo tremi tujimi igralci iz ZDA in Kanade. In tisto, v kar skoraj nihče ni verjel, se je zgodilo. Po lepi akciji je Kelih v 50. minuti izenačil. Takrat pa se je razvnel še hujši boj za vsako ploščico, kajti naslednji zadetek bi bil za enega ali drugega odločilen. Kranjskogorci so se krčevito branili, toda tudi nevarno napadali in so do zaključka napravili najmanj tri izredne priložnosti, da bi premagali Tomicia. Zadnja se jim je ponudila deset sekund pred zaključkom, toda utrujenost in neizkušeneost sta naredili svoje.

Nihče se takega uspeha mladih Kranjskogorcev ni nadejal. Toda srce, odločnost in velika borbenost so bili odločilni, čeprav so se gostje trudili na vso moč, kajti izgubljena točka je zanje vsekakor velik neuspeh. Lahko pa bi se zgodilo, da bi Beograjčani odšli domov povsem praznih rok.

V trenutkih slavlja seveda ne smemo pozabiti na izreden večer mladega vratarja Kranjske gore Mirana Noča, na katerem je slonelo največje breme tega izrednega hokejskega večera. Ravno tako

se mladi hokejisti morajo zavedati, da en uspeh ne pomeni prav ničesar, če s takšno igro ne bodo nadaljevali tudi v prihodnje. Kranjski gori se namreč odpirajo lepe možnosti za uvrstitev med štiri najboljša moštva. To bodo dosegli sila težko, kajti neizkušeneost je pač neizkušeneost, ki lahko pokaže svoje zobe prav takrat, ko se najmanj nadejamo. Toda precejšnje možnosti obstajajo.

Kaj pa pomeni sobotni neodločen izid za nadaljevanje prvenstva? Vsekakor nam je pokazal, da je tudi Crvena zvezda še kako ranljiva. Da sta Kovač in Sekelj sicer izredni okrepitvi, toda trije tujci so dijo v sivino poprečnosti našega hokeja. Vsekakor je Crvena zvezda moštvo, ki je veliko močnejše, kot v preteklosti, vendar to vsekakor ni nasprotnik, ki se ga je potrebno bati. Seveda pa so Beograjčani kolektiv, proti kateremu se je potrebno maksimalno angažirati. Brez velike borbenosti, nenehnega drsanja, brez pokrivanja njihovih igralcev že v njihovi obrambni tretjini (prav to so delali Kranjskogorci), skratka brez maksimalne angažiranosti se Crvene zvezde ne bo dalo premagati. Toda če se držimo tega »kranjskogorskega« recepta »rdeče-beli« postanejo mnogo bolj »krotki«, kot bi na prvi pogled človek lahko pomislil. Tega bi se morali predvsem zavedati hokejisti Jesenic, kajti čez slabih deset dni se bodo na Jesenicah pomerili s Crveno zvezdo, ko se bodo poskušili odolžiti za poraz v Beogradu — 2:6.

Jeseničani so v šestem kolu gostovali v Celju, kjer so zmagali, vendar ne s takšno razliko, kot je bilo pričakovati. Ob tem je potrebno vedeti, da Celjani očitno popravljajo svojo formo, ravno tako pa tudi, da so Jeseničani nastopili brez poškodovanih Pretnarja, B. Pajčiča, Borseta in oblolega Magazina. Zelo nerodno se je poskušoval tudi M. Pajčič, ki bo moral mirovati vsaj tri tedne.

Jeseniški hokejisti so tako v nezavidljivem položaju in jih ne kaže preveč kritizirati zaradi nedoseganja tistega, kar pričakujemo. Za nameček so že precej časa brez trenerja Borisa Svetlina, ki še ni okrevljal. Jeseničane je potrebno v tem času razumeti, veliko podpore pa bodo potrebovali, še zlasti v tekmi proti Crveni zvezdi.

KRANJSKA GORA : CRVENA ZVEZDA 4:4 (2:0, 0:2, 2:2)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 1200, sodniki Jakič (Ljubljana), Eržen in J. Vister Jesenice; strelci za Kranjsko goro: Lah, J. in M. Sturm ter Kelih, kazenske minute: Kranjska gora 6, Crvena zvezda 8.

CINKARNA : JESENICE 2:6 (0:0, 1:3, 1:3)

Dvorana v mestnem parku v Celju, gledalcev 500, sodniki: Ulčar (Bled), Šetina in Belcer Celje. Strelci za Jesenice so bili: Pristov, Horvat, Mlinarec, Hafner, Raspet, P. Klemenč; kazenske minute: Cinkarna 8, Jesenice 8.

DRUGI KROG NAMIZNOTENIŠKE LIGE SRS

Preteklo soboto se je nadaljevalo tekmovalje v vseh namiznoteniških ligah SRS. Članska ekipa Jesenic je nastopila v Izoli, kjer so nastopile še ekipe Novega mesta, Pirana in Izole za uvrstitev od 1.—4. mesta v I. B ligi SRS zahod. Zmagovalec tega kroga je bila ekipa Novega mesta, ki je premagala vse nasprotnike. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa Jesenic v postavi: Babič, Legat in Buh, ki je premagala ekipo Pirana s 5:1 in Izole s 5:2, izgubila pa je z ekipo Novega mesta 2:5. V skupni oceni obeh delov si sedaj Jeseničani delijo drugo do tretje mesto, z dobro igro v naslednjih kolih pa drugo

mesto lahko tudi dokončno osvojijo. Za prvo mesto in s tem za vstop v I. A ligo skoraj nimajo možnosti.

Ženska ekipa je nastopila v Murski Soboti v I. A ligi SRS, kjer se je borila za uvrstitev od 5. do 7. mesta. V prvem delu lige je bila jeseniška ekipa na sedmem mestu, tokrat pa je zaigrala bolje in je premagala obe nasprotni ekipi: ekipo Vrtojbe s 5:0 in ekipo Murske Sobotice s 5:2. Osvojila je prvo mesto, kar jo bo v skupni oceni pomaknilo za kako mesto navzgor. V ekipi so nastopile Aupičeva, Markeževa in Štrumblova.

KAM NA REKREACIJO?

PONEDELJEK: splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli bratov Žvan v Gorjah — od 20. do 22. ure;

— interesna skupina — kegljanje na ledu v hali v Podmežakli od 18. do 22. ure;

TOREK: splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI na Jesenicah — od 20. do 22. ure;

SREDA: splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice — moški od 20. ure do 21,30;

— interesna skupina — KOŠARKA — v telovadnici CSUI od 18. do 20. ure;

ČETRTEK: splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice — ženske od 20. ure do 21,30;

— splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI Jesenice — od 20. do 22. ure;

— splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli bratov Žvan v Gorjah — od 20. do 22. ure;

— splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli 16. december v Mojstrani — od 18. ure do 19,30;

— interesna skupina kegljanje na ledu v hali v Podmežakli — od 20. do 22. ure;

PETEK: interesna skupina ODBOJKA v telovadnici CSUI — od 20. do 22. ure;

— drsanje v hali v Podmežakli od 20. do 22. ure — vstop možen samo z izkaznico za vstop v Železarno.

— splošna rekreacijska vadba v COŠ Tone Čufar na Plavžu — od 19,30 do 21,30.

CELOTEDENSKA REKREACIJA

Kegljanje na asfaltu na kegljišču v Podmežakli po razporedu, ki so ga dobili vsi športni referenti po TOZD in delovnih skupnostih in ki je bil objavljen v »Železjarju«.

Komisija za športno rekreacijo pri IO konferenca OOS ZJ

VABILO ŠAHISTOM

Šahovsko društvo Jesenice vabi svoje člane na občni zbor, ki bo v soboto, 10. novembra, ob 18. uri v šahovskem domu.

GIMNASTIČNA ŠOLA

Gimnastična sekcija TVD Partizan Jesenice obvešča, da pričenjamo z gimnastično šolo za deklice male šole in prvih razredov osnovne šole. Treninje so ob ponedeljkih v telovadnici TVD Partizan Jesenice in ob sredah v telovadnici osnovne šole Tone Čufar, obakrat s pričetkom ob 16.30.

Gimnastična sekcija TVD Partizan Jesenice

II. SOL MOŠKI ZAHOD

TRIGLAV (KRANJ) : ŽELEZAR 3:2 (-12, -5, 12, 7, 8)

V četrtem kolu druge SOL-zahod so igralci Železarja iz Zirovnice doživeli nesrečen poraz v Kranju. S prodornejšo igro so dobili prva dva niza. Tudi tretji niz so pričeli še bolj podjetno in borbeno ter povedli z 8:0. Pri tem rezultatu pa je nastopila kriza, ki je igralci Železarja niso uspeli preseči in so izgubili ta niz, potem pa še tekmo. Pozna se, da ekipa še ni dovolj telesno pripravljena, zato se to negativno odraža tudi v fizični pripravljenosti.

Za ekipo Železarja so nastopili: Rajgelj, Kovač, Avsenik, Marjanovič, Černe, Prešeren, Legat in Mežek.

Tekma petega kola Železar : Bled bo v soboto ob 18. uri v telovadnici osnovne šole v Zirovnici.

I. M.

I. KOLO 2. SKL MOŠKI

JESENICE : RADOVLJICA 62:69 (32:24)

Telovadnica ŽIC, gledalcev 100, sodniki Koščak (Ljubljana) in Uršič (Nova Gorica).

Obe ekipi sta prvo tekmo nove sezone začeli zelo živčno in posledica tega je bila zelo nizek rezultat do konca prvega polčasa. Takrat se je domačim malo »odprlo« in do odmora so priigrali razliko osmih točk.

V drugem polčasu so Radvoljčani z agresivno obrambo povsem zmedli domače, pri katerih je nekaj ključnih igralcev zaradi velikega števila osebnih napak začel drugo polčasa gledalo s klopi. Radvoljica je povedla in vodstva do konca niso izpustili iz rok.

Jesenice : Vezzoš, Narobe, Rizvanović 4, Jelovčan 9, Tomšič 4, Železnik, Grzetič 9, Smolej 26, Bizalj, Softič, Henič, Domčevšek 10.

Radvoljica: Zupan, Stojnšek, Potočnik 9, T. Senčar, Pogačar 11, M. Dežman, R. Dežman 6, Erman 8, Kozole 13, Šter 18, V. Senčar, Novak 4.

Naslednjo tekmo bodo Jeseničani igrali v soboto, 10. novembra, ob 17,30 v telovadnici CSUI s Kamnikom.

II. SOL MOŠKI — ZAHOD

ŽELEZAR : BOHINJ 3:1 (10, -13, 9, 4)

V tretjem kolu II. SOL — zahod je ekipa Železarja iz Zirovnice dosegla drugo zmago. Takoj na začetku prvega niza so domačini zanesljivo povedli, vendar so zaradi lastnih napak dovolili, da so Bohinčji dosegli deset točk. Drugi niz so gostje pričeli mnogo bolje in prepričljivo povedli, vendar so Zirovničani izenačili na 13:13, pri tem rezultatu pa naredili dve grobi napaki in niz izgubili. V tretjem in četrtem nizu so domačini zaigrali učinkoviteje in tekmo zanesljivo dobili.

Gostje so se predstavili kot kvalitetna ekipa, v kateri sta združeni mladost in izkušeneost, pozna se tudi načrtno delo na področju odbojke v radvoljiški občini.

V ekipi Železarja je najbolj prijetno presenetil mladi Avsenik, ki si je z brez-kompromisno igro pridobil simpatije domače publike.

Za ekipo Železarja so nastopili: Černe, Legat, Prešeren, Blaž Kovač, Janez Kovač, Marjanovič, Avsenik, Rajgelj, Mežek.

V četrtem kolu gostujejo Železarji v Kranju, kjer se bodo pomerili z ekipo Triglava.

I. M.

VI. BUNDERLOV MEMORIAL

Košarkarski klub Jesenice je tudi letos pripravil spominski turnir v spomin na tragično preminulega košarkarja Jesenic, Olimpije in Slovana iz Ljubljane LUDVIGA BUNDERLA.

Na turnirju so sodelovala moštva Vrhnik, Iskre AET iz Tolmina in Jesenic.

V prvi tekmi so se pomerili domačini in moštvo Vrhnik. Domači so zaigrali na trenutke odlično in na koncu nesrečno izgubili za eno točko. Tekmo je odločil bivši igralec Olimpije in sedaj Vrhnik Goran Križnar, ki je sam dal več kot polovico košev za goste.

V drugi tekmi so nekoliko utrujeni domačini izgubili še z Iskre AET, ki je nato premagala še Vrhniko.

Vrstni red je bil: 1. Iskra AET, 2. Vrhnik in 3. Jesenice. Igralci Iskre AET so osvojili tudi lep prehodni pokal in pokal v trajno last.

Turnir je bil zanimiv in škoda, da si ga je ogledalo tako malo gledalcev.

Panorama Kranjske gore s sedežnico na Vitranc (foto J. Rabič)

JESENICE : DOMŽALE 1:2 (0:0)

V predzadnjem kolu slovenske nogometne območne lige zahod so jeseniški nogometaši igrali na domačem igrišču z moštvo Domžal in tekmo izgubili z rezultatom 1:2, polčas 0:0. Serija slabih iger se očitno nadaljuje in povsem jasno je, da ne bodo izpolnili načrta v jesenskem delu prvenstva, ko naj bi zbrali 14 točk.

V dosedanjih tekmah so se z ekipo Domžal navadno razšli z neodločenim izidom, tokrat pa niti ena točka ni ostala v Podmežakli. Jeseničani so nastopili oslabljeni, nekaj igralcev je bilo poškodovanih, nekaj pa jih ni smelo nastopiti zaradi kartonov, ki so jih prejeli na prejšnjih tekmah. Oslabljeno moštvo seveda ne more biti izgovor za ta poraz, ki je bil brez dvoma nepotreben. Medtem ko je bila igra v prvem polčasu dokaj enakovredna, so bili v nadaljevanju igralci Domžal precej boljši. Eden od njihovih igralcev je v začetku drugega polčasa zgrešil celo povsem prazen gol, tudi sicer so bili njihovi napadi zelo nevarni.

Ko je v 55. minuti Bešič povedel Jeseničane v vodstvo, je kazalo, da bodo le uredili svoje vrste in slavili zmago. Sledil

pa je nenavaden preobrat, saj so igralci Domžal le nekaj minut za tem izenačili in povedli. Jeseničani so v nadaljevanju poskušali vse, da bi izenačili, vendar so v napadu igrali premalo organizirano. V odločilnih trenutkih so tudi preveč nepotrežno ugovarjali sodniku, namesto da bi več igrali. Časa vsaj za izenačenje je tako seveda zmanjkalo.

Za Jesenice so igrali: Spahič, Blagojevič, I. Hadžisulejmanović, Ignjatović, Troha, Omanović, Catak (Mlakar), Zubanovič, F. Hadžisulejmanović, Pihler (Bešič), Džamastagič.

Na lestevici vodi Stojl s 16 točkami, Jeseničani pa so s sedmimi točkami na desetem mestu. V zadnjem kolu odhajajo na gostovanje k moštvo Pirana.

V nedeljski predtekmi so mladinci Jesenic in Domžal igrali neodločeno 0:0.

Pionirji in kadeti so že zaključili s tekmovaljem v gorenjski ligi. Uspešni so bili pionirji, ki so zasedli drugo mesto za sovrstniki z Bleda, kadeti pa so se uvrstili na četrto mesto.

J. R.

KOŠARKARSKI TURNIR ŽENSKIH EKIP NA JESENICAH

Košarkarski klub Jesenice je v soboto, 27. oktobra, v telovadnici CSUI organiziral turnir ženskih članskih ekip. Poleg domače ekipe so na turnirju igrale še ekipe košarkarskih klubov: Kladivar — Ziri, Cimos — Senožec in Slovan — Ljubljana. Prve tri ekipe igrajo v prvi, Slovan pa v drugi slovenski ligi.

Turnir je bil organiziran za zaključek pripravljalnega obdobja jeseniških košarkaric, ki so se zadnje mesece resno pripravljale, saj nameravajo v letošnji sezoni poseči v boj za prvo mesto v ligi.

KK JESENICE : KK KLAĐIVAR 70:61 (39:36)

V prvem polčasu so igralke obeh ekip prikazale dokaj enakovredno igro. Jeseničanke so odlično odigrale protinapade, Zirovke pa so jim vračale z odličnimi meti do daleč; kar petkrat so zadele izza linije 6,25 metra. Igralke Jesenic so odločile tekmo v prvih osmih minutah drugega polčasa, ko so z izredno obrambo in protinapadi povedle na 58:38. Do konca tekme so gostje sicer znižale razliko, kaj več pa niso uspeli.

KK SLOVAN : KK CIMOS 46:31 (18:8)

Igralke Slovana so v tej tekmi prijetno presenetile. Z izredno borbeno igro so premagale ekipo Cimos iz Senožec in se uvrstile v finale.

Tekma za tretje mesto:

KK CIMOS : KK KLAĐIVAR 75:71 (36:36)

Tekma je bila zelo razburljiva, saj sta ekipi prikazali enakovredno igro, tako da je bil zmagovalec znan šele v zadnji minuti drugega polčasa.

Tekma za prvo mesto:

KK JESENICE : KK SLOVAN 51:36 (22:15)

Igralke Slovana so se v tekmi za prvo mesto dostojno upirale, vendar je bila razlika v kvaliteti le prevelika in Jeseničanke so zasluženo zmagale.

Za Jesenice so igrale: Vuleta, Deretič, Šmitran, Krznarič, Bartelj, Lah, Strazišar, Vrdoljak, Fele, Ulčar, Smolej.

Na turnirju sta sodila Tkalec in Čebulj.

T.

TEKMOVANJE STAREJŠIH PIONIRJEV V KOŠARKI

Nekoliko z zamudo objavljamo rezultate tekmovalja sliških športnih društev v košarki za starejše pionirje v šolskem letu 1983/84. V zadnjih dveh kolih so bili doseženi pričakovani rezultati. Žal se ekipa Zirovnice ni udeležila turnirja v Kranjski gori in je vse tri tekme izgubila z 0:20. Rezultati:

9. kolo: P. Voranc — Tone Čufar 33:41 (19:22); Zirovnica — Mojstrana 0:20 b.b.; Kranjska gora prosta.

10. kolo: Kranjska gora — Zirovnica 20:0 b.b.; Mojstrana — P. Voranc 44:65 (24:18); Tone Čufar prosta.

Zaostala tekma: Zirovnica — Kranjska gora 0:20 b.b.

SLOVENSKA KOŠARKARSKA LIGA — KADETI

Kadeti košarkarskega kluba Jesenice so dosegli velik uspeh že z uvrstitvijo v slovensko ligo. To se jim je posrečilo z drugim mestom na gorenjskem prvenstvu. Zdaj pa uspešno nastopajo v enotni republiški ligi. Odigrali so že tri tekme in so zaenkrat pri vrhu lestvice. Ekipa je skoraj popolnoma na novo sestavljena, saj je nekaj igralcev šele letos začelo trenirati.

V prvem kolu so kadeti igrali v Medvoda z istoimenskim moštvom in tesno zmagali s 75:74, polčas 39:39.

VELIK USPEH RADOVLJIŠKIH BALINARJEV V ITALIJI

Prejšnjo nedeljo, 21. oktobra, je na močnem mednarodnem balinarskem turnirju v Ronkih v sosednji Italiji nastopilo 12 moštev iz Italije in Jugoslavije. Poveljena sta bila tudi BK Radvoljica in BK Jesenice. Člani BK Radvoljica v sestavi: Rebec, Uran, Sinobad in Raspet so ponovili lanskeletni uspeh in ponovno zmagali. Radvoljčani so dobili vse igre, posebno pa so se izkazali v finalni borbi, ko so prepričljivo premagali gostitelje, reprezentanco Ronk s 13:1! Za prvo mesto so radvoljiški športniki prejeli dragocen pokal in spominsko plaketo. Drugo mesto je pripadlo balinarjem Ronk, tretje ACLI

Monfalcone, četrto Gorizia, peto BK Železnikar Postojna itd.

Tekmovalje je bilo na odlično pripravljenih baliniščih v športni dvorani in si ga je ogledalo izredno veliko ljudi. Med njimi je bilo veliko zamejskih Slovencev, ki so bučno spodbujali Radvoljčane.

S tem uspehom BK Radvoljica zaključuje letošnjo balinarsko sezono, ki jim je poleg odlične uvrstitve v slovenski ligi prinesla tudi več prvih mest na raznih turnirjih doma in v drugih krajih Jugoslavije in v Italiji.

JR